

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leltgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 12

Poznań, piątek dnia 9 stycznia 1931

Rok XXVI

Przed dyskusją budżetową

Nawoływania obozu narodowego o oszczędną gospodarkę publiczną i o obniżenie ciężarów, jakie na społeczeństwo, wyczerpane gospodarczo, nakładają państwo i samorządy, padały dotąd w próżnię, odpierane były jako „dema-gogja”, „antypaństwowe krakanie” lub zbywane niepoważnymi argumentami.

Ale oto życie samo poparło ważkim głosem żądania obozu narodowego i wykazało ich słuszność. Ogłoszone niedawno obliczenie wpływów budżetowych za listopad ub. roku wykazało niedobór faktyczny 20,2 milionów zł w porównaniu z preliminowanymi na ten miesiąc wpływami. Tak to życie samo koryguje błędy, które popełniane są przez dufnych w wszechwładzę państwa budżetowców „sanacyjnych”. Nie wystarczy bowiem postawić daną cyfrę w budżecie — a wszystko „samo się jakoś złoży”. Cyfry budżetowe wiszą w powietrzu, jeśli nie da im się rzetelnej podstawy przez dostosowanie ich do sił finansowych społeczeństwa.

Kurczenie się dochodów skarbowych, i to w różnych działach, a więc z cel (w związku ze zmniejszeniem się przywozu), z monopoli (każdy ogranicza konsumpcję tytoniu i spirytusu), wreszcie z podatków bezpośrednich, pośrednich i opłat w związku z coraz silniejszym kryzysem gospodarczym zaniepokoiło poważnie koła rządowe. Zaczęto szukać dróg wyjścia z tego impasu budżetowego. Istnieje jedno pewne i nieomyślne wyjście — znaczne obniżenie samego budżetu, czego domaga się już nie same tylko Stronnictwo Narodowe, ale całe rozsądnie myślące społeczeństwo. Jednak jest to droga trudna, skazująca państwo i jego rozliczne organy na poważne ograniczenie zakresu działania. Duch etatyzmu jest jeszcze silny i nie chce dopuścić do częściowego okrojenia swej władzy, do rezygnacji ze swych wybujałych ambicji. I dlatego na tę drogę rząd nie poszedł, przedkładając projekt budżetu o niespełna 2 proc. niższy w sumie globalnej od budżetu obecnie wykonywanego.

Ale, jeżeli już obecnie dochody skarbowe dalekie są od sum preliminowanych, to sama logika wskazuje, że przy braku obiektywnych oznak poprawy gospodarczej społeczeństwo pod wpływem długotrwałej depresji coraz mniej będzie miało środków na zaspokojenie potrzeb skarbowych, ustalonych w ramach obecnego, czy niewiele różniącego się od niego przyszłego budżetu. Gdy więc nie ulega już wątpliwości, że wpływy skarbowe z normalnych źródeł nieuchronnie się zmniejszą, a budżetu nie zamierza się poważnie obciążyć, trzeba było chwycić się środków innych, trzeba było sięgnąć nie do kieszeni własnych obywateli, bo tam niewieleby się znalazło, lecz do trezorów obcych kapitalistów.

I w ten sposób dochodzi do skutku pożyczka zapałczana na podstawie podpisanej z Kreugerem umowy o przedłużenie dzierżawy i rozszerzenie zakresu monopolu zapałczanego oraz

Zmiany w ministerstwie oświaty

Kwalifikacje pana wiceministra

Warszawa, 9. 1. (Tel. wł.). W ministerjum oświaty zmiany pójść bardzo daleko. Drugim wiceministrem obok ks. Żongolowicza zostanie brat obecnego wicepremiera Kazimierz Pieracki. Dotychczas był on naczelnikiem wydziału szkół średnich, ale wśród urzędników ministerstwa miał opinię

czynnika decydującego. Studiów uniwersyteckich nie ukończył. Kwalifikację nauczyciela szkół średnich otrzymał wskutek przyznania mu przez ministerjum dyplomu. Karjerę w istotnym znaczeniu rozpoczął od maja 1926 roku. (w)

Na rynku pracy coraz gorzej

Demonstracje w Katowicach — Obniżka płac w Łodzi

Warszawa, 9. 1. (Tel. wł.). W Katowicach odbyła się znowu wczoraj demonstracja bezrobotnych, których policja opanowała i rozprężyła. (w)

Warszawa, 9. 1. (Tel. wł.). W Łodzi otrzymały wczoraj wszystkie związki robotnicze od Związku Przemysłowców zawiadomienie, że wobec

spadku cen Związek Przemysłowców musi wypowiedzieć obecną umowę o płacach w przemyśle włókienniczym i od 1 lutego przeprowadzić redukcję płac o 5 do 20 procent. Zawiadomienie to wywołało silne poruszenie w kołach robotniczych. (w)

Bluff z „pomocą wschodnią“

Inspekcja Brüninga z okna wagonu... i jej wątpliwe rezultaty

Berlin, 9. 1. (PAT). Wszecznieniecka „Deutsche Zeitung“ krytykuje w dalszym ciągu metody, przy pomocy których kanclerz Brüning przeprowadza inspekcję prowincji wschodnich, określając je jako zwykły bluff. Na dowód, jak miarodajne koła na Pomorzu pruskim odnoszą się do wizyty kanclerza, dziennik przytacza szereg odpowiedzi na skierowane do tych kół zapytania. Odpowiedzi te stwierdzają, że ten sam pogląd na sytuację w prowincjach wschodnich, jaki kanclerz uzyskał z „okna wagonu“ w czasie pospiesznego objazdu prowincji, mógł on wyrobić sobie, nie wyjeżdżając wcale z Berlina.

Nie mógł też kanclerz otrzymać bliższego wglądu na stan rzeczy, ponieważ nie odwiedził żadnej własno-

ści ziemskiej, ani też wsi, na obszarach wschodnich. Jest rzeczą niezwykle charakterystyczną — podkreśla jedna z odpowiedzi — że kanclerz nie przyjął żadnego przedstawiciela robotników rolnych, wchodzących w skład Landbundu. Na pytanie korespondenta dziennika, czy kanclerz nie zamierzał przypadkiem usprawiedliwić się z powodu fiasca, jakim zakończyła się cała akcja „pomocy wschodniej“, lub udzielić ludności obszarów wschodnich „pociechę na przyszłość“, miarodajna osobistość odpowiedziała: „Poto chyba zbyt czczeniem było fatygować się tak daleko. Jeśli chodzi o słowne przyrzeczenie, to rząd kanclerza Brüninga stawia je każdemu do dyspozycji po cenach, niższych nawet od cen kartofli pomorskich“.

Szał szowinizmu i militaryzmu niemieckiego

Zrazil nawet zimnych naogół Anglików

London, 9. 1. (PAT). Taktyka roszczeń niemieckich wobec nadchodzącej sesji genewskiej wywołuje w Londynie coraz wyraźniejsze niezadowolenie. Już nie tylko „Times“, którego ostra krytyka wywołała w Niemczech konsternację, ale również naogół Niemcom zyczliwy „Daily Telegraph“ ujemnie ocenia taktykę Niemiec, zarzucając Curtiusowi zbyt uległość wobec szowinistycznych pogroźek. W każdym razie niema już mowy — pisze dziennik — o wystąpieniu Niemiec z Ligi. Jako minimum prostetu jest brane w rachubę natomiast w Berlinie ewentualne demonstracyjne opuszczenie Rady przez Curtiusa.

Dziennik wyraża obawy, że pod wpływem szaleńczego szowinizmu i militaryzmu, które ogarnęły Niemcy, delegacja niemiecka zechce okazać się

nieustępliwą zarówno w sprawie rozbrojenia, jak i górnośląskiej. „Times“ również stwierdza wzrost szowinizmu, uważając, że zakaz filmu Remarquę, pakt z hitlerowcami w Turyni, kampania przeciw Polsce, pochodzą ze wspólnego źródła. „Times“ pisze: „Zagraniczni przyjaciele Niemiec obserwują z żalem, jak w widoczny sposób sympatja, stopniowo zdobyta zagranicą przez szlachetne wysiłki gabinetu Brüninga, została zmarnowana w ciągu kilku tygodni. Na chwilę zasłona spadła i zagranica zaczęła zastanawiać się, czy nie zbyt pochopnie wyobrażała sobie, że przynajmniej polowa narodu niemieckiego wyciągnęła z wojny, dla dobra Niemiec i Europy, tę naukę, którą bądźco bądź zdobyli narody niektórych krajów dawnej ententy“.

nansowanie budowy reszty magistrali węglowej wzamian za wydzierzawienie tej linii.

Nie analizujemy tutaj warunków i kosztów tych transakcji pożyczkowych. Nie są one ani łatwe ani korzystne (oprocentowanie pożyczki kolejowej podgłębno 10 od sta). Pragniemy tylko podkreślić, że uważamy za szczególnie niebezpiecz-

ne i niepożądane zużytkowanie wpływów z pożyczek w celu przedłużenia okresu „szczęśliwości“ i życia państwa ponad stan, gdy obiektywne warunki wołają wprost o przyciągnięcie paska, o pohamowanie szerokich gestów, na które nas nie stać.

Przyciągnięcie paska? Owszem, i o tem pomyślano na swój sposób. Coraz głośniejszemu i pisze się o przyciągnięciu paska dokoła wygłodniałych żołdaków urzędniczych. Wzorem Italji, Niemiec, Rumunji, Bułgarii i innych państw, mających trudności z wybalansowaniem budżetu, i u nas podobno myśli się o redukcji pensyj urzędniczych. Nie wiadomo jeszcze, w jakich rozmiarach, ale w każdym razie myśl tę podchwycyło i nie jest rzeczą wykluczoną, że przy dalszym pogarszaniu się sytuacji skarbowej przystąpi się do zrealizowania jej w tej, czy innej formie.

Już raz, pod koniec 1925 i w początkach 1926 roku, ratowano skarb kosztem urzędników. Ale wówczas była sytuacja prawie beznadziejna, równocześnie ograniczono inne wydatki, i wszystkie stronnictwa uchwaliły w Sejmie zgod- nie, że pogorszenie położenia materialnego urzędników ma być przejściowe tylko.

Dzisiaj jest inna sytuacja, bez porównania lepsza, niż na przełomie lat 1925/6. Jakkolwiek rezerwy skarbowe są wyczerpane, niema jeszcze deficytu, mimo, że dochody się zmniejszają. Podniesienie sprawności i dochodowości — dzisiaj nikłej wskutek nieudolnej gospodarki — przedsiębiorstw państwowych, ograniczenie funduszy dyspozycyjnych i różnych zbędnych wydatków rzeczowych może doprowadzić do znacznej kompresji budżetu bez uciekania się do obniżki płac urzędniczych. Państwo kulturalne i poważne nie może stosunku do swych urzędników układać w ten sposób: zła konjunktura — niech się poświęcają urzędnicy; dobra konjunktura — niech z niej urzędnicy nie korzystają; znowu zła konjunktura — niech się znowu urzędnicy poświęcają...

Nadchodząca dyskusja budżetowa umożliwi posłom i senatorom Stronnictwa Narodowego wskazanie realnych dróg do uzdrowienia niewesołej sytuacji skarbowej bez zastosowania szkodliwych eksperymentów.

Odpowiedź rządu na interpelację brzeską

Warszawa, 9. 1. (Tel. wł.). — Jak słychać, odpowiedź na interpelację brzeską, której ma udzielić min. Michałowski na posiedzeniu komisji prawniczej Sejmu, została już przygotowana i w chwili obecnej jest ona przedmiotem szczegółowych rozważań rządu.

Nie bez związku z tem są pogłoski o zawezwaniu na dziś do Warszawy płk. Kosta-Biernackiego, który przebywa na urlopie w Olkuszu.

Odpis odpowiedzi rządowej, być może, będzie również przesłany przez kurjera na Maderę.

Manifestacje antywłoskie w Zagrzebiu

Rzym, 9. 1. (PAT) Według doniesień dzienników, w Zagrzebiu odbyły się manifestacje antywłoskie. Demonstranci zdemolowali lokal włoskiej linii morskiej.

Niemcy przed burzą

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Berlin, 8 stycznia 1931.

Wycieczka krajoznawczej pp. Brüninga i Treviranusa towarzyszą wrogie okrzyki komunistów, ataki na noże hitlerowców i niedwuznaczne wystąpienia chłopów. Prusy Wschodnie zawiodły! Staje się coraz jaśniejsze, iż „Polenhetze”, na którą rząd patrzył przynajmniej pobłażliwym okiem, nadwreży fatalnie misterną koalicję pseudo-demokratyczną, protegowaną przez opinie europejską i amerykańską w obawie przed nacjonalizmem.

Położenie jest poważne. Rząd nie może wykażać się sukcesami z dziedziny polityki zagranicznej. Porażki są tem dotkliwsze, im staranniej wewnętrzna propaganda nastawia umysły w danym kierunku. O moratorium chwilowo mowy niema. Nie przesadza to oczywiście możliwości w bardziej oddalonej przyszłości. Dziś jednak pożyczka Younga stoi na bardzo niskim poziomie. Gdy przypomni sobie, iż ekonomieści niemieccy („Kölnische Volkszeitung”) tłumaczyli spadek polskich obligacji na rynku nowojorskim rzekomym złym stanem naszego skarbu i przepowiadali z tego powodu załamanie się złotego, to ostatnie odruchy giełdowe w stosunku do pożyczki Younga nabierają, przez analogię, szczególnego znaczenia.

W Genewie Niemcy nie mogą się spodziewać zwycięstwa, mimo nastrojów, wywołanych przez Brześć. Łączenie sprawy rewizji granic ze skargami mniejszościowemu jest taktycznym błędem, co przyznał warszawski korespondent „Vossische Zeitung”, Immanuel Birnbaum. Przedwstępna konferencja rozbrojeniowa również nie dała niemieckiej publiczności najmniejszej satysfakcji.

Powody niezadowolenia natury wewnętrznej są liczne. Wspominaliśmy o nich w korespondencji o tutejszych nastrojach noworocznych („Kurjer Poznański” z 2 bm., wydanie wieczorne). Od tego czasu położenie jeszcze się pogorszyło w związku z manewrami strajkowymi komunistów w Ruhrze i na niemieckim Górn. Śląsku. Krwawe te zajścia, przypisywane agitacji, popieranej przez Moskwę, sprzymierzeńca Niemiec z Rapallo, wydają się być przegotowaniem do akcji w szerszym stylu, mającej objąć całe Niemcy, w lutym. O strajku generalnym mówią jako o wydarzeniu niedalekiej przyszłości. Nietylko w przemyśle węglowym, ale i w innych gałęziach życia ekonomicznego tli niezadowolenie, zresztą przez komunistów rozdmuchiwane. Wprawdzie socjaliści trzy-

mają się w zasadzie zdaleka od poczyną trzeciej międzynarodówki, to jednak sytuacja ich nie jest łatwa wobec nastrojów, panujących wśród szerokiego mas robotniczych. Świadczy o tem ostatni komunikat międzynarodówki amsterdamskiej o sytuacji węglowej (Communiqué de Presse de la Federation Syndicale Internationale No. 1, z 7-go bm.).

Jak donosiły depesze z okęgów, objętych ruchem strajkowym, hitlerowcy gotowi byli do czynnego wystąpienia, to też skoncentrowano znaczne siły policyjne celem zapobieżenia wojnie domowej. W razie, gdyby policja miała nie wystarczać, wkroczyłoby niewątpliwie wojsko, którego dowódca, gen. von Hammerstein, „miecze rządu Brüninga”, stoi bezwzględnie na stanowisku obrony, istniejących instytucji państwowych.

Nawiasem mówiąc, gen. von Hammerstein pozwolił sobie także na wycieczkę do Prus Wschodnich i odbył 7 bm. rewję garnizonu królewieckiego, składającego się z 2.500 ludzi, nie chcąc pozostać w tyle za swym poprzednikiem gen. von Heye, specjalnym opiekunem tej twierdzy. W kołach dobrze poinformowanych obiegają pogłoski, iż gdyby w lutym Reichswehr wystąpił czynnie, Niemcy skorzystałyby z okazji, aby przeprowadzić podwojenie stanu liczebnego siły zbrojnej w myśl planu von Seeckta (Generaloberst von Seeckt, „Landesverteidigung”, Berlin 1930, str. 72—73). Następnym krokiem byłoby oczywiście zmniejszenie czasu służby ochniczej do 6 lat wbrew art. 174 Traktatu (Seeckt, str. 71) w celu powiększenia rezerw. Na ten dencję tego rodzaju wskazują liczne artykuły, zamieszczone ostatnio w prasie z okazji dziesięciolecia Reichsheeru. Według gen. von Frankenberg und Proschlitz („Deutsche Allg. Zeitung” z dnia 30. grudnia 1930), zdanie i doświadczenie von Seeckta coraz to bardziej wywierają wpływ na rozwój armii niemieckiej.

Gdy sobie przypomnimy, iż na wiosnę 1920 roku rząd Rzeszy starał się o uzyskanie zezwolenia aliantów na trzymanie pod bronią 200.000 ludzi właśnie ze względu na położenie wewnętrzne (gen. Wł. Sikorski „Polska i Francja” — Lwów 1931 — str. 209), to bez obawy poważniejszej pomyłki możemy wysunąć hipotezę, iż pod pretekstem ratowania Niemiec i t. zw. demokracji, rząd Brüninga będzie się starał odnieść sukces zarazem zewnętrzny jak i wewnętrzny kosztem tak blisko nas obchodzących postanowień traktatu wersalskiego.

M. N.

Katastrofa w szkolnictwie

Z początkiem roku szkolnego pisa-łszy na tem miejscu o trudnych chwilach, jakie nieubłaganym krokiem zbliżają się ku naszej szkole. Ciężka reka p. ministra skarbu skreśliła 2000 nowych etatów dla szkoły powszechnej, uchwalonych przez Sejm; z 20 milionów, uchwalonych na cele budowy szkół, uruchomiono dotychczas niecały milion; kilkadziesiąt tysięcy dzieci w wieku szkolnym nie mogło być do szkoły przyjętych, bo brakło dla nich pomieszczeń i nauczycieli. Podawaliśmy, że najcięższe lata dopiero nadchodzą. Statystyka bowiem wykazuje na rok 1931/32 4 1/2 miliona dzieci, w r. 1932/33 (bez Górnego Śląska) będzie ich 4.736.000 a w r. 1935 36 — 5.356.000.

Tymczasem budżet min. wyznał religijnych i oświecenia publicznego zmniejszono o okragło 24 miliony. I tak, wydatki na budowę szkół z 20 milionów, na 1 milion, co oczywiście zupełnie zabije szkolny ruch budowlany, gdyż gminy same nie będą w stanie budować, zwłaszcza, że rozporządzeniem Prezydenta przetrza się na nie 12 milionowy wydatek na doatki mieszkaniowe dla nauczycielstwa. Brak również w preliminarzu budżetowym nowych etatów nauczycielskich. Przyjmując maksymalne obciążenie t. j. 60 dni eci na jednego nauczyciela, potrzebaby na rok szk. 1931/32 75.500 nauczycieli, tymczasem przewiduje się 69.311 etatów — czyli o 6 tysięcy za mało. Doliczając grzechy roku obecnego, dojdziemy do przerażającej cyfry 700 tysięcy dzieci, które nie będą mogły, choćby chciały znaleźć się w izbie szkolnej. W samej stolicy państwa, w Warszawie, poza szkołą pozostanie okragło 12.000 dzieci. W okresie „radości twórczości” jak na wielu innych polach, tak i tutaj cofamy się gwałtownie.

Ciekawe jest stanowisko „sanacyjnego” Związku Naucz. Szkół Powst., który w swym organie w „Głosie Nauczycielskim” cieszy się, że aż 12 członków Związku znalazło się w B. B. ale przygotowuje swych zwolenników na to, że „dola naszych reprezentantów nie będzie wesoła i efektowna. Na arenie sejmowej niewiele będą mieli sposobności wykazać się sukcesami...” natomiast „...otwiera się szerokie pole dla wystąpienia opozycji, która może odegrać dodatnią rolę w stosunku do szkolnictwa, — jeśli nie będzie się powodować demagogią i taktyką polityczną, ale niesfalszowanym interesem rzeczym tej, czy owej sprawy publicznej...”

Na to więc rozpolitykowano nauczycielstwo, tworząc wyborcze komitety, powołując się na dobro szkoły, które miało tylko w B. B. znaleźć zrozumienie, aby tuż po wyborach zgóry rozgrzeszać się i wzywać opozycję, gdyż ona jedna tylko coś zrobić może? To jest naprawdę farsa, gdyby nie było w tem tak wiele momentów smutnych, a nawet tragicznych.

Niewesołe jest również i wewnętrzne życie szkoły. Zwolennicy „ideologii” (kto ją zna?) Pilsudskiego dokazywali w czasie wyborów, co się zmieszcza. Jak to podziałło na spistość i harmonię w gronach nauczycielskich, jaką atmosferę nieufności, podejrzeń i niechęci wytworzyło, o tem lepiej nie pisać. Szkoła powinna stać jak najdalej od polityki, tymczasem wciąga się ją do niej ustawicznie. Polityką bowiem bezwarunkowo jest choćby przymuszanie pod różnymi formami do szerzenia kultu „wychowawcy i wodza narodu” i groźby, puszczone z łam pułkownikowskiej „Gazety Polskiej”, że kto się do tego nie nada — ten musi odejść.

Tymczasem młodzież nasza, zwia-

szcza szkół średnich, czyta i słyszy i wie dobrze o „wychowawczych” wywiadach i charakterystyce narodu w nich zawartej („narod idiotów”, „bankrutujący dom publiczny”, sławny „talerz...” i sąd o tym wychowawcy — nieraz pod wpływem domu — ma już wyrobiony.

Otóż w jakim świetle przedstawi się tej młodzieży nauczyciel, który wbrew prawdzie i faktom, a za „czwartą brygadą” idąc, zacznie pisać hymny pochwalne na cześć wodza „armji”. Zwłaszcza nauczyciel historii, który uczniom będzie z dumą mówił o tem „ku czemu Polska szła” — a teraz po ponurej tragedji Brześć a

KONSERWY 18%
pudliszki
przeciętnie tańsze
w białym rezonie

Pw 1.107

gotów od ucznia usłyszeć pytanie: „a dokąd doszła?”

Ciężkie chmury wiszą nad polską szkołą...

Wydatki osobowe w preliminarzu w r. 1931-32

Preliminarz budżetowy na rok 1931/2 wynosi brutto (bez 13 skomercjalizowanych przedsiębiorstw państwowych) w dochodach 5.646 milionów, w wydatkach 5.642 milionów.

W sumie tej na wydatki osobowe wypada 2.234 miliony, co stanowi 41 proc. ogólnej sumy wydatków. Liczba ta jest faktycznie znacznie jeszcze wyższa, albowiem jeszcze sporo wydatków osobowych mieści się w wydatkach rzeczowych.

Z sumy 2.234 milj. przypada na administrację 1.287, na przedsiębiorstwa 937, na monopol 9 milionów. Warto przytoczyć niektóre ciekawsze pozycje.

A) Administracja

Uposażenie Prezydenta Rzeczypospolitej wynosi 300.000 zł, zaś jego kancelarii cywilnej i gabinetu wojskowego około 1.300.000 zł. Djeły posłów i senatorów wynoszą 8.320.000 zł. Uposażenie wojska kosztuje 302 miliony zł.

Sztab urzędniczy ministerstwa spraw wewnętrznych kosztuje 156 milionów, w tem policja 106 milj., Korpus Ochrony Pogranicza 21 milionów, urzędnicy województw i starostw 25 milionów. Pensje dyplomatów wynoszą 24 miliony, urzędników skarbowych 88 milionów, sędziów i prokuratorów 92 miliony, a nauczycieli niższych, średnich i wyższych 380 milionów.

B) Przedsiębiorstwa

Uposażenia kolejowców kosztują 736 milionów, pocztowców 149 milj., a pracowników lasów państwowych 30 milionów. Cyfry innych przedsiębiorstw są stosunkowo drobne.

Należy wyjaśnić, że nie uwzględniono w tych obliczeniach płac robotniczych, a nadto — jak wyżej zaznaczono — personelu 13 przedsiębiorstw skomercjalizowanych (5 wojskowych, Mościce, Polmin, Chorzów, Brzeszcze, Żegluga, Wodociągi Górnośląskie, Zakłady Zbożowe i Wytwórnia Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych).

Pogańskie stanowisko

Piszą nam:

„Sanacja” zarzuca często obozowi narodowemu w Polsce, że stawia naród na pierwszym miejscu w swojej ideologii. Nie jest to oczywiście zarzut ścisły, bowiem obóz narodowy w pełni uwzględnia cele religijne i odpowiednie nakazy etyczne.

Cóż jednak powiedzieć na to, że wiceprezes B. B. Janusz Jędrzejewicz, w mowie sejmowej oświadczył dosłownie: „Chcemy, żeby każdy obywatel Polski zrozumiał w całej prawdzie, że interes państwa przewyższa nieskończone wszelkie inne interesy i że silne państwo jedynie powoduje dobrobyt materialny i rozwój kulturalny wszystkich stanów, grup, klas i zawodów.”

Otóż tu mamy czarne na białem oświadczenie, że „interes państwa przewyższa nieskończone wszelkie inne interesy”. To wyniesienie państwa na najwyższy szczebel hierarchji bez żadnych zastrzeżeń jest czysto pogańskie. Jak wobec tego wyglądają zarzuty „sanacji” przeciwko obozowi narodowemu?

Proces o napad na szkołę polską w Mikołajkach

Warszawa, 8. 1. (Tel. wł.). — Przed sądem w Malborku rozpoczął się proces przeciwko bojówce niemieckiej, która w nocy z dnia 29 na 30 października ub. roku napadła na szkołę polską w Mikołajkach, oraz na szereg domów miejscowych Polaków. Proces wytoczony został z urzędu przez prokuratora.

C) Monopole

Pensje pracowników monopolu tytoniowego wynoszą 4 milj., a monopolu spirytusowego 5 milj. Nie wliczono tu znowu robocizny i — rzecz oczywista — prowizji dla sprzedających artykuły monopolowe. Urzędnicy monopolu solnego otrzymują 211 tysięcy, a loterii państwowej 303 tys. Monopol zapalczyni nie ma żadnych urzędników, bo jest w całości wydzierżawiony na razie na 15, a niedługo już na 35 lat. Koszta kontroli pokrywa dzierżawca.

D) Emerytury

Emerytury kosztują ogółem 228 milionów, w tem: pracownicy administracji 121 milj., kolejowcy 91 milj., pocztowcy 14 milj., leśnicy półtora miliona. Sądząc z zamknięć rachunkowych za rok 1929/30 i 8 miesięcy roku bieżącego, można uznać za pewnik, że suma 228 milionów okaże się niedostateczną i że wydatek na emerytury przekroczy 250 milionów. Dla porównania podaje, że w r. 1926/7 koszt wszystkich emerytur nie przekroczył sumy 120 milionów.

W cyfrach powyższych, zacierpniętych ze źródła urzędowego, a mianowicie z preliminarza budżetowego na rok 1931/2, nie uwzględniono czysto osobowego wydatku, jakim są renty inwalidzkie i pensje honorowe; wynoszą one według preliminarza 163 i pół miliona.

Ogółem zatem stałe wydatki osobowe administracji, monopoli i przedsiębiorstw nieskomercjalizowanych wynoszą przeszło 2 miljardy 400 milionów zł. Indywidualne pozycje uposażeń są szczupłe, często głodowe. Ale cyfra ogólna jest olbrzymia. Zmniejszenie jej mogłoby nastąpić jedynie w drodze racjonalnej reformy administracji, nad czem się nieustannie radzi, ale do czego się nie zabiera. Ogromny wzrost kosztów emerytur jest specyficznym zjawiskiem okresu pomajowego.

M. K.

Jako oskarżyciela prywatnego dopuszczono przewodniczącego polskiego związku szkolnego w Niemczech p. J. Baczewskiego.

Zeznania świadków rzucają ponurę światło na straszne stosunki, w jakich znajdują się Polacy w Prusach Wschodnich. Polskie wsie terroryzowane są przez bandy i bojówki, cieszące się cichem poparciem władz. Kto otwarcie przyznaje się do polskości, jest niemilosierdzie prześladowany.

Przebieg dzisiejszej rozprawy wykazuje, że prokurator z dużą pobłażliwością traktuje oskarżonych i zyczliwie traktuje świadków obrony, niż świadków oskarżenia. Rozprawa trwa.

Strajk generalny studentów hiszpańskich

Madryt, 8. 1. (Tel. wł.). Stowarzyszenia akademików hiszpańskich proklamowały generalny strajk wszystkich studentów. Strajk ten będzie rozszerzeniem strajku 1500 studentów prawa, którzy w ten sposób zaproteutowali przeciwko aresztowaniu swego profesora Fernanda de Los Rios. Ten ostatni jest, jak wiadomo, jednym z czterech przywódców nieudanej rewolucji hiszpańskiej.

Studenci uchwalili szereg rezolucyj, godzących ostro w rząd gen. Berenguera.

Grupę, kaszel i bronchit uleczysz pić Szczawnickiej wody Krużcowej „Łózeftin”. Do nabycia w aptekach i składach aptecznych. nw 6487

Echa wymuszania zeznań przy pomocy bicia

Klasyczny świadek zniknął z widowni

Warszawa, 9. 1. (Tel. wł.). W słynnym procesie o zabójstwo Centnerszvera wyszło na jaw, że oskarżeni byli przez policję bici. Cały akt oskarżenia opierał się na zeznaniach niejakiego Kołtuna, który był zaufanym po-

licji. Gdy obecnie byli oskarżeni wystąpili na drogę sądową przeciwko władzom, domagając się odszkodowania za bicie i więzienie, i gdy miano Kołtuna przesłuchać, okazało się, że ten klasyczny świadek znikł zupełnie. (w)

Walka ekspedycji bezbożników z ludnością katolicką

4 prowokatorów zabito kijami

Wilno, 9. 1. (PAT.) Z pogranicza donoszą o krwawym zajściu, jakie miało miejsce w dzień Trzech Króli w pogranicznej miejscowości Hajany. Do Hajan, zamieszkałych przez ludność polską, przybył dnia tego samochód lotnej antyreligijnej ekspedycji bezbożników. Ekspedycja bezbożników przed miejscową kaplicą katolicką rozpoczęła agitację antyreligijną. Kilku agitatorów wkroczyło do kaplicy, gdzie poczęło podburzać modlących

się. Wówczas tłum usiłował usunąć bezbożników a gdy to nie poskutkowało wyparł ich przemocą. W odpowiedzi na to jeden z bezbożników wystrzelił z rewolweru. Tłum rzucił się na bezbożników i 4 z nich zabił kijami, samochód zaś, którym bezbożnicy przybyli, zniszczono i wraz z bibułą antyreligijną spalono. Do wsi po zajściu tem przybył oddział straży granicznej, który aresztował 200 osób.

Awantury „sanatorów” toruńskich i ich epilog w sądzie

Toruń, 9. 1. (Tel. wł.). W styczniu ub. r. popijało w restauracji p. Jana Gierszewskiego w Toruniu przy ul. Płaskiej dwóch panów wódkę. Po wypiciu sporej ilości kolejek panowie ci popadli w „dobry humor” i zaczęli demolować urządzenie lokalu, przy czym jeden z nich, Józef Ablewicz, wołał, że jest prezesem B. B. i legjonistów, a drugi, Stanisław Pepiński, podawał się za majora rezerwy, którym w rzeczywistości nigdy nie był. Nastroj osiągnął tego rodzaju poziom, że obaj ci osobnicy zaczęli załatwiać czynności fizjologiczne do stojących w lokalu blaszanek z miodem.

Gdy gospodarz zażądał zapłaty za napoje i szkody, okazało się, że goście są bez pieniędzy. Chcąc jakoś wymigać się z niezbyt przyjemnej sytuacji, zaczęli sami wzywać policję twier-

dząc, że p. Gierszewski miał obrazić marsz. Piłsudskiego. Zjawił się posterunkowy, który miał obu awanturników, zabrał wszystkich na komisariat. W dodatku zatrzymano pokrzywdzonego gospodarza a awanturników wypuszczono. Na skutek oskarżenia p. Gierszewski stanął przed sądem. by odpowiedzieć za rzekomą obrazę Piłsudskiego. W pierwszej instancji skazano go na 100 zł grzywny, lecz na skutek odwołania obrońcy adwokata dr. Ossowskiego, odbyła się dnia 7 b. m. ponowna rozprawa.

Sąd uwolnił p. Gierszewskiego całkowicie od winy i kary, przewód bowiem wykazał, że stawiany jemu zarzut jest bezpodstawny. Nadmienić należy, że „bohaterzy” tej awantury dotychczas nie uregulowali szkód wyrządzonych p. Gierszewskiemu.

Lot eskadry włoskiej przez ocean do Ameryki połudn.

Start w ciemnościach nocy

Rzym, 9. 1. 31.

W raporcie z lotu transoceanicznego złożonego na ręce Mussoliniego minister Balbo omawia przedewszystkiem przyczyny natury meteorologicznej, które skłoniły go do rozpoczęcia lotu w noc w czasie pełni księżyca, aczkolwiek aparaty gotowe były do startu od 1 stycznia. Startując, aparaty pozostawiły na ziemi wszystko, co nie było nieodzowne, zabierając ze sobą jedynie instrumenty nawigacyjne i jedną kotwicę. Miało to na celu umożliwienie zabrania jaknajwiększej ilości paliwa. Przewidziane obciążenie 4000 kg przekroczyło prawie o 1/3 obciążenie hydroplanów 1.000-konnych, używanych w latach poprzednich. Lotnicy wszyscy ubrani byli w symbolicz-

ne czarne koszule faszystowskie. W ostatniej chwili generał Balbo, ustępując prośbom komendantów dwóch aparatów pomocniczych, zezwolił im na wzięcie udziału w locie. Start odbył się normalnie. Pierwsza eskadra — Czarna — nie widziała już podnoszenia się w powietrze następnych aparatów. Lotnik Valle zaczął się przy unoszeniu się w powietrze i musiał pozbyć się dodatkowego zapasu benzyny. Wystartował on 1/2 godziny po swych towarzyszach i dogonił ich brawurowym lotem w pobliżu wybrzeży brazylijskich. W zupełnej ciemności rozpoczęło lot jedynie przy pomocy instrumentów orientacyjnych, znajdujących się w samolotach.

Apel przy pierwszych błyskach świtu — 5 ofiar pochłonął Ocean

W ciągu pierwszych 6 godzin lotu nie dostrzeżono ani razu nawet małego skrawka jasnego nieba. W okolicy 90 km od Bolama ocean stał się niepokojny, na horyzoncie zebrały się gęste chmury. Przy pierwszych błyskach świtu generał Balbo dokonał apelu, na który odpowiedziało 10 aparatów. Wszystkie one znajdowały się w stanie najzupełniejszej sprawności. Drogą radiową minister Balbo zawiadomiony został o pozostaniu 2 aparatów w Bolama. Pierwszy z nich, wzniesłszy się pomyślnie w powietrze,

nagle musiał zmniejszyć szybkość i opuścić się na morze, przyczem jedna z łodzi uległa spaleni. Załoga wyszła bez szwanku, z wyjątkiem maszynisty, który padł ofiarą tego wypadku. Drugi hydroplan, pomimo niezwyklej zrzeczności pilotów Boera i Barbicintiego, musiał z niewiadomych powodów opuścić się na morze, poczem nagle stanął w płomieniach i w ciągu kilku sekund zatonął, przyczem poniosły śmierć 4 osoby. Jak przypuszcza gen. Balbo przyczyną tego nieszczęścia było krótkie spicie.

Po 18 godzinach wybrzeże Brazylii i powitanie przez tłumy

Przez cały ranek eskadra leciała spokojnie, starając się górować nad ciężkimi deszczowymi chmurami, które ciągle otaczały aparaty, zasłaniając przed lotnikami morze. Po 9 godzinach lotu doszły sygnały SOS z aparatu kapitana Baistrocchi, który musiał opuścić się na morze z powodu uszkodzenia radiatora. Generał Balbo, otrzymawszy sygnały, zwrócił

się do dywizji morskiej, podając miejsce wypadku. Natychmiast pospieszono z pomocą zagrożonemu aparatowi. Podobny los spotkał aparat komendanta Donadelli w odległości 600 km od Noronha. W ciągu trzech ostatnich godzin lotu wiatr ciągle się zwiększał, przyczem obracał się na południo-zachód, hamując lot. Niemniej po 15 godzinach lotu lotnicy dojrżeli wyspę

Noronha, zaś po 18 — wybrzeże Brazylii. Prawidłowym lotem eskadra przeleciała nad Natalem i opuszczała się na morze o godz. 19.30 według czasu Greenwich wśród okrzyków olbrzymiego tłumy, w którym znajdowało się wielu Włochów. W zakończeniu raport podkreśla znakomite usługi, oddane przez dywizję morską admirała Bucci, i niezwykłą odwagę wszystkich członków ekspedycji powietrznej. Są oni dumni, że nie zawiedli zaufania, które w nich pokładała ojczyzna. Specjalnie podkreśla generał Balbo zasługi lotników Valle, Longo i Magdalena.

Kurjer na Madere

Dla poinformowania Piłsudskiego o sytuacji politycznej w kraju na wyjechać na Madere dziś lub jutro kurjer. Będzie to pierwszy kurjer, wysłany do marsz. Piłsudskiego. Funkcję kurjera ma spełnić jeden z zaufanych oficerów z gabinetu ministra spraw wojskowych.

Oszukańcze interesy fikcyjnego banku

Wilno, 9. 1. (PAT.) Przed kilku tygodniami donosiliśmy już pokrótce o ujawnieniu afery bankowej w Nowej Wilejce. Afera ta polegała na fikcyjnym nabywaniu towarów w różnych fabrykach w Polsce. Latem ub. roku powstał w Nowej Wilejce Bank Ludowy, mający na celu ułatwienie kupcom nabywania towarów bezpośrednio w fabrykach po cenach bardziej przystępnych. Założycielami banku byli trzej kupcy wileńscy: Sznajderowicz, Zytkowicz i Benges. Aferzyści za pośrednictwem swoich agentów poczynili liczne zakupy w Warszawie, Łodzi, Białymstoku i Lublinie wystawiając weksle, które miały być wykupione przez Bank Ludowy w Nowej Wilejce. W chwili, gdy nadszedł termin płatności weksli Zytkowicz i jego towarzysze zwinęli swoje agendy i posiadając po kilkanaście tysięcy złotych ulotnili się, narażając na znaczne straty oszukanych fabrykantów. Oszukaną zwrócił się ze skargą do policji. Kilka agentów zdolano zatrzymać, lecz główni oszuści opuścili Wilno. Dopiero przedwczoraj władze bezpieczeństwa na podstawie otrzymanych informacji zdołały ująć wymienionych wyżej 3 założycieli oszukańczego Banku Ludowego.

Przed budową wielkiej fabryki „Bata” w Piotrkowie

Warszawa, 9. 1. (PAT.) Jak donoszą dzienniki, czeskosłowacka fabryka gotowego obuwia „Bata” złożyła w magistracie m. Piotrkowa ofertę w sprawie budowy w tem mieście wielkich zakładów przemysłowych, któreby zatrudniały około 10.000 robotników. Magistrat Piotrkowa ofertę tę zaaprobował. Zrealizowanie projektu uzależnione jest od przeprowadzenia kanału do terenów, na których wybudowana ma być fabryka.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 9. 1. 1931.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Pozn. ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy: a) żyta 694,5 gr (119,2 f w h.), b) pszenicy 744 gr (126,4 f w h.), c) jęczmienia przemiałowego 667 gr (113,1 f w h.); d) owsa 568,5 gr (78,1 f w h.)

„Ceny orientacyjne” parytet Pozn.

Zyto	17,75—18,25
Uspokobienie słabe.	
Pszenica	22,00—23,50
Uspokobienie słabe.	
Jęczmień przemiatowy	20,00—21,50
Uspokobienie słabsze.	
Jęczmień browarowy	25,00—27,00
Uspokobienie spokojne.	
Owies	19,75—21,00
Uspokobienie stałe.	
Maka żytnia wł. work. 65%	30,25
Uspokobienie słabe.	
Maka pszenna 65% wł. work.	41,25—44,25
Uspokobienie słabe.	
Otręby żytnie	12,00—13,00
Otręby pszenne	12,50—13,50
Otręby pszenne (grube)	14,50—15,50
Rzepak	41,00—43,00
Groch Victoria	28,00—33,00
Ogólne uspokobienie słabe.	
Tendencja w dalszym ciągu bez zmiany.	

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.89 1/2 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.91 1/2 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, placit dziś

za 100 mkn. w dewizach 211.94 do 212.24 zł, gotówką 211.54 zł, za 100 guldenów gd. w dewizach 172.78 do 173.04 zł, gotówką 172.44 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 9. 1. 1931 r.

Na dzisiejszej giełdzie nie zaszła żadna zmiana i tendencja była spokojna.

Z papierów państw. płacono za 5 proc. poz. konwers. 47 1/2 proc. i za poz. inwestycyjną 90.—, natomiast oddawano premj. dolarowe po 46—46.50 (za sztukę 5-dol.). Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziem Kred. poszukiwano 8 proc. listy dolarowe (stare) po 92 proc. (przy dew. 8.90), natomiast 6 proc. listy żytnie były w oddaniu po 16.— (za 1 ctr. mtr.). Poza tem były w zaoferowaniu 4 proc. listy zast. konwert. po 39% bez odbiorców.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych silnie poszukiwano Bank Polski po 157.— i Lubania po 50.— Zauważono zaoferowanie większej ilości Herzfelda po 27.— i R. Maya po 40.— bez nabywców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominaln.).
5% Pożyczka konwersyjna 47 1/2 % P.
3% dolarowe listy Pozn. Ziem Kred. 92% P.

(Kurs w złotych).
6% listy żytnie Pozn. Ziem Kred. 16—0.
5% Poz. premjowa seria II 46—46.50 J.
4% Premj. Pożyczka Inwestyc. 90.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).
Bank Polski I em. 157.— P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję).
Lubania-Wronki I—IV em. 50.— P.
Tendencja spokojna.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 9. 1. 1931 r.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8.89%, sp.: 8.91%,
kup.: 8.87%.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,40	124,81	124,12
Bukareszt	5,30 1/2	5,32	5,29
Holandja	359,15	360,5	358,25
Londyn	43,32	43,43	43,21
N. w. Jork czeki	8,916	8,936	8,896
N. w. Jork kabel	8,925	8,945	8,905
Pariz	35,00 1/2	35,04	34,12
Praga	26,44	26,0	26,38
Szwajcaria	172,90	173,33	172,47
Sztokholm	238,84	239,45	238,25
Gdańsk	173,12	173,55	172,69
Wiedeń	125,56	125,81	125,19
Włochy	46,73	46,85	46,67
Berlin	212,26		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. inwest.	92,00
5% poz. premj. dol.	47,00 46,0
3% poz. bud.	50,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	158,50—158,00
Bank Zach. dmi.	0,00—7,00
Sole Potasowe	0,00—9,00
Modrzejów	0,00—10,25

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Na papiery państwowe, listy zast. i akcje tendencja niejednolita. Z bankowych Bank Polski słabszy. Zachodni utrzymać. Sole Potasowe utrzymać. Modrzejów słabszy. Obroty bardzo małe.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 9. 1. 1931 r.

Pszenica march	75—76 kg	258,00—260,00
Tendencja słabsza		
Pszenica 74 kg. Berlin		0,00—266,00
Tendencja słabsza		
Zyto march 70—71 kg.		155,50—158,50
Tendencja spokojna.		
Jęczmień march brow od st. załadowania		200,00—215,00
Tendencja spokojna.		
Jęczmień pastewny i przemysłowy		188,00—194,00
Tendencja spokojna.		
Owies march wł. et załad		139,00—145,00
Tendencja słabsza.		
Maka pszena		29,75—37,20
Tendencja spokojna.		
Maka żytnia przemiat. do 60%		23,65—26,75
Tendencja ledwo utrzymana.		
Ospa pszena		10,00—10,50
Tendencja nieco mocniejsza.		
Ospa żytnia		9,00—9,50
Tendencja stała.		
Groch Victoria		24,00—31,00
Groch jadalny		23,00—25,00
Groch pastewny		19,00—21,00
Pełuszka		20,00—21,00
Róż polny		17,00—18,00
Włoka		18,00—21,00
Makuch rzepakowy		9,00—9,50
Ma uch liniany		14,90—15,10
Wyłoki suche paryt. Berlin		5,60—5,90
Srót Soja		12,40—12,90
Ogólna tendencja słabsza.		

Notowania lotec w Berlinie

z dnia 9. 1. 1931 r.

Wyplaty na Warszawę 46,975—47,175
Noty wielkie 46,775—47,175

W pierwszych 10-ciu latach
winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tył o za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI NIVEA

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrobione według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.50

Deszcz, wiatr czy śnieg,

obojętnie jaka pogoda, z mniejszą porą roku wymaga stałej pielęgnacji skóry, do czego służy

KREM NIVEA

Nacie ajcie nim codziennie twarz i ręce, nie tylko co wieczór, lecz także w ciągu dnia, przed wyjściem na otwarte powietrze. Krem Nivea chroni Waszą skórę przed szkodliwymi wpływami atmosferycznymi i zachowuje ją miękką i elastyczną. Kremu Nivea nie da się niczym zasiać, gdyż działa nie jego polega głównie na zawartości pielęgnującej skórę eucerytu, którego żaden inny kosmetyk nie zawiera.

W pudełkach po zł. 0.40 do 2.00 i w tubach po zł. 1.35 i 2.25

Wyrób krajowy firmy Febeco, Sp. Akc., Poznań 10

Zw. 9 054/6 N. 11. 11

Echo „walki z nadużyciami“

W marcu r. ub. ogłosiliśmy dokładne przedstawienie przez pos. St. Strońskiego spraw i sprawek osławionej Komisji Nadzwyczajnej do Walki z Nadużyciami, powołanej rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dnia 30 kwietnia 1927, która miała udowodnić, że — przed majem 1926 za dużo było nieprawości.

Komisja ta, rozgłoszenie stworzona, została cichutko pogrzebana dnia 5 lipca 1928. Co działała przez rok i trzy miesiące? Wszczęła szereg spraw, spowodowała uwięzienie i zbezczerśczenie szeregu poważnych ludzi, a potem wszelkie jej oskarżenia, we wszystkich sprawach, zostały albo umorzone w śledztwie sądowym, jako bezpodstawne, albo zniesione wyrokami sądowymi, jak w sprawach pp. Mażewskiego, doradcy prawnego B. G. K., Murczyńskiego, prokurenta B. G. K., Niżyńskiego, prokurenta B. G. K., Hofmanna z Polminu i Świętochowskiego, dyr. dep. w min. prz. i handlu, inspektora Dąbrowskiego z Izby Sk. Warsz., dyrektora Moskwy z min. kol., Soltyńskiego z min. kol., Kańskiego, dyr. Banku Rolnego i in.

Do najgłośniejszych spraw, które zajmowała się Komisja Nadzwyczajna, należało dochodzenie przeciw b. dyrektorowi Banku Budowlanego. Zajęła się K. N. tą sprawą od początku swej działalności w r. 1927, a było to dochodzenie, w których nie szczędzono sposobów ostrych. B. dyrektorowi Banku Budowlanego, dr. Kozubski docent uniwersytetu Jagiellońskiego, pp. Wyszyński i Rechowicz, zostali uwięzieni i przesiedzieli w więzieniu śledczym 5 miesięcy, a potem zwolnieni zostali po złożeniu bardzo wysokiej kaucji 50 tys. zł., co wymagało niezwykle wysiłku, ale jeszcze przez dalsze dwa lata byli pod brzemieniem niezłażonej sprawy, co całkowicie usunęło ich na ten czas z życia.

A oto dnia 27 lutego 1930, wydał sędzia apelacyjny śledczy do spraw wyjątkowego znaczenia wraz z prokuratorem sądu apelacyjnego w Warszawie postanowienie o umorzeniu śledztwa:

„Uznając, że niema widoków, aby dalsze prowadzenie śledztwa w sprawie niniejszej mogło dostarczyć podstawy do rozprawy głównej...”

W motywach postanowienia w bardzo ostrych wyrażeniach („nie sposób dopatrzeć się jakiegokolwiek badź przestępstwa”, „nie znajduje realnych podstaw”, „imputowanie” itd.) napiętnowano lekkomyślność oskarżenia, z którym połączono dowolne i nieprawidłowe wię-

zienie ludzi poważnej pracy, zniszczone im życie, poszarpano nazwiska.

Otóż obecnie senat akademicki uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie wydał następujące orzeczenie:

„Senat akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego L. 10 621/30 — Kraków 18 grudnia 1930 — Do JW. Pana d-ra Włodzimierza Kozubskiego, docenta Uniw. Jagiell.

„Mam zaszczyt zawiadomić Go, że śledztwo, wytoczone przeciw Panu (na podstawie Pańskiego żądania) doprowadziło na posiedzeniu 16 grudnia 1930 do uchwalenia jednomyślnie następującego orzeczenia:

„W sprawie docenta dr. Kozubskiego uznaje senat akademicki Uniwersytetu Jagiellońskiego zarzuty, postawione temuż dr. Kozubskiemu przez t. zw. „Decyzję” Komisji Nadzwyczajnej do Walki z Nadużyciami (podpisaną nazwiskiem p. Godeckiego) z dnia 4 lipca 1928 — jako zarzuty nie poparte dowodami.

„W postępowaniu dr. Kozubskiego zarówno jako dyrektora Banku Budowlanego w Warszawie, jak i członka zarządu Towarzystwa „Helwecja”, niedopatrzony się też senat akademicki podstawy do oskarżeń, mogących ubliżyć cześci dr. Kozubskiego, czy to jako osoby prywatnej, czy to jako członka korporacji uniwersyteckiej.

„Senat akademicki wyraża natomiast głębokie ubolewanie, że podejrzenia, nie poparte materialem dowodowym, doprowadziły do długotrwałego śledztwa, które sędzia apelacyjny dla spraw szczególnej wagi ujrzał się potem zmuszony umorzyć bez wniosku o zarządzenie rozprawy.

„Tem więcej wyraża senat ubolewanie z powodu wielomiesięcznego przetrzymywania w areszcie człowieka nieposzlakowanego i członka uniwersytetu na skutek zarządzenia Komisji Nadzwyczajnej do Walki z Nadużyciami.

„Równocześnie zawiadamiam Go, że senat akademicki zwrócił się z przedstawieniem całej sprawy do ministerstwa wyznań religijnych i oświecenia publicznego, prosząc je, aby zechciało wyjednać u odpowiednich władz wyjaśnienia, dlaczego trzymano członka korporacji uniwersyteckiej, mimo braku wszelkich dowodów winy, tak długo w areszcie śledczym?”

Proroktor Uniw. Jagiell. (—) J. Hoyer.”

Tak wyglądają... nieprawości przedmajowe i tak wygląda „sanacja pomajowa” w świetle orzeczenia senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

się budzić pewne wątpliwości co do jego bezstronności, w krótkim bardzo czasie okazał się godnym następcą swego poprzednika, zdobywając zaufanie rządów.

Jednym z najpoważniejszych faktów roku ubiegłego jest znane zwrócenie się Ojca św. do kardynała Pompiłi'ego w sprawie Rosji sowieckiej. Skierowane przeciw świętokradzkim zbrodniom Sowieców względem Boga, religii i duszy ludzkiej pismo Ojca św. wywołało powszechny ruch przeciwsowiecki w całym świecie. Niestety, wkrótce ruch ten został znacznie osłabiony przez rządy, pragnące prowadzenia z sowiektami interesów gospodarczych, z rządem robotniczym angielskim na czele.

Lokalny narazie zatarg gubernatora Malty z miejscowym biskupem przerodził się w poważniejszy konflikt z rządem angielskim. Sprawą tą zajął się nawet parlament, a rząd brytyjski ogłosił w tej sprawie t. zw. „białą księgę”, na co Watykan odpowiedział publikacją swoich dokumentów. W związku z tem doszło nawet do pewnego naprężenia stosunków. Jednocześnie istniejąca od końca wojny różnica poglądów Watykanu i rządu brytyjskiego na sprawę palestyńską wskutek zmiany stosunku Anglii do sjonizmu uległa pewnemu odprężeniu.

W Jugosławii pomimo wzmocnienia elementów masonskich, które w swoim piśmie określają się, jako jedyna siła, skutecznie walcząca z Rzymem i katolicyzmem, sprawa konkordatu choć nieznacznie, posunęła się naprzód. Wyrazem tego jest zapewnienie należnego stanowiska wykładom religii w szkołach na zasadzie nowego prawa o szkołach. Pomoc w tym wypadku okazały również sfery prawosławne. Atak oficjalnych „Novosti” na nuncjusza Pellegrinetti'ego wywołał ostre protesty nie tylko ze strony Episkopatu ale i ze strony korpusu dyplomatycznego. Układy konkordatowe z Albanją dobiegły końca. Obecnie pozostaje do załatwienia wzajemne podpisanie konkordatu.

W Czechosłowacji także i w roku ubiegłym nie udało się przyspieszyć wprowadzenia należytego „modus vivendi”, natomiast nawiązane zostały regularne stosunki dyplomatyczne. Między Stolicą Apostolską a Irlandją również zostały nawiązane normalne stosunki dyplomatyczne. Nuncjuszem w Dublinie został arcybiskup Robinson, Irlandczyk z pochodzenia.

Prawie już dobre stosunki z Chinami zostały wskutek intryg niektórych państw pokrzyżowane tak dalece, że mianowany już poseł chiński przy Watykanie jeszcze przed swym przybyciem został odwołany.

Ubiegły rok zaznaczył się licznymi wizytami w Watykanie wybitnych osobistości politycznych. Ojca Świętego odwiedził: brat cesarza Japonji, książę Takamatsu, książę Sjamu Damrog, australijski premier Scullin, wybitny katolik, zaś z osobistości europejskich: sir Eric Drummond, sekretarz generalny Ligi Narodów i prezydent republiki austriackiej, dr. Schöber, obaj katolicy. Ze swej strony Watykan wysłał dwukrotnie specjalne misje: do Abisynji na obiór regenta i na koronację, oraz na dwór sjamski delegata apostolskiego dla Annamu i Tonkinu.

W kościele w czapce na głowie

„Ziemia Przemyska” podaje opis skandalicznego zajścia, będącego niejako powtórzeniem pobicia akademika Cornera przez policję w Krakowie.

Oto opis:

„Wierni opuszczający po ostatniej pastercie przemyską katedrę byli świadkami niesłychanego zajścia, spowodowanego przez policję. Do wychodzącego z kościoła studenta politech-

niki p. Emila Lewandowskiego przystąpił policjant, który kazał p. L. udać się na komisariat. P. Lewandowski przeciwko temu zaprotestował, wykazując się równocześnie legitymacją akademicką. Nie pomogło. Momentalnie znalazło się koło niego kilku policjantów i wywiadowców z osławionym Idzikiem (zastrzelił Hajdasza) i ci zaczęli go przemocą ciągnąć. Powstało olbrzymie zbiegowisko. Tłum rzucił się na policję, w obronie kopanego i ciągniętego po ziemi akademika. Policjanci dobyli rewolwerów, którymi zaczęli grozić. Wkońcu w asyście kilku nastu policjantów dociągnięto znieważanego przez całą drogę studenta do komisariatu. Obecny przy całym zajściu red. „Ziemi” p. Bilan zażądał na policji natychmiastowego wypuszczenia p. Lewandowskiego na wolność, co się też stało, po godzinnym przetrzymaniu go na komisariacie. Okazuje się, iż p. Lewandowski został „urządzony” w ten sposób przez policję z tego powodu, że „śmiał” jednemu z policjantów zwrócić w kościele uwagę na niestosowność znajdowania się w świątyni w czapce na głowie”.

„Strzelec” w pow. śremskim

W połowie grudnia — jak donosi prasa „sanacyjna” — odbyło się w Śremskim zebranie, reprezentowane przez „wszystkie sfery powiatu, od ziemianstwa do braci robotniczej”. Poza referatem prof. Marzysza z Poznania, wygłosił również przemówienie p. starosta Wilczek.

Ciekawym jest — mimo obecności „sfer ziemianstwa i braci robotniczej” — skład zarządów Tow. „Przyj. Zw. Strzeleckiego” oraz zarządu powiatowego tegoż Związku.

Do pierwszego weszli: hr. Zółtowski Stanisław jako prezes, dr. Bogacki, naczelny lekarz Kasy Chorych, wiceprezes, Stanisław Koralewski, urzędnik starostwa sekretarz, Miedzianowski, dyr. Kasy Chorych, skarbnik.

Do drugiego weszli: Jako prezes p. Barcikowski por. rez. właśc. ziemski, P. Prus-Głowacki por. rez. właśc. ziemski wiceprezes, p. Stanisław Koralewski urzędnik starostwa, sekretarz, p. Ruta Wacław urzędnik starostwa, skarbnik.

Komentarzy dodawać tutaj nie trzeba!

Polityka kościelna Stolicy Apostolskiej w r. 1930

(KAP) Utrzymywanie stosunków politycznych przez Stolicę Apostolską jest jednym z najważniejszych środków wspierania religii w poszczególnych krajach i uzyskiwania dla niej jaknajwiększej wolności. Umowa laterańska znacznie ułatwiła działalność Stolicy Świętej w tym kierunku. Zgasiły w ubiegłym roku kardynał Vannutelli doskonale w swoim czasie to ujął, podkreślając, iż wolność Stolicy Apostolskiej daje Papiestwu szczególną okazję uzyskania wpływów na wprowadzenie sprawiedliwości, pokoju i przyjaźni między ludami, zwłaszcza, że interwencja wolnej Stolicy Apostolskiej wyklucza możliwość postronnych wpływów i zapewnia lojalną bezstronność. Te role Stolicy Świętej pierwsze pojęły Hiszpania i Peru, zwracając się do niej o rozstrzygnięcie wynikłego między temi państwami sporu.

W mowie swej do kolegum kardynańskiego, wygłoszonej w dniu 24 grudnia r. ub., nie zaznaczał już Ojciec

św. Pius XI. tych uchybień przeciw umowie laterańskiej ze strony państwa włoskiego, o jakich musiał mówić w roku poprzednim, natomiast cierpko wypowiedział się o wolności, udzielonej przez rządy faszystowskie występnej propagandzie protestanckiej. W faszystwie bowiem pozostało jeszcze nieco dawnego ducha, o czym świadczyła konieczność umieszczenia na indeksie książki „Date a Cesare”. Natomiast z uznaniem należy zanotować zniesienie przez Mussolini'ego święta 20 września, obchodzonego za poprzednich, masonskich rządów, jako wspomnienie zdobycia Rzymu przez piemontczyków, i uznanie za święto narodowe dnia 11 lutego, jako pamiątkę pokoju pomiędzy Kościołem i państwem.

Wieloletni sekretarz stanu, kardynał Gaspari, w roku ubiegłym, starym wiekiem i pracą, ustąpił z zajmowanego stanowiska. Miejsce jego zajął kardynał Pacelli i, mimo, że jego długoletni pobyt w Niemczech zdawał

**HEMOROIDY
STAN ZAPALNY
KRWAWIENIE
SWEDZENIE
USUWA
HEMORIN
KLAWIE**

JUŻ ZE ŚWIEŻYCH ZRIORÓW
JEST DO NABYCIA W HANDLACH
KOLONJALNYCH

ŚWIATOWEJ SŁAWY

**herbata
LYONS'A**

Tw 120

Polityka i pieniądz

Za kulisami afery Oustrica

Paryż, w styczniu.

Stylna afera krachu przedsiębiorstw p. Oustrica wlecząc za sobą długi ogon dalszych następstw i ciągów. Te ciągi dalsze są znacznie bardziej interesujące od punktu wyjścia afery, a całość sprawy można przyrównać do wielkiej i kunsztownej rakiety, której każdy następny wybuch jest bardziej jaskrawy i efektowny od poprzedniego, co nie wyklucza faktu, że po spaleniu się rakiety pozostaje w powietrzu niemiły swąd.

Człowiek, który przywiązuje wagę do jakiegos pozamysłowego znaczenia cyfr, mógłby zainteresować się tem, że ze sprawą Oustrica w obecnym jej parlamentarnym etapie, gdy jej badaniem zajmuje się wielogłowa komisja, wyłoniona przez izbę deputowanych, wiąże się w jakiś tajemniczy sposób cyfra 30. W izbie deputowanych ze strony mówców lewicy, atakujących rząd w tej sprawie, padła liczba 32, mająca oznaczać ilość parlamentarzystów francuskich włączanych rzekomo w tę aferę, ilość zaś członków parlamentarnej komisji śledczej wynosi 33.

Uprawnienia komisji są bardzo rozległe. Rząd, ministerstwa, sędzia śledczy oddali jej do dyspozycji całe olbrzymie tomy i foljały aktów. W charakterze świadków pojawiają się przed komisją osoby bardzo wybitne i interesujące, byli członkowie rządów, posłowie, byli i obecni, ambasadorzy, wysocy urzędnicy, speculanci giełdowi, słowem cała tęcza karjer, to w pełni blasku, to już zachodzących, czy zaszłych, czy wreszcie zgola ciemnych. Pióro pisarza, które lubi zapuszczać się w ostępy namiętności ludzkich, kreślić ich zarysy i klasyfikować ich przyczyny, pióro, jakiegos nowego Balzaca znalazłoby pole niesłychanie obszerne i wdzięczne.

Głównymi winowajcami, podsądnymi, w znaczeniu zresztą narazie raczej moralnym niż sądowym — choć i to drugie w zasadzie może nastąpić w ślad za pierwszym są figury tej miary, co p. Raoul Peret, b. prezydent izby poselskiej i kilkakrotny minister. Ostatnio minister sprawiedliwości w obalonym gabinecie p. Tardieu, a towarzyszącymi jego na tej moralnej ławie oskarżonych są p. Besnard, b. ambasador francuski w Rzymie i członek partii radykalnej, i p. Gaston Vidal, b. poseł i podsekretarz stanu. Prasa i publiczność nie mają wprawdzie bezpośredniego dostępu na posiedzenia komisji, informowane jednak są w sposób wyczerpujący przez komentarze usne i artykuły członków komisji, oraz przez oficjalne streszczenia jej rozpraw i protokoły stenograficzne, które m. in. „Le Temps” paryski ogłasza w całości, a które czyta się z naprężeniem, jak karty, zasługujące na pióro Balzaca.

Panowie Peret i Besnard interesowali się bardzo żywo aferami p. Oustrica,

specjalnie zaś współdziałali czynnie, używając — i nadużywając — w tym celu swego stanowiska urzędowego w wprowadzeniu na rynek i giełdę francuską akcji włoskiej produkcji jedwabiu sztucznego „Snia Viscosa”. W przedsiębiorstwie tem p. Oustric był poważnie zaangażowany. W toku śledztwa wyszło na jaw, że pp. Peret i Besnard pobierali od p. Oustrica wysokie uposażenia miesieczne nibyto za czynności stałych syndyków prawnych jego banku. Chociaż w kwestjach tych nie mieli nic do czynienia, a prztem mieli poważne konta i kompromitujące kwity w zbankrutowanym banku.

Nie można powiedzieć, aby wynagrodzenia te pobierali za darmo. Przeciwnie, czynili, co mogli, aby się p. Oustricowi w aferze „Snia Viscosa” przysłużył. P. Besnard wbrew opinii swego attache handlowego przysłał z Rzymu jak najpomysłniejsze a niezgodne z rzeczywistością raporty o „Snia”, a p. Peret, będąc już w stanie dymisji, wymusił, mimo ustawicznych ostrzeżeń ministerstwa handlu i innych czynników, na jednym ze swoich dyrektorów departamentów, p. Moret, korzystny wniosek w sprawie dopuszczenia akcji na giełdę i w przeddzień swego ustąpienia z urzędu wniosek podpisał i sprawę tem samem pomysłnie dla p. Oustrica załatwił. Poza tem obaj wysoko postawieni panowie sami, czy przez podstawione osoby interweniowali ustawicznie w sprawach p. Oustrica. P. Vidal był u ich boku jawnym i płatnym agentem zbankrutowanego dziś, a do niedawna potężnego bankiera.

Sprawa „oskarżonych” jest w opinii pogrzebana. Członkowie komisji parlamentarnej w sposób uprzejmy, lecz mimo to bardzo bezwzględny i bolesny wyciągają z nich i z innych pomniejszych świadków coraz to nowe kompromitujące szczegóły. Pod względem gorliwości śledczej niema tu różnicy między przedstawicielami poszczególnych partji, reprezentowanych w komisji. Niewątpliwie, bardzo gorliwym i ostrym jest znany poseł socjalistyczny, p. Renaudel, lecz na miano wielkiego inkwizytora, przewyższającego wszystkich w celowości i okrucieństwie zadawanych pytań, zasłużył sobie poseł prawicowy, nie wchodzący w skład żadnej z grup, p. Jerzy Mandel, człowiek wysoki, bardzo chudy, pochyłony i bez zarostu. Byli najbliżsi współpracownicy Jerzego Clemenceau. Komisji natomiast przewodniczy p. Marin, przywódca grupy prawicowej, znanej z czystości swego charakteru.

Materiał zgromadzony przez komisję daleki jest od wyczerpania i niejedna kryje się w nim niespodzianka. Nad melodramatem ludzkiej chciwości i korupcji nie zapadła jeszcze kurtyna.

R. Z.

Spóźnione protesty

Organ „demokratycznego” odłamu „sanacji” „Przełom” cały niemal swój ostatni numer poświęcił Brześciowi. Przejęty, zdaje się, głosami oburzenia i protestu, jakie sprawa ta wywołała w społeczeństwie, zajmuje wobec niej stanowisko krytyczne. Wydrukował więc gwałtowny list pilsudczyka Wł. Studnickiego. Lecz i sam w różnych artykułach i notatkach redakcyjnych wciąż do tej sprawy powraca, żaląc się na tych, którzy „milczeć nie powinni”, co, zdaniem „Przełomu”, może doprowadzić do tego, że w świadomości zbiorowej mas nastąpi „rozbrat z ideą państwową, reprezentowaną przez kierowników systemu”.

„Na wydarzenia brzeskie — pisze „Przełom” — reaguje ambicja narodowa, „regulator” moralny, który nie ścierpi, by w Polsce było za dużo nieprawości, za dużo nienawiści i za dużo... zemsty. Ambicja zdrowa, dowodząca dużych walorów moralnych całego narodu. Wykwit tej ambicji stanowi, zdaniem naszym, ważny punkt zwrotny w psychice zbiorowej”.

W innem też miejscu „Przełom” stwierdza, że B. B. popełnił błąd, głosząc przeciw nagłości wniosku Klubu Narodowego w sprawie Brześcia.

Uwagi te są może słuszne, ale w takim razie dlaczego przeciw tej nagłości głosowali również zwolennicy „Przełomu” w klubie B. B., jak pisał Jęzko, Surzyński, Ciszak i t. d., którzy wówczas stanęli na baczność na protest się nie zdobyli i dotychczas milczą...

W tem świetle dzisiejsze protesty

„Przełomu” sprawiają wrażenie spóźnionego i nie bardzo szczerzego ratowania własnej opinji.

Dalsze protesty

Lwówek, 7 stycznia.

Na zebraniu Stronnictwa Narodowego dnia 4. bm została uchwalona w sprawie zejść w Brześciu następująca rezolucja:

„Członkowie Koła Stronnictwa Narodowego w Lwówku przerażeni i do głębi oburzeni hańbiącą imię Polski sprawą Brześcia, przyłączając się do protestów organizacji społecznych i reprezentantów nauki całej Polski oraz solidaryzując się z wnioskiem nagłym Klubu Narodowego, przedstawionym w Sejmie. Równocześnie wyrażają swoje najwyższe uznanie i podziękowanie Klubowi Narodowemu za pełną godność i powagę obronę honoru Polski.”

Prezes (— dr. Samborski, Sekretarz (—) Mrówczyński, Fr.

Pleszew, w styczniu.

W święto Trzech Króli odbyło się uroczystościowe zebranie Tow. Uczestników Powstania Wielkopolskiego. Dzień ten czczą powstańcy rok rocznie jako dzień odebrania miasta z rąkaborców. Zebranie zagał prezes Mełński, witając członka honorowego ks. prał. Niesiołowskiego. Referat wygłosił dr. Białasik, przypominając licznemu zebranemu powstańcom chwile odzyskania upragnionej wolności. Następnie członek honorowy Towarzystwa ks. prałat Niesiołowski zabrał głos, mówiąc o miłości Ojczyzny i o obowiązkach względem kraju swego.

W sprawie Brześcia uchwalono

jednomyślnie następującą rezolucję:

„Zebrani na posiedzeniu uroczystościowym w dniu 6 stycznia 1931 r. Uczestnicy Powstania Wielkopolskiego 1918/19 w Pleszewie protestują uroczysto przeciwko uwłaczającym duchowi Narodu i tradycjom rycerskim Polaków zajęciom w Brześciu. Łączymy się z protestem wszystkich organizacji, potępiających ludzi, którzy przyłożyli rękę do niecznej zbrodni brzeskiej”.

Protesty przec. Brześciowi ratują polską opinję

„Kurjer Warszawski” polemizuje ze stanowiskiem prasy „sanacyjnej”, która, zaniepokojona wrażeniem, jakie wywołał Brześć zagranicą, napada nie na tych, którzy są za Brześć odpowiedzialni, ale na tych, którzy przeciwko Brześciowi w Polsce protestują. „Kurjer Warszawski” słusznie zaznacza, że właśnie te protesty ratują polską opinję zagranicą.

„Nie potrzebujemy się wstydić, — czytamy — że Polska nie jest zaczarowanym pałacem, pełnym skarbow, cudów i wszelkiej rozkoszy, gdyż nie leży ona w krainie bajki, lecz w świecie rzeczywistości. Chodzi tylko o to, by nasza rzeczywistość świadczyła dobrze o żywotności, o twórczości, o wyższych dążeniach narodu, który wytrwale zmierza do doskonałości swego życia, a usuwania błędów i braków, jakie u siebie dostrzega.”

„Z tego punktu widzenia głosy krytyki, odzywające się w prasie, są nietylko niechędnym wstępem do reform, a więc spełnienia obowiązku obywatelskiego względem własnego

społeczeństwa, lecz świadectwem zdrowia narodu wobec obcych, zapowiedzią pomyślnego rozwoju na przyszłość.

„Niema kraju, w którym występki byłby zjawiskiem nieznanym i niebywałym. Nie to więc hańbi społeczeństwo, że się wśród niego znajdują jednostki wykołejone, lub zwyrodniałe, bo takie — w mniejszej lub większej liczbie — znaleźć się mogą wszędzie. Plamą na jego opinję spada jedynie zbrodnia niepokarana, grożąca tem, że stanie się zwyczajem, z którym się ogół tak oswoi, że nawet już o nim mówić przestanie. Naród, któryby doszedł do takiego znieczulenia na występki, byłby na drodze do niechybnego upadku, a przed tem każdy obywatel ma obowiązek bronić się wszelkimi siłami. Gdyby tej zdrowej opozycji, tej samoobrony zbiorowej przed zgubą i zatrutą nie było, dopiero wtedy wrogowie nasi miałiby możność triumfować. Rozkład wewnętrzny byłby ich najcenniejszym sprzymierzeńcem.

„Zbudzenie się opinji publicznej i jej stanowisko wobec ech z Brześcia, zawartych w interpelacji sejmowej, jest świadectwem zdrowego instynktu samozachowawczego u narodu, a bynajmniej nam ujmę nie czyni. Stanowi ono nawet pewnego rodzaju rehabilitację po zbyt częstych — niestety — w ostatnich latach wypadkach zbrodni niewykrytych, nieosądzonych i nieukaranych.

„Teraz, kiedy społeczeństwo spełnia swój obowiązek, domagając się prawdy i sprawiedliwości — tylko od rządzącej partji zależy, co o nas myśleć będzie Europa, która patrzy i słucha.”

Wieżenie Pilsudskiego w Irkucku a Brześć

„Głos Narodu” pisze, co następuje:

Wieżenie w Brześciu było już porównywane z traktowaniem Józefa Pilsudskiego przez Niemców w Magdeburgu. Pilsudski był już wtedy — w latach 1917 i 1918 — człowiekiem głośnym, miał dużo zwolenników i oddał mocarstwu centralnym pewne usługi przez to, że na czele Legjonów walczył z Rosją. Być może, że dlatego traktowano go po rycersku, dano mu parę pokoi z ogródkiem, wyznaczono ordynansu itp. Ale nietylko porównanie z Magdeburgiem wypada na niekorzyść Brześcia. O wiele lepiej traktowali Józefa Pilsudskiego oficerowie carscy w roku 1887 w Irkucku. Więżenie to opisał w roku 1911 sam Pilsudski, a świeżo ukazały się te wspomnienia w III tomie wydania zbiorowego „Pamiętnów, rozkazów” Józefa Pilsudskiego (Warszawa 1930).

Grupa dwudziestu kilku wygnanców, wśród których był Pilsudski, przybyła do Irkucka z wielu protokółami o różnych zajęciach z oficerami etapowymi.

„Muszę się jednak przyznać — pisze w swych wspomnieniach Józef Pilsudski — że w wielu wypadkach my sami byliśmy winni przy tem lub owem zajęciu. Wymagaliśmy nieraz od oficerów lub władzy więziennej rzeczy nielegalnych, takich, które stoją w sprzeczności z wyraźną z ustawą więzienną”.

O tem, by któregoś z więźniów w drodze zawleczono do lasu i pobito do nieprzytomności, niema we wspomnieniach ani słowa.

O więżeniu w Irkucku pisze J. Pilsudski:

„Ośmiu z nas mieszkało w „sekretnym korytarzu” — w sześciu celach. Reszta — pięciu i ja pomiędzy nimi — w osobnej, dużej celi na parterze więzienia. Cella ta była naszym klubem i jadalnym pokojem, konstytucja bowiem więzienna pozwalała nam na włóczęgę po więzieniu w przeciągu dnia całego bez przeszkody. Zamykano nas w celach tylko na noc — od szóstej wieczorem do szóstej rano”.

Jak widzimy, niepodobna przypuścić, by w Irkucku nie pozwalano na tak skromną „włóczęgę”, jak przeniesienie się w ciągu dnia ze stołka na łóżko celem lepszego leczenia poranionych ciał.

Raz jednak więźniowie w Irkucku zostali pobici kolbami. Stało się to skutkiem nowego zatargu z władzą więzienną. Mieszkańcy sześciu cel zostali za jakiś opór władzy zamknięci w swych celach. Dowiedziawszy się o tem pozostali więźniowie (z dużej celi) uzbili się w drągi i wylamali drzwi tych 6 małych cel.

„Przedstawiciel władzy, dozorca z fajką w gębie, oglądał zakłopotany niezwykle spustoszenie: wygięte sztaby, złamane zamki. My staliśmy spoceni, triumfujący, rozradowani i rozśmieszeni zarazem tak łatwym i tak oryginalnym zwycięstwem. Wreszcie nie było tu co robić, wyszliśmy na podwórze w podskokach, gwarni i weseli.”

Dzień cały minął i nikt nas nie zaczepił.”

Na drugi dzień przybył jednak do głównej celi policmajster, 10 żołdierzy i oficer. Policmajster oświadczył:

„Panowie, musicie państwo być przestraszeni do innej części więzienia; ta cella jest nam potrzebna.”

A zatem nawet w takich chwilach nie tytułowano więźniów: „drabie”, „knurze”, „lajdaku”.

Scena ta skończyła się jednak dla więźniów bardzo boleśnie, gdyż klótnia z policmajstrem na tle określenia warunków przyszłej niedoli doprowadziła do pobicia więźniów kolbami. Pokrwawionych umieszczono w innych celach. Zjawili się doktor, którego jednak więźniowie nie przyjęli. Zauważywszy, że trzech kolegów brakowało, więźniowie urządzili głodówkę, która zakończyła się trzeciego dnia, gdy koledzy wrócili z cyrkułu policyjnego.

„Tak się zakończył nasz bunt irkucki. Po tym buncie mieliśmy święte życie. Zadane naczalstwu nam nie dokuczało — bało się zaglądać na nasze podwórko. Natomiast mieliśmy swobodę zupełną na naszym terytorjum, w dawnym kobiecem skrzydle więzienia. Nie zamykano nas nawet na noc”.

Ani jednym słowem nie skarży się J. Pilsudski na wikt więzienny. Nie karmiono go burakami i posoloną wodą. Nie wspomina też nic o jakichś pracach, a tem mniej o czyszczeniu ustępów.

Wiadomo oczywiście, że nie we wszystkich więzieniach rosyjskich traktowano więźniów tak, jak w Irkucku. Bardzo często przestępcy polityczni musieli znosić istne tortury. Porównując jednak Irkuck z Brześciem pamiętajmy, że w Irkucku więziono ludzi, skazanych przez sądy, którzy ze stanowiska prawa rosyjskiego byli niewątpliwie „antypaństwowcami”.

Bicia więźniów wstydzono się już w październiku 1887 r. W 43 lat później w październiku 1930 roku bito więźniów z rozmysłem, z zimną krwią. Irkuck leży w głębi Azji, Brześć w Europie, w Polsce.

Jakież to smutne porównanie!

były wyrazem zadowolenia i wdzięczności dla tych, którzy pozwalają ludności w miasteczkach i wsiach złożyć hołd muzyce polskiej Orkiestra Poczt. Tow. Lit. Art. zamierza wystąpić z koncertem w Obornikach, Środzie, Czempińu, Szamotułach.

— **Z targu.** Dnia 9 b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg masła wiejskiego 3,60—4,00 zł; masła mleczarskiego 5,20—5,40 zł; twarogu 1,00—1,20 zł; mendeł jaj 3,20—3,50 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 32—34 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,00 do 2,20 zł; słoniny wędzonej 2,80—3,00 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wołowiny 2,00 do 3,20 zł; cielęciny 2,00—2,80 zł; skopowiny 2,60—3,00 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 3,40—4,00 zł; za drób: kura 3,00 do 5,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 2,50 do 5,00 zł; 1 kg. tuczonej gęsi 2,60 zł; para gołębi 1,30—1,50 zł; sarnina 3,00—5,00 zł; za 1 kg: bażant 4,50—5,50 zł; królik 3,00 do 4,00 zł; zając 6,00—7,00 złotych; indyk 7,00—10,00 zł; za ryby: 1 kg. karpia 4,80—5,00 zł; szczupaka 4,80—5,20 zł; lina 5,20—5,80 zł; okonia 2,80—3,20 zł; karasia 2,80—4,00 zł; 1 kg. białych ryb 1,20—1,60 zł; 1 kg. węgorza 5,20 zł; sandacza mrożonego 6,00 zł; 1 kilogram suma 4,00 zł. Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: ziółka kapusty białej i włoskiej 15—30 gr. modrej 40 gr. 1 kg ziemniaków 6—8 gr. 50 kg 2,00 do 2,50 zł; 1 kg marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 20 gr; szpinaku 30—50 gr; za kg jarmużu 30—40 gr; pietruszki 50 do 60 gr; 1 kalafior 0,40—1,60 zł; 1 kg bobu 1,20 zł; główka zielonej salaty 20—30 gr. Za owoc: 1 kg jabłek 1,20—2,40 zł; gruszek 1,20—1,60 zł; borówek 2,80 zł; winogron 4,00—4,40 zł; 1 kg orzechów włoskich 4,00 zł; laskowych 4,20—4,60 zł; 1 kg śliwek 0,80—1,00 zł. — **Targ ożywiony.** Dowiedziono masła duże ilości i sprzedawano po niskich cenach. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Wypadki samochodowe.** Na G. Wildzie najechany został przez samochód P Z 10 429 p. Jan Kaźmierczak, Górna Wilda 60 i odniósł lekkie pokaleczenie. — Na ul. Strzeleckiej zderzyły się samochody P Z 812 i P Z 43 670. Podczas zderzenia jeden z samochodów wpadł na latarnię uliczną i wywrócił ją. (z)

— **Miejska straż ogniowa** wzywało wczoraj dwukrotnie w ciągu wieczora. — Na plac Sapieżyński róg ul. Babińskiego wezwano straż z powodu pożaru kominka. Po raz drugi, rozległ się odgłos syreny straży pożarnej o godzinie 22,30. W pewnym mieszkaniu przy pl. Wolności nr. 3 zapaliła się podłoga, przypuszczalnie od pieca. Ogień wywołał duże zaniepokojenie u sąsiadów już mieszkających w domu, lecz stłumiono go, zanim powstały większe szkody. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Falszywy dentysta.** Od dłuższego czasu grasował w Poznaniu rzekomy dentysta Marjan Mańczak, zamieszkały rzekomo przy ul. Długiej 7. Wspomniany Mańczak był człowiekiem bardzo nieuczciwym. Głównym jego celem było pobieranie zaliczek na wykonanie sztucznych uzębień. W dwóch wypadkach, jak stwierdzono, rzekomy dentysta Mańczak wykonał szczęki; protezy były jednak wykonane tak nieczystnie, że pacjenci pochorowali na dżięta i zmuszeni byli udać się do lekarza. Rzekomym tym dentystą był niejaki Władysław Weżyk, zamieszkały przy Wielkiej Garbarach 64. Weżyk dopuścił się oszustwa w kilkunastu wypadkach. (z)

— **Ujęcie włamywaczy.** Przed kilku dniami dopuszczono się włamania do drogerji p. Leona Kasprowicza przy Górnej Wildzie 80. Jako sprawców kradzieży ujęto Jana Szumczaka (Kanałowa 10) i Marijana Czerwińskiego (Fabryczna 13). Złodzieje mieli przy sobie większą ilość mydeł, pasty, szczotek do zębów i innych artykułów drogeryjnych. Przyznali się oni do popełnienia kradzieży i zostali oddani do sądu. P. Kasprowicz odzyskał swój towar. (z)

— **Szloma Grinberg jako „komisjoner“.** Zamieszkały na Koziej 21, H. Singer doniósł policji, że powierzył niejakiemu Szłomie Grinbergowi (św. Marcin 62) odzież wartości około 1100 zł, aby ją sprzedał systemem komisowym. Grinberg towar sprzedał, a pieniądze nie zwrócił i wyjechał w niewiadomym kierunku. (z)

— **Kradzieże i włamania.** P. Stachowiakowi Kazimierzowi w Ratajach skradziono z inspektu około 300 kalafiorów. — Dyrekcji P. K. O., ul. Dąbrowskiego 6, skradziono z samochodu 3 płaszcz. — P. Prusinowskiemu, ul. Woźna 10, skradziono w składzie torebkę. — P. Piotrowskiemu Romanowi, ul. Żupańskiego 14, skradziono większą ilość weksli. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Kto rozbił szybę?** Ciekawym zagadkiem zajmuje się policja. Mieszkaniec Pobiedzisk Józef Bisiński doniósł policji, że na Starym Rynku wsiadł do dorozki samochodowej nr. 204 i kazał się wieźć na dworzec. Szofer jednak nie ruszył z miejsca i posadził Bisińskiego o rozbić szybę, żądając odszkodowania. Napotkawszy na odmowę, szofer ów zdjął Bisińskiego płaszcz, zabrał walizkę z bielizną dziecięcą i ułotnił się. W tej sprawie policja prowadzi dochodzenia. (k)

— **Dwa pożary.** W Cerażu Kościelnym w powiecie poznańskim spaliły się stodoły rolników Jana Piszczyskiego i

Najlepiej wykonanych i gustownych

RYSUNKÓW i KLISZ

dostarcza

„REKLAMA“
Drukarni Polskiej S. A.

Poznań, Aleje Marcinowskiego 17
telefon 44-61.

Jana Szymańskiego. Przyczyny pożaru nie zdołano stwierdzić. (k)

— **„Koperciarze“** w Poznaniu, mimo tytułu ostrzeżeń, grasują nadal i mają powodzenie. W tych dniach stała się ich ofiarą p. Agnieszka Nowakowa z Jarocina. Na ul. św. Marcina podszedł do niej jakiś mężczyzna, oświadczając, iż znalazł pieniądze. Równocześnie prawie przystąpił ktoś drugi, który rzekomo pieniądze zgubił i zarzucił Nowakowej, iż pieniądze znalazła. By oszusta przekonać, N. pokazała oszutowi torebkę z pieniędzmi; oszust zrzucił skradł przytem 50 zł. (k)

— **Pod samochodem.** Dnia 8 bm. została potrącona przez przejeżdżający samochód 90-letnia Tomaszewska z Wągrowca. Staruszka, która wskutek przetyknięcia słuchu nie usłyszała sygnału samochodu, doznała ogólnych obrażeń i złamania obojczyka. Ofiarę nieszczęśliwego wypadku odniesiono do szpitala. (ek)

— **Śmiertelny wypadek na dworcu w Wronkach.** Tragicznemu wypadkowi uległ urzędnik kolejowy Jan Banecki. Uderzył się wieczorem do domu, przechodząc przez tor kolejowy, znajdujący się w małej odległości od jego mieszkania. Nagle nadjechał parowóz. B. został tak silnie uderzony, że padł nieprzytomny na ziemię. W stanie beznadziejnym zanieślono go do domu, gdzie nie odzyskawszy przytomności, dnia następnego zmarł. B. osierocił żonę i kilkoro małoletnich dzieci. (wr)

Z WIELKOPOLSKI

— **Czarnków.** (Niebywały koncert.) Z okazji 12 rocznicy oswożenia Czarnkowa urządzają dnia 11 bm. połączone chóry miejscowych Koła Śpiewackiego i Państw. Seminarjum Nauczycielskiego wielki koncert w którym wystąpią również soliści z opery poznańskiej. Oprócz tego odbędzie się pochód wszystkich towarzystw do kościoła i na cmentarz oraz defilada na rynku.

— **Wągrowiec.** (Z Kat. Tow. Robotników Polskich.) Roczne walne zebranie Katolickiego Tow. Robotników Polskich w Wągrowcu odbyło się pod przewodnictwem patrona ks. prob. Wróblewskiego. Po odczytaniu protokołu przez p. Przykuckiego zdał zarząd sprawozdanie z rocznej działalności. Po ożywionej dyskusji wybrano nowy zarząd w osobach pp. Derżińskiego — prezesa, Tyłowskiego — zastępcę prezesa, Przykuckiego — sekretarz i Przybyły — skarbnik.

— (Z Akadem. Koła Pałaczan.) Akademickie Koło Pałaczan rozwija na naszym terenie ożywioną działalność. Odbyło ono podczas wakacji dwa zebrania pod przewodnictwem prezesa p. Łazewskiego. Poza innymi sprawami wygłoszono dwa referaty i to na temat „Naród, Kościół i Państwo“ mówił p. Kapsa oraz p. Mayer na temat „Psychika dzisiejszej młodzieży“. Dnia 3 stycznia odbył się w salach nowej strzelnicy bal reprezentacyjny Koła Pałaczan, w którym wzięła udział miejscowa inteligencja, sfery oficjalne oraz ziemianstwo i kupiectwo. (ek)

— **Inowrocław.** (Ofiara zimy.) Dnia 23 ub. m. pod stogiem w obrębie majątku Ruczewo powiatu inowrocławskiego znalazłono zwłoki jakiegoś zębaka w wieku lat około 35, rudego, wysokości ciała 168 cm., nędznie odzianego. Policja szuka osoby, które mogłyby udzielić jakichś wskazówek o denacie.

— (Ze Związku Lokatorów.) Miejskowy Związek Lokatorów zwołał już walne roczne zebranie. Liczba członków wzięła udział w przedmiocie mieszkania robotnicze. Przy wyborach pozostawiono zarząd w poprzednim składzie, a więc prezesem pozostaje p. W. Lisiecki, sekretarzem p. Kołodziejski, skarbnikiem p. J. Tomaszewski a ławnikami pp. Ligicki i Podkowiński.

— (Echa balu lotniczego.) Dnia 3 bm. w salach hotelu „Basta“ urządził Komitet Miejski L. O. P. P. bal lotniczy, którego dochód przeznaczono na budowę lotniska cywilnego. Bal ten naogół udał się. Nie dopisały jednak sfery ziemian-skie. Zabawa trwała do rana, a uczestnicy jej odnieśli jak najlepsze wrażenia. — Spodziewany dochód wyniesie zapewne kilkaset złotych.

— (Z Katol. Towarzystwa Robotników.) Dnia 4 bm. odbyło się roczne walne zebranie Kat. Tow. Robotników Polskich, liczącego 120 czynnych członków. Do zarządu powołano p. Świtka na przewodniczącego, sekretarzem wybrano p. Krysiaka, skarbnikiem p. Drogowskiego, a bibliotekarzem p. Ratajczaka. Po zakończeniu obrad w podniosłym nastroju dzielono się tradycyjnym opłatkiem.

— (Zmiana w Urzędzie Skarbowym.) Dotychczasowy nasz Urząd Skarbowy Akcyz i Monopolów Państwowych został z dniem 1 bm. zlikwidowany. Agendy jego przejął także urząd w Gnieźnie. Kierownikiem urzędu gnieźnieńskiego został p. Dobkiewicz z Inowrocławia. W Inowrocławiu pozostał tylko Inspektorat Kontroli Skarbowej, który mieści się przy ul. Zdrojowej 11. (em)

KUPOJMY CEGIELKI NA BURSE
RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

SPORT

Piłka nożna

Zarząd ligi odbył ostatnie zebranie przed walnym zgromadzeniem. W ciągu roku pracę z zarządem P. Z. P. N. była dobra, za to z okręgowym Zw. P. N. — mniej pomyslna. Następnie stwierdza zarząd, iż wszczął pertraktacje z pewnym towarzystwem asekuracyjnym w sprawie ubezpieczenia graczy. Ciekawa jest statystyka kar nałożonych na graczy i kluby: „Garbarnia“ ma ich najwięcej, a „Warta“ najmniej. Indywidualnie stoi Peterek (Ruch) na mało zaszczytnym pierwszym miejscu co do ilości sankcyj dyscyplinarnych. — Ogólna ilość widzów na wszystkich meczach ligowych wynosiła 260.738 w roku 1930, gdy w roku 1929 było ich 312.000; kolejność co do frekwencji publiczności na zawody poszczególnych klubów jest następująca: „Cracovia“, „Warta“, „Pogoń“, „Wisła“, „Garbarnia“, „Polonia“, „ŁKS“, „Legia“, „Czarni“, „ŁTSG“, „Warszawianka“ i na samym końcu „Ruch“. Poszczególne ośrodki piłkarskie dają następujące liczby widzów: Kraków 85.000, Warszawa 59.000, Lwów 44.000, Łódź 35.000 i Poznań 32.000, czyli że Poznań stoi na pierwszym miejscu, biorąc pod uwagę, iż istnieje u nas tylko jeden klub ligowy. — Warto zaznaczyć, iż popularność towarzystw ligowych na meczach wyjazdowych przedstawiała się następująco: „Legia“, „Wisła“, „Cracovia“, „Polonia“, „Warta“, „Garbarnia“, „ŁTSG“, „Pogoń“, „Czarni“, „ŁKS“, „Warszawianka“ no i naturalnie „Ruch“. — Bilans gospodarki finansowej jest dodatni, gdyż w kasie pozostaje nadwyżka zł. 300. Preliminarz na rok bieżący w wysokości zł. 16.000 w dochodach i 15.100 zł. w rozchodach został obniżony do sumy zł. 12.700. — Na propagandę sportu oraz na ubezpieczenie graczy prelimitowano te sumy, które wpłyną jako nadwyżka dochodów przewidzianych w budżecie zwyczajnym. — Wreszcie zajmowano się ułożoną przez wydział gier prowizoryczną tabelką zawodów o mistrzostwo, która zostanie rozestana klubom i posłuży im za podstawę do dyskusji.

(Tel. wł.) Z. W.

Walnemu zgromadzeniu Warsz. Okr. Kol. Sędziów przewodniczył prezes P. K. S. p. Janusz Mallow wybrany przez aklamację. Po przyjęciu protokołów odczytano sprawozdanie, z którego zebrani dowiedzieli się o dużym rozwoju Kolegium w ostatnich latach, up. w 1928 obsadzono 670 zawodów, a w 1930 1.100, przez 84 członków. Zgłoszenia nowych członków szczególnie na prowincji postępuje zbyt powoli, co jest skutkiem zbyt ciężkich i niewdzięcznych obowiązków sędziowskich. Komisja rewizyjna podkreśliła dobrą gospodarkę i zgodność ksiąg kasowych ze stanem faktycznym. Nad powyższymi sprawozdaniem rozpoczęła się dłuższa dyskusja, która była szczególnie gorąca przy sprawie kwalifikacji. Następnie udzielono ustępującemu zarządowi jednogłośnie absolutorjum. Nowe władze ukonstytuowały się następująco: prezes — T. Walczak, członkowie Glinka, Szolc, Łaskowski, Kuczkowski, Romanowski i Gryfenberg. Poza tem uchwalono mianować w uznaniu zasług położonych dla W. O. K. S. oraz P. K. S. członkami nadzwyczajnymi pp. inż. J. Grabowskiego i J. Mallowa. Na walny zjazd P. K. S. wybrano pp. majora Dudryka, Przeworskiego i T. Walczaka. (Tel. wł.) Z. W.

Pięściarstwo

„Sokół“ Poznań — „Sokół“ Grudziądz. Powyższy mecz który jak wiadomo odbędzie się już w przyszłą niedzielę w dobrze ogrzanej sali K. S. „HCP“ przy Górnej Wildzie 180, zapowiada się bardzo ciekawie jak wynika z zestawienia par. W w. papierowej, Romański (Poznań) spotka się z Biesiem III, Tomiak (P) w muiszej — walczyć będzie z Biesiem II, w koguciej spotka się Golał (P) z wicemistrzem Pomorza Szczepańskim, Wołyn (P) w piórkowej — walczy z Agorem, Pierard (P) w lekkiej — z Biesiem I, w półśredniej Misiurewicz (P) — z Wrosem, oraz w średniej Holasz (P) z Wyzlicem wicemistrzem Pomorza. Spotkanie powyższe rozpoczyna się o godz. 14.

ZYGMUNT ZAWROCKI, artysta Opery udziela lekcji śpiewu solowego, dykcji i poprawnej wymowy. Metoda włoska, poprawa wadliwej impostacji głosu, przywrócenie lekkości i naturalności dźwięku. Przygotowuje do Opery, występów estradowych i filmu dźwiękowego. Zgłoszenia i próba głosu od godz. 11—12 i od 6—7 wiecz., ul. Wąly Zygmunta Augusta 1 II p. pr. zw 26 129

KONCERT E. MATOUSKOWEJ.

Miejscowe nasze życie muzyczne nie obfituje zbyt w zdarzenia artystyczne większej miary. Muzyka zwłaszcza koncertowa pozostawia wiele do życzenia. To też każdorazowa zapowiedź koncertu wybitnej jakiejś siły artystycznej odbija się żywym echem wśród szerokiej sfery miłośników piękna w muzyce. O ile jeszcze w dziedzinie instrumentalnej możemy od czasu do czasu usłyszeć wybitniejszą jakąś jednostkę artystyczną, o tyle w dziedzinie śpiewu, zwłaszcza koncertowego, nadzwyczaj rzadko spotykamy się z wybitnymi siłami odtwórczymi.

To też nie dziwnego, że możliwość usłyszenia na estradzie koncertowej tak znakomitej śpiewaczki, jak p. E. Matouskowej, odbiło się żywym echem w najszerszych sferach naszego miasta. Coroczne koncerty wybitnej tej artystki, której sztuka wokalna nosi cechy szczerego, głęboko odczutego artystyzmu, umiającego wnieść się na poziom, pełnej uduchowienia interpretacji — są momentem, kiedy można być pewnym, iż wrażliwy na piękno słuchacz przeżyje chwile podniosłych wrażeń artystycznych. Nic dziwnego, że koncerty p. E. Matouskowej bywają tłumnie uczęszczane.

Współudział w środowym koncercie artystki, na którym bezsprzecznie zgromadzi się cała elita towarzyska naszego grodu, przyjmując ceniona pianistka prof. N. Padlewska. Bilety w cenie od 2 do 8 zł są już do nabycia w składzie p. Szrejbrovskiego. Dla młodzieży miejscowych uczelni muzycznych — bilety po 1 zł. zw 27 249

Występ słynnego pianisty

ALEKSANDRA BRAJLOWSKIEGO który odbędzie się w poniedziałek, dnia 12 stycznia, wieczorem o godz. 8-jej w auli uniwersyteckiej, będzie nielada wydarzeniem artystycznym. Artysta, znany na całym świecie jako jeden z najlepszych pianistów młodszej generacji, świeci wszędzie triumfy jakie rzadko spotkać można w salach koncertowych.

Głosy prasy największych centr muzycznych wyrażają się o tym artyście jak najpochlebniej, i tak piszą:

Le Soir: „Gra Brajłowskiego jest pełną namietnością, siły i wirtuozostwa. Wspaniały wielki ton pełen słodczy, przymtem wypracowanie utworów w najdrobniejszych szczegółach, stawiają artystę w rząd największych pianistów“.

L'Etoile Belge: „Brajłowski uczczono jako jednego z największych pianistów“.

Signale: „Brajłowski jest pianistą bardzo wielkiej miary i bodaj jedynym, którego z koncertujących w tym sezonie pianistów słusznie nazwać można międzynarodową wielkością“.

Brajłowski odegra w Poznaniu wielki i wspaniały program, który da publiczności sposobność poznać artystę ze wszelkich stron. Program składa się m. in. z Bacha Toccaty i Fugi d-moll (Busoni), Scariattiego Sonaty A-Dur, Beethovena Sonata op. 27, Balakireffa Fantazja Wschodnia. Między utworami Chopina znajduje się Fantazja f-moll i Polonez As-Dur.

Bilety w cenie 3 do 8 zł. nabyć można w składzie cygar A. Szrejbrovskiego, ul. Gwarna 20, telefon 56-38. — PP. studenci i młodzież szkolna korzysta z biletów zniżkowych w cenie 1,50 zł, które wydaje kasa wieczorna w dzień koncertu. zw 27 175

Teatr Wielki

DZIŚ — „Tosca“. Sobota, 10. 1. „Fiołek z Montmartru“. Niedziela, 11. 1. popoł. „Zamarle oczy“. (Ceny znizone). Niedziela, 11. 1. wiecz. wieczór baletowy „Miljony Arlekina“ i „Rapsodia Liszta“ (premiera). Poniedziałek, 12. 1. „Fiołek z Montmartru“.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Przedprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par“ ul. 27 Grudnia 18 od godz. 10 do 17 W niedzielę i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Otello“. Sobota, 10. 1. „Koralja i S-ka“ Niedziela, 11. 1. o godz. 15 „Wicek i Wacek“ (ceny znizone). Niedziela, 11. 1. wiecz. „Koralja i S-ka“ Poniedziałek, 12. 1. „Otello“. Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr Nowy

DZIŚ — „Orzeł czy reszka“ (Gość. występ J. Smosarskiej). Sobota, 10. 1. „Orzeł czy reszka. Gościny występ J. Smosarskiej. Niedziela, 11. 1. wieczorem „Orzeł czy reszka“. Gościny występ J. Smosarskiej. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr Rewja

DZIŚ — „W szale karnawału“.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

DLA POMORZA I Z POMORZA

O UNIwersYTET NA POMORZU

Skoro niedawno była na tem miejscu mowa o konieczności, aby na Pomorzu stworzyć uniwersytet, warto przypomnieć, że sprawa ta ma tło historyczne, które idzie daleko w głąb dziejów. Pod tytułem „Dzieje myśli uniwersyteckiej na Pomorzu” umieścił ks. Alfons Mańkowski w Jubileuszowym Roczniku Towarzystwa Naukowego w Toruniu rozprawę historyczną, w której, poczynając od XIV wieku, daje pełny obraz wysiłków ludności i władców Pomorza polskiego do uzyskania uczelni Akademickiej.

Książd Mańkowski słusznie podnosi, że „jest coś tragicznego, coś bolesnego w tej walce idei uniwersyteckiej o byt, o prawo do życia. Wybija się na powierzchnię i znika; z pierwotnej idealnej piękności bywa odziera-na, jej cele i zadania paczone i wykrzywiane; gdy się zdaje stawać u celu, zawistny los ją odrzuca; zmartwychwstaje i znowu ją grzebią”.

„Ale jest i coś, co krzepi, dodaje otuchy, w górę podnosi serca! To ten, przerywany wprawdzie i tłumiony, ale bądź co bądź silny i stały pęd ku słońcu Dobra i Prawdy, żywotność wielkiej idei będącej wyrazem wielkiej potrzeby społeczeństwa. One to — każą mieć nadzieję i wiarę, że na dejdzie upragniona chwila, gdy w podniesieniu nauki polskiej z innymi wszechnicami współzawodniczyć będzie Szkoła Główna Pomorska”.

Oto pokrótce — za Szanownym księdzem Autorem — te dzieje, zaiste, tragiczne!

W dniu 9 lutego 1386 roku, papież Urban VI udziela buli confirmacyjnej, dającej rozległe przywileje i prawa Uniwersytetowi w Chełmnie, jako filii Uniwersytetu w Bononii. Zbyt niespokojne były to jednak czasy, by Uniwersytet mógł powstać i spokojnie się rozwijać.

W roku 1568 wuj Kopernika, biskup warmiński książd Łukasz Watzelrode wystąpił z myślą założenia Uniwersytetu w mieście Elblągu i nawet przeznaczył nań dochody z trzech wsi, podarowanych mu przez króla polskiego Zygmunta I, przyrzekając dalszą pomoc ze szcudroliwości monarcharzej.

W grudniu 1595 roku przedstawiciele gimnazjów akademickich w Elblągu, Malborgu, Gdańsku i Toruniu postanowili utworzyć Uniwersytet w Toruniu, przyczem połowę kosztów utrzymania miało wziąć na siebie miasto Toruń, drugą zaś połowę miasta pozostałe.

W roku 1756 powstała, jako czynny Uniwersytet, Akademia w Chełmnie z dwoma wydziałami, matematyczno-filozoficznym i prawnym, pod rektorem Michała Mrugaczewskiego. Przetrwała ona do roku 1779, jako kolonia Wszechnicy Jagiellońskiej.

Dziś w lat 152 po zamknięciu przez rząd niemiecki Akademii w Chełmnie, myśl utworzenia uniwersytetu na Pomorzu odżyła z nową siłą.

Wobec ciężkiego stanu finansowego Państwa Polskiego niewątpliwie na urzeczywistnienie jej poczekamy jeszcze lat parę, ale tembardziej energicznie należy wziąć się do przygotowań. Należy obmyśleć materialne podstawy nowej uczelni, jej ustrój wewnętrzny, sposób obsady katedr — słowem twórczo przyszedł Uniwersytetu już dziś czeka ogrom pracy.

Pierwszym krokiem do skoordynowania tej pracy, jest utworzenie Komitetu Organizacyjnego Uniwersytetu na Pomorzu, do którego zaprosić nale-

ży w pierwszym rzędzie pomorskich działaczy naukowych i przedstawicieli istniejących uniwersytetów. Zbliżający się Zjazd w Poznaniu Rektorów Uczelni Akademickich Rzeczypospolitej mógłby dać inicjatywę i początek całej sprawie.

Dr. Zygmunt Moczarski.
Poznań.

10 LAT SCENY TORUŃSKIEJ

Toruń, 8 stycznia.

Lat dziesięć minęło jak w germanizatorskim teatrze toruńskim wzniesionym na początku b. stulecia z myślą o tem, ażeby służył „wyłącznie tylko na przedstawienia w języku niemieckim”, przy dźwiękach naszego hymnu narodowego uroczyste otwarto scenę polską przedstawieniem „Zemsty”.

Zawczasie jeszcze w tej chwili na obraz ewolucji, jaką ta scena przechodziła od czasów dyr. Frączkowskiego poprzez rządy pp. Szpakiewicza, Bendy, Bojanowskiego i Jerzego Rygię, przeplatane po dwakroć — niestety — bezpańską gospodarką „działówek”. W bilans teatru naszego wszedł dramat i komedia, farsa i wodewil, opera i operetka, reprezentowane 400 premierami zgorą. Było przeszło dwa i pół tysiąca przedstawień w samym Toruniu, oraz kilkaset widowisk w całym szeregu miast i miasteczek prowincjonalnych od Brodnicy po Gdynię, Puck i Kartuzi, od Włocławka po Inowrocław i Gniezno. A nawet w okresie powszechnej „inflacji” autorów obcych Toruń miał sezony, w których twórczość rodzima utrzymywała się na pierwszym planie, naturalnie obok wybitnych dzieł obcych.

Przesunęły się między innymi przez Toruń sztuki takie jak „Fircyk w załotach”, „Zemsta”, „Śluby Panieńskie”, „Geldhab”, „Dziady”, „Konfederaci”, „Irydjon”, „Mazepa”, „Marja Stuart”, „Horoszyński”, „Kordjan”, „Balladyna”, „Lilla Weneda”, „Sędziowie”, „Warszawianka”, „Eros”, „Śnieg”, „Dla szczęścia”, „Eros i Psyche”, „Ponad śnieg”, „Sułkowski”, „Judas Karjot”, „Głaz graniczny”, a obok nich „Hamlet”, „Sen nocy letniej”, „Wieczór trzech króli”, „Książę niezłomny”, „Cyd”, „Uczone białogłowy”, „Wróg ludu”, „Upiory”, „Burmistrz Stylmondu”, i wiele innych. Bywały — zwłaszcza za czasów Szpakiewicza i Bendy — przedstawienia wysoce interesujące jako popis reżyserski i inscenizatorski a występowały, obok dzielnych sił miejscowych, tacy aktorzy jak Wysocki, Siemaszkowa, Solska, Dulebianka, sp. Kotarbiński, Solski, Junosza-Stepowski, Jaracz, Śliwicki, Osterwa. W operze, stworzonej przez obecnego dyrektora p. K. Bendę, mieliśmy „Halke”, „Aidę”, „Żydówkę”, „Madame Butterfly”, „Toskę”, „Faust” (z Kiepurą), „Lohengrina” (z Gruszczyńskim), „Bal maskowy” (z Dygasm) i śpiewano też szereg pierwszorzędnych operetek ze sp. Kawecką, a dla najmłodszych miłośników teatru grano piękne bajki.

Teatr toruński, mimo wstrząsów i przesileni, dobrze naogół pełnił swoją misję. Mijemy nadzieję, że w następnym dziesięcioleciu będzie dążył ciągle naprzód, stając się jedną z ważnych naszych potrzeb kulturalnych.

Adam Münnich.

Pisma nadesłane

„Przegląd Piechoty”. Zeszyt 12. Treść: Od redakcji. — Kpt. dypl. J. Kozulubski: „Duch polskiej piechoty przed stu laty”. — Kpt. S. Kotarba: „Nauka dowodzenia w szkołach podchorążych rezerwy”. — Pplk. dypl. Sosabowski: „Narcizstwo w wojsku”. — Kpt. Jan Kasztelowicz: „Poszukiwane metody wyszkolenia strzeleckiego”. — Por. B. Babiarczyk: „O samokształceniu oficera”. — G. k.: „Zmiany w nowym regulaminie piechoty”. — Kpt. dypl. J. Rzepecki: „Nierozdzielność drużyny ciężkich karabinów maszynowych”. — Mjr. dypl. W. Popiel: „Ogień artylerji bezpośredniego wsparcia w naturciu”. — Mjr. Józef Matecki: „Udział wojska w V. narodowych zawodach strzeleckich w 1930 r.”. — Mjr. J. Gronowski: „O zmianę w organizacji przysposobienia wojskowego”. — Ppor. J. Słoboszewski: „Akord czy dniówka”. — Por. H. Malion: „Orkiestry wojskowe jako czynnik propagandy”. — Sprawozdania. — Bibliografia.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Skarby Biblioteki Krasieńskich. Z Warszawy pisał nam: Otwarta niedawno w nowym gmachu Biblioteka Krasieńskich nie jest, poza kołami fachowcami, dostatecznie znana co do swej zawartości. Liczy zaś ona przeszło 77 000 dzieł w czterech milionie tomów, nadto 7 000 rękopisów i 700 dyplomów. Ma liczne białe kruki, jak katechizm Brzeski, Zielnik Stefana Falińskiego, sławny Gościńiec Jarzembkiego, którego istnieje tylko jeden egzemplarz itd. Nowa obecnie pracownia naukowa będzie mogła pomieścić do 70 osób dziennie, dotychczas mogło z niej korzystać tylko 30. (nw)

SZKOLNICTWO

Szkolna mapę historyczną omawia A. Ferens w osobnym wydawnictwie „Prace komisji dydaktycznej Oddz. Łódzkiego Polskiego Tow. Historycznego”. Autor na podstawie własnych doświadczeń omawia potrzeby takiej mapy szkolnej w stosunku do kierunków nauczania historii. Daje prztem obraz map używanych w naszych szkołach średnich. (J. St.)

LITERATURA

Dziecko okrętu. W „Kolebce na głębinie” (wydanej w przekładzie przez Bibliotekę Groszową) wpadł p. Joan Lowell na nowy sposób wyeksplataowania życia marynarzy na żaglowcu. London przyczynił się niemało do tego, że „Kolebka” zaistniała, ostatecznie ta Joasia, córka kapitana, przechodzi szkołę życia w podobny sposób, jak jeden z bohaterów Londona (w „Wilku morskim”), tylko że wychowawcą dziewczyny jest jej własny ojciec, wcale nie tak okrutny ani brutalny jak tamten zwyrodnialec, raczej miękki i sentymentalny na swój sposób. Historję swoją zaczynającą się nieomal tuż po urodzeniu opowiada Joasia sama, prosto i rzeczowo — oryginalność polega na kontraście między zawodem marynarza, który wykonuje, językiem marynarzy, którym mówi, a jej oczywistą i wdzięczną kobiecością. Złazszcza czasy dziecięce Joasi są bardzo zabawne w tej płataninie pokładowego grubiaństwa, twardego życia i delikatności dziecięcej. Jej spostrzeżenia, przeplatane szczebiotaniem przekleństw marynarskich i przeżywaniem dziwnych przygód, dają obrazek wysoce oryginalny, któremu za tło służy rozdobędy po morzach południowych. (In)

CZY KORDJANA ROZSTRZELANO?

Z powodu wznowień i nowych inscenizacji „Kordjana” na rocznicę listopadową podniósł Adam Grzymała Siedlecki na nowo znane pytanie, czy Kordjan został rozstrzelany, czy też ulaskawiony? W teście, jak wiadomo, scena wygląda tak, że gnieć z ulaskawieniem już dopędza na plac egzekucyjny, ale oficer go nie widzi i podnosi rękę w górę — i na tem podniesieniu zapada kurtyna. Nie wiemy, czy Kordjan został ulaskawiony — zgodnie z tem, czego żądał Konstanty od cara — czy też rozstrzelany.

Obszernie się nad tem zastanawiali mnodzy poloniści, jak prof. Ujejski, dr. Emil Kipa, prof. Kleiner, Non liquebat. Jedni byli za ulaskawieniem, drudzy za rozstrzelaniem. Przytaczano różne pro i contra, rozcinano włos na czworo, a czasem na sześćcioro, lecz nic pewnego nie dało się stwierdzić.

Otóż Adamowi Grzymale Siedleckiemu przyszło do głowy zagłębić się nie w teście i jego analizie, lecz w... karcie tytułowej pierwszego wydania „Kordjana”. Na karcie tej tytuł stwierdza, że „Kordjan” ma być trylogią, a „Spisek koronacyjny”, mieszczący się w owym wydaniu jest tej trylogji pierwszą częścią. Skoro tak, to Kordjan nie mógł być rozstrzelany — wywodzi Grzymała Siedlecki. Wprawdzie dalsze części trylogji nie zostały przez Słowackiego napisane, ale skoro trylogia być miała, to jej bohater nie mógł w pierwszej części zginąć! Czekają go jeszcze dwie, które bez bohatera trudno sobie wyobrazić.

Bardzo byłoby ciekawem posłyszec, co urzędowa polonistyka powie na to jako Kolumba, które tak niespodziewanie i w tak kolumbowo prosty sposób Siedlecki na czubku postawił... (In)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Dwie wystawy w Zakopanem. Nasz korespondent krakowski (Arten) donosi nam: W tych dniach otwarto w stolicy Podhala dwie wystawy artystyczne. Na pierwszą, pomieszczoną w salonie recepcyjnym hotelu „Bristol” składają się obrazy artystów-malarzy: Marjana Klaklika, Karola Kłosowskiego, St. Marka Mazurkiewicza oraz serja drzeworytów barwnych laureata Polskiej Akademii Umiejętności, Krakowianina Władysława Bieleckiego, druga będąca niejako przeglądem ostatnich prac rodowitych Podhalan, znajduje się w sali wystawowej w gmachu gminy zakopiańskiej przy ul. Krupówki. Mieści ona szereg obrazów Jana Gąsienicy Szostaka, Michała Rekuckiego, St. Gafka i in., dalej rzeźby Romana Olszowskiego i ceramikę Sobczak.

ZE ŚWIATA TONÓW

DZISIEJSZA MUZYKA KOŚCIELNA

Zainteresowanie ruchem muzycznym-liturgicznym wzmożło się w ostatnich latach znacznie. Nawet u nas, szczególnie w Poznaniu, akcja ta ożywiła się i znalazła wyraz w organizowaniu chórów kościelnych i w wydanej pracy publicystycznej. Na zachodzie ruch ten, wcześniej zapoczątkowany, przybrał już imponujące rozmiary o czym świetnie informuje świeżo wydana publikacja „Międzynarodowego Towarzystwa dla odnowienia katolickiej muzyki kościelnej”, która ukazała się z okazji niedawno odbytego tygodnia muzyczno-liturgicznego we Frankfurcie nad Menem, zorganizowanego właśnie przez to towarzystwo.

Wytownie wydana ta publikacja zawiera programy produkcji muzycznych „tygodnia” frankfurckiego, oraz przynosi szereg artykułów najwybitniejszych muzyków kościelnych ze wszystkich niemal państw europejskich, którzy poruszają zagadnienia współczesnej twórczości muzyczno-liturgicznej oraz przedstawiają dążenia i wysiłki w poszczególnych krajach. Zarówno dla fachowca jak dla miłośnika muzyki kościelnej jest to bogate źródło informacji i właściwie pierwsze na szerszą skalę wydawnictwo, dające pogląd na całokształt zagadnień w dziedzinie reformy muzyki liturgicznej.

Z przyjemnością konstatujemy, że i o polskiej muzyce kościelnej zamieszczono zwięzły artykuł pióra najbardziej kompetentnego, bo ks. dr. Gieburowskiego. Ze szczególną satysfakcją podkreślić trzeba, że światowego naszego dyrygenta katedralnego przyjęło „Międzynarodowe Towarzystwo odnowienia muzyki kościelnej” do grona swoich członków na mocy ściślejszego wyboru z pomiędzy polskich kompozytorów kościelnych. Wysoka wartość artystyczna i nowoczesny styl kompozycji ks. dr. Gieburowskiego wysuwają je na czoło naszej twórczości, to też uznanie z jakim się spotkały przed forum międzynarodowego jury jest zaszczytne, ale i zasłużone. Działalność Towarzystwa jest bardzo rozległa i rozporządza zupełnie nowoczesną techniką propagandy, więc jest rzeczą pewną, że utwory naszego kompozytora znajdują rychło dostęp do chórów kościelnych zagranicą.

Polski świat muzyczny może być dumny z tego sukcesu ks. dr. Gieburowskiego na terenie międzynarodowym, zwłaszcza, że w podobny sposób wyróżnieni zostali nieliczni tylko kompozytorowie np. wymienić z Francji: Florent Schmitt, Alein i Potiron, z Włoch: Bossi, Dagnino, Perosi, Malipiero, Pizzetti — z Niemiec: Renner, Philipp, Springer, Messner, Lechthaler, Lemacher, Dvebler. Z Belgji: Van Nuffel, z Holandji: Andriessen, Monnikendam, z Węgier: Bardos Lajos i inni. Towarzystwo będzie odbywać co roku zjazdy, w czasie których wykonywane będą bogate programy muzyczno-liturgiczne zapoznające z najwybitniejszymi dziełami współczesnej twórczości. Najbliższy zjazd ma się odbyć w Rzymie. (ze)

Dyr. Zygmunt Zaleski zaproszony do Bukaresztu. Ze Lwowa donoszą nam: Królewska Opera w Bukareszcie zaprosiła dyr. Zygmunta Zaleskiego na występy śpiewacko-reżyserskie. Będzie on tam inscenizował „Borysa Godunowa”, oraz „Aidę”. Będzie niejako odbitką lwowskich przedstawień tych oper, które zyskały sobie znany rozgłos swoją oryginalnością i mistrzowskim wykonaniem szczegółów. Oczywiście, poza reżyserją, będzie dyr. Zaleski uczestniczył w obu przedstawieniach jako śpiewak, wykonując swe słynne kreacje Amonatra („Aida”) oraz tytułową w „Borysie”. Dyr. Zaleski udaje się do Bukaresztu w drugiej połowie stycznia. (It)

Nowa opera polska. Z Warszawy pisał nam: W tym jeszcze sezonie ma ukazać się opera komiczna Adama Wieniawskiego „Król Kochanek”, osnuta na dziełach Augusta II (Mocnego). Rola tytułową śpiewać ma p. Gruszczyński. (It)

Symfonia w Krakowie. Piszą nam z Krakowa: Urządzony przez orkiestrę Związku Zawodowego Muzyków poranek symfoniczny był właściwie operowym. Wykonano Smetany uwerturę do „Sprzedanej Narzeczonej” oraz Stajkowskiego uwerturę do „Mariji”, zaś Ada Sari odśpiewała szereg aryj i pieśni z towarzyszeniem orkiestry. Dyrygował p. Tadeusz Mazurkiewicz. Uwertury wypadły poprawnie, akompaniament często szwankował. (mk)

Poświęcenie szpitala w Szamotulach

Aktu poświęcenia dokonał J. Em. ks. biskup Dymek

Dotychczas istniejący Szpital św. Józefa u SS. Służebniczek Panny Marii w Szamotulach już od szeregu lat okazał się niewystarczający dla potrzeb społeczeństwa miasta i okolicy. Szczupłe jego rozmiary nie mogły pomieścić chorych, potrzebujących leczenia szpitalnego, i ciężko chorzy musieli odbywać daleką drogę do Poznania dla przeprowadzenia operacji, często z powodu niebezpieczeństwa i opóźnienia bezskutecznej. Były to niedomagania przynoszące nietylko szkodę, ale również narażały na koszt potrzebującą opieki szpitalnej mniej zaможne klasy ludności.

W zrozumieniu tego położenia przez ludzi dobrej woli, nawołujących często miarodajne czynniki do zaradzenia złemu, Siostry Służebniczek przystąpiły w roku ubiegłym do rozbudowy starego szpitala. Powstał nowy dwupiętrowy gmach o e-

stetycznym wyglądzie zewnętrznym i mający pomieszczenie na 115 łóżek. Urządzenia wewnętrzne odpowiadają wszelkim nowoczesnym wymogom na polu leczenia, mianowicie w dziale chirurgii, ordynowanym od 2 lat jeszcze za starego szpitala przez znanego chirurga specjalistę p. dr. Nowickiego, ucznia dr. Mieczkowskiego.

Aktu poświęcenia nowego szpitala dokonał J. E. ks. biskup Dymek z Poznania w asyście ks. kan. Rucińskiego, ks. radcy Kaźmierskiego, dziekana szamotulskiego, i licznych księży miejscowych i z okolicy. Wśród licznie zebranych gości byli obecni przedstawiciele władz i urzędów, oraz gromada lekarzy z powiatu.

Podniosła ta uroczystość rozpoczęła się wstępnymi modłami w kaplicy, poczem nastąpiło powitanie ks. biskupa pięknym przemówieniem ks. radcy Kaźmierskiego. Miałe wrażenie

na obecnych zrobiło powitanie przez małą Irenę Białasikównę pięknym wierszem okolicznościowym i bukietem kwiatów. Następnie przemówił ks. biskup do obecnych w podniosłych słowach, podkreślając znaczenie dokonanego dzieła, wypływającego z serca chrześcijańskiego i miłości bliźniego.

Po skończonej uroczystości SS. Służebniczek podejmowały gości swych skromną kawką, poczem ks. biskup odjechał samochodem do Poznania.

Jak unikać zachorowania na gruźlicę

Przeszło 90 procent ludzi zarazi się gruźlicą, a jednak stosunkowo mało procent poddaje się jej niszczytelkiemu działaniu. Ze względu jednak na wielkie rozpowszechnienie gruźlicy nawet ten mały procent zachorowania stanowi setki tysięcy chorych; w Polsce naprzykład jest około 785 0000 chorych na gruźlicę. Stąd wynika, że większość ludzi zdrowych i silnych walczy z zarazkami gruźlicy zwycięsko, a ta odporność u człowieka, który już raz przeżył infekcję gruźliczą, jest mu pomocna przy każdym następnym zetknięciu się z prątkami Kocha. Chcąc więc zachować odporność względem gruźlicy, należy:

nie przemęczać się pracą; umiejętnie wyzyskać czas wolny na odpoczynek; nie ograniczać snu; odżywiać się regularnie i prawidłowo; często przebywać na świeżym powietrzu; wietrzyć mieszkania; spać przy otwartych oknach, o ile pora roku na to pozwala; używać latem plaży słonecznej; uprawiać gimnastykę i sporty, bo wtedy przewietrzają się wierzchołki płuc, które przy powierzchniowym oddychaniu nie biorą w nim wybitnego udziału i dlatego są ulubionym miejscem pierwotnego usadowienia się gruźlicy. Ciało utrzymywać w czystości przez częste mycie i kąpiele, skóra bowiem odgrywa wielką rolę w odporności przeciwgruźliczej; nie lekceważyć innych chorób, bo one osłabiają organizm.

O ile już tracisz apetyt, mizerniejsz, spadasz na wadze, słabnie, szybko się męczysz przy pracy, kaszlesz lub pokaszlesz, a co gorsza, jeśli podczas kaszlu czujesz klucie w płucach, odpluwasz przytem plwocinę, ewentualnie z domieszka krwi, masz podwyższoną ciepłotę ciała, a zwłaszcza tak zwany stan podgorączkowy — do 37,5 stopnia C., (aby to stwierdzić, trzeba mierzyć ciepłotę ciała termometrem pod pachą trzy lub cztery razy dziennie przez kilka dni) — wtedy nie zwlekaj!!!

Spiesz do lekarza poradni przeciwgruźliczej swego rejonu, by zbadał twoje płuca!

Rozpaczliwa walka łodzi podwodnej z potworami morskimi.

Angielską łódź podwodną „Wiktorję” spotkała przygoda, która jedynie dzięki przytomności sternika nie zakończyła się katastrofą. Podczas ćwiczeń eskadry łodzi podwodnych u północnych brzegów Irlandji, „Wiktorja” oddaliła się zbyt daleko od terenu manewrowego i zaatakowana została przez gromadę dzików morskich, z którą stoczyła godzinna blisko walkę, zabijając minami około 16 wygłodniałych potworów. Ciężko uszkodzoną łódź uratował sternik, który umiejętnym pilotowaniem wyprowadził ją z pola walki.

Dzwon, który śpiewa...

Jedna z francuskich odlewni dzwonów wykonała na zamówienie znanego muzyka E. Bouthroux zaprojektowany przez niego dzwon dziwnej konstrukcji. Odlew kształtem nie różni się zupełnie od zwyczajnych, sporządzony jest jednak z 12 różnych stopów, a ramy, w które jest wstawiony, posiadają kilkadziesiąt mosiężnych pałeczek, podobnie jak u fortepianu zakończonych korkiem, które z chwilą rozkołysania się dzwonu i uderzenia serca poczynają tańczyć po spiżowym kolosie, przerywając, głuścąc, wyżając ton tak, że dzwon wydaje piękny, melodyjny śpiew. Podobno eksperyment ten spotkał się z gorącym uznaniem duchowieństwa, i prawdopodobnie liczne kościoły ozdobią niezadługo wieżęce śpiewającymi dzwonami.

Szczeście uczciwego człowieka

Pewie nbiędny nauczyciel, poprawiając wypracowania swoich uczniów, przez nieuwagę wylał na kamizelkę całą zawartość kałamarza. Daremnie usiłowała żona plamę usunąć. W końcu, jakkolwiek z ciężkim sercem, udał się nauczyciel do handlarza, gdzie też nabył nową kamizelkę, przyczem handlarz nie ośmieszał się pochwalić, że kupił ją wraz z inną garderobą od rodziny bogatego kupca, który umarł przed kilku dniami. Gdy na drugi dzień nauczyciel chciał włożyć nowonabytą część garderoby, uczył, że na plecach

wypchana jest czemś twardym. Zdziwiony rozpruł szew. Na ziemię wypadła koperta zawierająca 12.000 koron szwedzkich w banknotach. Biedny nauczyciel nie wahał się ani chwili, pobiegł do rodziny zmarłego kupca i zwrócił znalezione pieniądze. Uczciwy znalazła został sownie wynagrodzony, otrzymał bowiem 4.000 koron, mógł więc już teraz kupić nietylko kamizelkę, ale cały garnitur. Działo się to w Sztokholmie. (wl)

Zorza północna i radio

Oficer pewnego amerykańskiego statku, który niedawno przedsięwziął wyprawę do Grenlandji, poczynił w okolicach „pólnarłych” niezwykle ciekawe obserwacje i doświadczenia na polu możliwości odbioru radiowych. Wśród normalnych warunków atmosferycznych tereny polarne były wprost idealne dla odbioru radiowego. Z chwilą jednak, gdy występowała t. zw. „aurora borealis”, t. j. polarna zorza północna, stawał się odbiór na normalnych długich falach wprost niemożliwy. Bywały wypadki tak nagłego przerwania się odbioru, że w pierwszych chwilach przypuszczano, iż połączenie anteny z odbiornikiem zostało zerwane.

Okręt ów był często połączony ze stacją radiową dziennika „New York Times”. Z chwilą, gdy połączenie przerwało się, redakcja mogła mieć pewność, iż w danym momencie pod biegunem ma miejsce właśnie zjawisko zorzy polarnej. Zdumiewające jest natomiast doświadczenie, że zorza polarna bynajmniej nie przeszkadza odbiorowi radiowemu na falach krótkich.

Największa mapa

W Ameryce, w miejscowości Wellesley w Stanie Massachusetts, przygotowywana jest największa mapa na świecie. Mapa ta, pomysłu statystyka W. Robsona, będzie liczyła 60 stóp długości i tyleż szerokości, a przedstawiać będzie jak najdokładniej St. Zjednoczone oraz Kanadę. Przygotowywanie tej mapy rozpoczęło przed pięciu laty... Obliczono, że na dokończenie całej żmudnej pracy potrzeba jeszcze co najmniej pięćdziesięciu lat. Koszt mapy wynosić ma dwa miliony dolarów.

Mapa Robsona nie jest płaska, lecz plastyczna t. j. odzwierciedla wypukłość wszystkiej góry i doliny, rzeki, drogi i koleje, lasy osady i miasta.

Proporcja plastyki utrzymana będzie w precyzyjną dokładnością w stosunku 1 cala na 4 mile ang. poziomo, a 1 stopy na 4 mile pionowo. Da więc to patrzącemu zupełnie takie wrażenie, jak gdyby na dany teren patrzył z samolotu, znajdując się na wysokości 12 mil. Mapa otrzyma też w zupełności koloryst. krajobrazu z nadrobniejszymi szczegółami. Otoczona ogrodzeniem wysokości 15 stóp, dostępną będzie dla wszystkich. Będzie to prawdziwie najdokładniejsza i największa mapa w historii cywilizacji.

Wyspa na słupach koralowych

Amerykański uczony Green wydał ostatnio książkę, opartą na wieloletnich studiach w dziedzinie przyrody morskiej. W książce swej nazywa Green wyspę Haiti „wyspą cudów”. Tu — zdaniem tego uczonego — znajdują się największe rafa koralowe na świecie. Dno morskie w obrębie wyspy przedstawia widok, jakiego nie może sobie wyobrazić myśl ludzka. Cała wyspa podtrzymywana jest olbrzymimi krwisto czerwonymi filarami, dochodzącymi nierzadko do wysokości 50 metrów, a 15 metrów szerokości. Miejscami dno jest tak gładkie, jak szlifowany marmur. Cały las pięknych roślin najróżnorodniejszych kształtów, barw i odcieni, wyrastający z koralowego kamienia, wspaniałe grotty, pełne dziwnych złamań i strzelin, wszystko to wygląda jak kraina, wyzaczowana z najfantastyczniejszej bajki.

Zgon najtłustszego człowieka na świecie

W Portland, w stanie Indiana zmarł z końcem grudnia najtłustszy człowiek na świecie — George Bautherworth w wieku lat 62, ważący 225 kilogramów. Częste podróże tego tłuszciocha przyczyniały kłopotów wszystkim kolejom całego świata, a każdorazowa jazda była zapowiadana na kilka miesięcy naprzód. Pociągi, które podróżował Bautherworth zawsze się spóźniały, ponieważ stale otaczane były przez publiczność, pragnącą widzieć tego anormalnie tłustego człowieka. Kiedy liczył lat 30 i ważył 180 kilogramów, oświadczyli wybitni lekarze, że dni jego życia są policzone i radzili mu, aby napisał testament. Rady te jednak Bautherworth przyjmował z uśmiechem. Dopiero po 32 latach zmarł wskutek paraliżu serca.

Epidemia samobójstw w Tokio.

W stolicy Japonji panuje obecnie straszająca wprost epidemia samobójstw jakiej nie pamiętają od lat. Samobójstwa popełniają nietylko pojedyncze osoby, ale całe rodziny pozbawiają się życia. Prawie co godzinę notują nowe wypadki. W przeważnej mierze targają się na swe życie klasy najuboższe, i to przedewszystkiem bezrobotni, którzy nie mają odwagi walczyć z nędzą. (wl)

Fragment frontu nowego szpitala

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Nieracjonalne użytkowanie wpływów z pożyczek

Fiskalizm polski przejawia się w sposób dla gospodarstwa narodowego szczególnie bolesny przy rozdziale funduszy z pożyczki zagranicznej. Przypominamy sobie, jak stosunkowo niska była wysokość t. zw. funduszu „F” utworzonego z części pożyczki stabilizacyjnej, a przeznaczonego na cele rozwoju ekonomicznego. W świeżej pamięci pozostaje nam sposób zużytkowania reszty, pozostałej z pożyczki stabilizacyjnej w chwili wyjazdu p. Dewey'a z Polski:

Jak wiadomo, utworzona z wpływów pożyczki rezerwa w wysokości 75 milionów zł była do dnia 31. VIII. ub. r. nietknięta. Fundusz ten został w październiku ub. roku zwolniony przez p. Dewey'a na rzecz ministerstwa skarbu po 3-letnim okresie pozostawania w stanie nieużytku na za-blokowanym rachunku w Banku Polskim. Po otrzymaniu tego nadzwyczajnego wpływu ministerstwo skarbu natychmiast przeznaczyło 25 milj. zł na likwidację całego swego bezprocentowego długu w Banku Polskim; równocześnie ministerstwo przełało 25 milj. zł na pomoc dla instytucji rolniczych; resztę zaś, t. j. 25 milj. zł posłużyło na zwiększenie rezerw skarbu państwa.

Widzimy więc, że z sumy 75 milj. zł — 1/3 zostały przeznaczone na cele fiskalne, zaś 2/3 wyłącznie na cele rolnicze, tak jakby brakło w Polsce innych palących potrzeb, poza potrzebami „der notleidenden Agrarier”.

Podobnie zapowiadają się rzeczy z rozdaniem funduszy z pożyczki zapalczanej. Do sejmu wpłynęły już projekty ustaw, odnoszące się do nowej umowy zapalczanej, mające być traktowane jako bardzo pilne, tak że sfinalizowania ostatniego aktu umowy zapalczanej spodziewać się można jeszcze w bieżącym miesiącu.

Pożyczka przyniesie nam około 270 milionów złotych, które przeznaczone zostaną na następujące cele:

Około 72,3 milj. złotych ma iść na przedterminowe umorzenie długów państwowych, oraz na zwrot Bankowi Gospodarstwa Krajowego sum, wylanych na fundowanie kapitału zakładowego banku (!) Około 70 milj. złotych pójdzie na inwestycje państwowe, a mianowicie na budowę portu w Gdyni (25 milj.), na budowę Kanału Warszawa-Ciechanów (15 milj.) oraz na inne inwestycje (30 milj.). Cała reszta, w kwocie około 128 milj. zł będzie zużyta na lokata w krajowych papierach kredytu długoterminowego, t. j. w listach zastawnych i obligacjach.

Nasuwa się dwie refleksje:

1. Pożyczka zapalczana skarbu państwa nie nie kosztuje, bo całkowity jej koszt poniesie społeczeństwo pod postacią wzrostu ceny zapalek, rozszerzenia monopolu na zapalniczki i przedłużenia całego monopolu na okres lat 20-tu. Mimo to, większość pożyczki (142 milj.) pójdzie bezpośrednio na cele fiskalne, nie mówiąc o tem, co pójdzie pośrednio na te cele; przypuszczać bowiem należy, że:

2. Za resztę funduszy wykupi się przede wszystkim obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego, z przeznaczeniem dla przedsiębiorstw państwowych, posiadających — jak wiadomo — nigdy nie zaspokojone apetyty, podobnie zresztą, jak i rolnicy którym przysłuży się wykup listów zastawnych.

Nie kwestionujemy potrzeby przyjęcia rolnictwu z pomocą, aczkolwiek uważamy dalsze zadłużanie się wielkiej własności za rzecz ryzykowną, szczególnie w naszej dzielnicy, aczkolwiek widzimy dziesiątki innych potrzeb niemniej pilnych, acz słabiej bronionych, niż interesy wielkiej własności. Niestety, niestety! O potrzebach rzemiosła, drobnego i średniego przemysłu (stanowiących gros tutejszych warsztatów wytwórczych) z reguły się zapomina, z reguły się je pomija...

Krótkie informacje gospodarcze

— W dniu 18 stycznia odbędzie się w Warszawie ogólny - krajowy zjazd wszystkich przedsiębiorstw radiotechnicznych w Polsce.

— W ciągu połowy grudnia ilość zboża, wyladowanego w tutejszym porcie, wynosiła 37 000 t. podczas gdy w ciągu pierwszej połowy listopada wyladowano 73 000 t.

Walka z kryzysem rolniczym

Temat objęty tytułem artykułu, należy bezspornie do najkapitałniejszych zagadnień aktualnej polityki gospodarczej. Z tego względu uważaliśmy za wskazane przedstawić w streszczeniu syntetyczne ujęcie tego problemu, dokonane przez Dr. W. Borowskiego w nr 24 „Rolnika Ekonomisty” z r. 1930, jako przyczynek do szerokiej dyskusji, prowadzonej na ten temat w pismach rolniczych.

I.

Przeżywany obecnie światowy kryzys rolniczy, który porównać można tylko z długotrwałym kryzysem rolnictwa europejskiego w latach 70 i 80 ub. stulecia, wynikł jako skutek konkurencji zboża amerykańskiego, wysunął na czoło zagadnień rolniczych sprawę organizacji zbytu piodów rolnych. W tym kierunku poszły u nas w pierwszym rzędzie postulaty sfer rolniczych i akcja zarządcza rządu. A więc zaczęto regulować warunki zbytu przy pomocy ochrony celnej, premii wywozowych, interwencji ze strony państwa na rynku wewnętrznym (niefortunna polityka p. Schwalbego a ostatnio szczególnie szkodliwa akcja interwencyjna Państw. Zakładów Przem. Zbożowych) i zewnętrzny (pożozumienie żytnie polsko-niem.). Równocześnie rząd zarządził szereg ulg w spłacie kredytów rolniczych oraz podatków i składek ubezpieczeniowych. Niemniej intensywnie inicjował i brał udział w konferencjach międzynarodowych, poświęconych omówieniu sposobów i środków solidarnej akcji państw agrarnych celem złagodzenia pogłębiającego się kryzysu.

Rozwój wypadków ostatnich miesięcy wykazał jednak, że próby złagodzenia kryzysu przy pomocy regulacji obrotu zbożowego i ulg w płatności ciężarów podatkowych i socjalnych nie prowadzą do celu, że drogi wyjścia należy nam szukać nie tylko po stronie zbytu, lecz również po stronie produkcji.

W przeciwieństwie do rolnika północno-amerykańskiego rolnik europejski produkuje naogół drożej, bo warunki ekonomiczne nie pozwalają mu stosować w tym samym stopniu maszyn, zaoszczędzających pracę; musi on płacić stosunkowo wyższe podatki i inne świadczenia oraz wygórównane, wprost zabójcze dla normalnej gospodarki na roli odsetki od kredytów. Stąd wypływa wniosek, że gdyby rolnictwo europejskie potrafiło obniżyć swe koszty produkcji do poziomu kosztów Ameryki Północnej, kryzys rolniczy w naszej części świata uległby poważnemu złagodzeniu.

Jeżeli jednak chodzi o obniżenie tych kosztów w naszych gospodarstwach wiejskich, to możliwości w tym kierunku są narazie praktycznie niewielkie. Na to bowiem, aby nastąpiła mechanizacja i w szerszym zakresie motoryzacja pracy na roli, aby rolnicy jako całość nauczyli się racjonalnie uprawiać glebę i prowadzić hodowlę, potrzebne są jeszcze długie lata, a niezależnie od tego olbrzymie kapitały, których nie rychło się doczekamy w wystarczającej mierze. Nie rozwiąże również zagadnienia kryzysu rolnego reforma podatków i ubezpieczeń. W pierwszym rzędzie dlatego,

że sytuacja budżetowa państwa jak i samorządów w chwili obecnej prawie zupełnie wyklucza wydatniejszą generalną obniżkę świadczeń na rzecz państwa czy związków komunalnych. Wreszcie zaś rozumnie przeprowadzona reforma podatkowa może mieć tylko ten skutek, że ciężary na rzecz państwa poszczególni płatnicy ponosić będą do swych zdolności płatniczych, bez specjalnych przywilejów i zgodnie z poczuciem słuszności i sprawiedliwości. To samo mniej więcej można powiedzieć o ubezpieczeniach i różnych świadczeniach społecznych, wynikających z naszego luksusowego, ultrapostępowego ustawodawstwa społecznego. Dlatego doceniając w pełni zagadnienie obniżenia świadczeń rolniczych, mogących przynieść ulgę licznym warsztatom rolnym, nie widzimy jednak w tej dziedzinie decydującego znaczenia dla obniżenia kosztów produkcji gospodarstw rolnych.

Jeżeli się mówi, że rolnikom jest trudno ponosić obecnie obowiązujące świadczenia na rzecz państwa, samorządów, kas chorych itp. to wynika to nie tylko z tego, że świadczenia te są za wysokie w stosunku do osiągniętych dochodów z gospodarstwa, lecz równocześnie z tego, że dochody gospodarstwa są za niskie, by te świadczenia ponosić. Nie wystarcza zatem dla wygospodarowania czystego dochodu w gospodarstwie zadowolić się samem obniżeniem kosztów produkcji na najdostępniejszym narazie odcinku świadczeń podatkowych i ubezpieczeniowych, lecz równocześnie trzeba dążyć do zwiększenia dochodu brutto rolnictwa celem łatwiejszego ponoszenia tych ciężarów.

Z powyższych rozważań wynika pewnik, że rolnik dla przetrwania obecnego kryzysu musi bezwzględnie zwiększać dochód brutto ze swego warsztatu. Musi on to robić przede wszystkim dlatego, aby podoląć świadczeniom podatkowym i ubezpieczeniowym oraz kredytem, które przecież mimo ciągłych odroczeń będzie musiał kiedyś spłacić. Wreszcie musi on wygospodarować środki na podejmowanie niezbędnych inwestycji, których całkowite zaniedbanie doprowadziłoby gospodarstwo prostą drogą do upadku i ruiny.

Z zadowoleniem możemy skonstatować, że oświecona część naszego rolnictwa zorientowała się w położeniu i zaczyna szukać ratunku u samych podstaw produkcji rolnej, poddając rewizji system dotychczasowej gospodarki i przeprowadzając konieczne przesunięcia w produkcji, aby ją dostosować do zmienionych warunków zbytu. Przedstawienie tych tendencji częściowo już się realizujących, oraz koniecznych wskazań, narzuconych obecnym przesileniem, będzie tematem następnego artykułu. (hs.)

KRONIKA GOSPODARCZA

Z rynków nabiału

Pierwszy tydzień sprawozdawczy w bieżącym roku od 1. — 7. 1. 31. minął spokojnie w oczekiwaniu przystosowania się cen do sytuacji poświatycznej.

Kopenhaga pozostała w dniu 31. 12. 30 ponownie bez zmiany na koron 228 per 100 kg., jak również inne gieldy notowały bez zmiany. Duńskie ceny sprzedaży wahały się od sh 132 — 133 per cwt fob, przy zwiększonym zbycie do Francji, gdzie spodziewana jest dalsza podwyżka ciał.

Rynek niemiecki spokojny. Notowania w dniu 6 bm. obniżono w Berlinie o 4 marki względnie 2 marki per 100 kg. na marek niemieckich 137 per 50 kg. franko stacja odbiorcza za I gatunek, 126 za II gatunek, 110 za III gatunek przy spokojnej tendencji. Wzrastająca produkcja krajowa, a też w niemałej mierze przymusowe oszczędności poświatyczne spowodowały zgłoszenie mniejszych zamówień przez eksporterów. Masło polskie — o ile istnieje bezpośredni kontakt między mleczarnią i niemieckim importem — ponownie nadchodzi. Ceny ze względu na niepewną sytuację utrzymują się przeważnie poniżej notowania.

Rynek angielski według uznania komisji giełdowej z dnia 3. 1. 31. mocny, lecz ceny są niskie. Masło kolonialne przeciętnie uzyskuje 116 sh per cwt loco Londyn. co każe przewidzieć dla masła polskiego gorsze jeszcze ceny. To też w dalszym ciągu

być udzielany nawet do wysokości 2/3 wartości zamagazynowanego drobiu, względnie dziczyzny przy oprocentowaniu 8 proc. w stosunku rocznym oraz 1 pro mille prowizji w stosunku miesięcznym.

(k) **Inwestycje w Gdyni.** Kierownictwo budowy portu rozpoczęło prace przy budowie wiaduktu dworzec - luszczarnia ryżu. Magazyny „Cukroportu” są już na ukończeniu. W najbliższym czasie magazyny zostaną oddane do użytku i będą załadowane cukrem z nowej kampanji.

(k) **Przemysł naftowy w r. 1930.** Wydobycie surowca naftowego utrzymało się w r. 1930 na poziomie sięgającym mniej więcej 1/4 poziomu roku ub. Zmniejszenie wydobycia w r. ub. w stosunku do r. 1929 jest jednak mniejsze aniżeli spadek, który miał miejsce w r. 1929 w stosunku do r. 1928. Zauważać to należy odkrywaniu nowych pokładów w starych szybach. Natomiast nowe wiercenia nie doprowadziły w r. bież. do zwiększenia produkcji. O ile chodzi o dumping rosyjski, który jak wiadomo dawał się w swoim czasie we znaki naszemu przemysłowi naftowemu, to po ostatniej podwyżce ceł, jaka miała miejsce dla nafty, benzyny i olejów gazowych, dumping ten ustał. Należy przytem podkreślić, że podwyżka ceł nie oddziaływała ujemnie na zamówienia, co było przed podwyżką wysuwane jako kontrargument. Jako anomaliję podkreślić należy, że cło na ropę i inne artykuły naftowe poza wyżej wymienionymi nie zostało podwyższone. W wyniku tego ma miejsce obecnie przywóz do Polski parafiny amerykańskiej. Zmusiło to, jak wiadomo, syndykat naftowy do obniżenia ceny o 15 zł na 100 kg. celem zahamowania tego przywozu.

Z ZAGRANICY

(z) **Niemieckie plany przemyślenia celnego.** Rząd niemiecki zaproponował rządowi rumuńskiemu, jugosłowiańskiemu, węgierskiemu i bułgarskiemu zawarcie przemyślenia celnego. Przemyślenie to miało polegać na tem, iż Niemcy udzieliłaby powyższym czterem państwom rolniczym szereg ułatwień dla sprzedaży ich produktów rolnych na rynkach niemieckich wzamian za taryfę celną preferencyjną dla wyrobów niemieckich, importowanych do tych krajów.

(z) **Przedłużenie niemieckich hipotek waloryzacyjnych.** Prywatne niemieckie banki hipoteczne postanowiły ogólnie przedłużyć swe hipoteki waloryzacyjne aż do 1 stycznia 1935 r. po nowej ustawowej stopie procentowej w wysokości 7 1/2 proc. Banki hipoteczne przedłużają hipoteki waloryzacyjne bez pobierania za to osobnej prowizji prolongacyjnej. Również w roku 1935 nie nastąpi przypuszczalnie natychmiastowe wypowiedzenie hipoteki, ponieważ banki stoją na stanowisku, że i wtedy przeprowadzenie akcji waloryzacji hipotek może nastąpić tylko stopniowo.

(z) **Zniesienie pomocy dla bezrobotnych w Z. S. R. R.** Z dniem 1 października ub. r. wstrzymano wypłacanie zapomóg dla bezrobotnych. Gieldy pracy otrzymały polecenie udzielenia pracy zarejestrowanym bezrobotnym. Zaznaczyć należy, że odmowa przyjęcia udzielonej pracy powoduje skreślenie z listy bezrobotnych. Inowacja ta nie wywrze wielkiego wpływu, gdyż już przedtem bezrobotni robotnicy rolni i niewykwalifikowani tylko z trudem otrzymywali mogli zapomogi.

(z) **Dążenie do miast ludności Stanów Zjedn. A. P.** Tendencje do opuszczania farm i przenoszenia się do miast ludności rolnej stale wzrastają. W ostatnim 10-leciu ludność miast wzrosła o blisko 5 proc. Według spisu ludności w r. 1920. ludność miejska Stanów Zjedn. wynosiła przeszło 54 miliony, a wiejska 52 miliony. Spis ludności w roku bież. wykazuje w okrągłych cyfrach 69 milj. ludności miejskiej, a 54 milj. ludności wiejskiej.

(z) **Rezerwy Banca d'Italia.** Rezerwy Banca d'Italia wynoszą w złocie 5 296 729 000 lirów, w walutach parytetowych 4 295 719 000 lirów. W ciągu drugiej dekady grudnia obieg banknotów zmniejszył się o 31 629 000 lirów, wynosząc ogółem 15 608 136 000 lirów.

Z WYDAWNICTW

(w) **„Skorowidz Banków, Kas Oszczędności i Spółdzielni Kredytowych” w Polsce** oraz Spis Urzędów Poczтовых w Polsce na rok 1931, rocznik V. w opracowaniu Stefana Stanisława Kwiatkowskiego, opuścił prasę. Treść Skorowidza została opracowana skrupulatnie, na podstawie materiału zebranego u miarodajnych źródeł. — Niedrukowane dotychczas: spis urzędów pocztowych i wykaz biur informacyjnych o stosunkach kredytowych — są bardzo ważne dodatki do uzupełnienia całości, która stwarza dobry i fachowy informacyjny podręcznik dla instytucji finansowych i przemysłowo-handlowych. — We wszystkich dystryktach i biurach banków, kas oszczędności i spółdzielni, odda on nieocenione usługi i zaoszczędzi wiele tak drogiego czasu. W Skorowidzu tym są adresy i informacje około 3500 instytucji finansowych zrzeszonych w związkach rewizyjnych, których kontroli podpadają. Cena 1 egzemplarza wynosi zł. 7, z przesyłką poleconą zł. 8, za zaliczką pocztową zł. 8.50. Zamówienia należy kierować pod adresem autora Lwów, ul. Sobieskiego 32. Konto P. K. O. w Krakowie nr. 411.202.

Z KRAJU

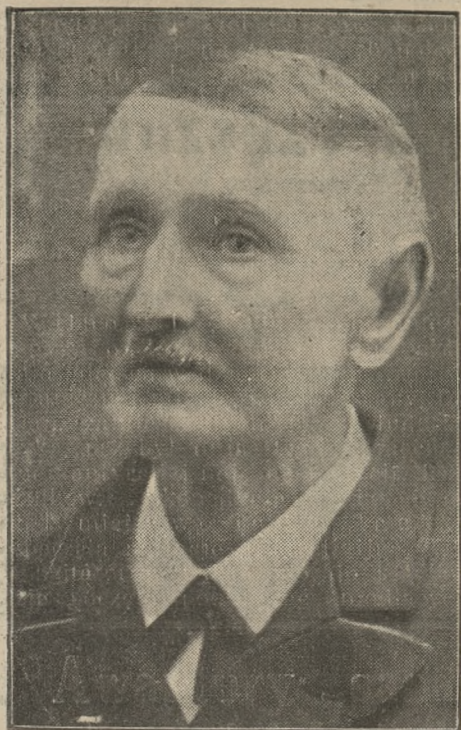
(k) **Kurs 5 proc. państwowej renty ziemskiej.** W Nr. 94 Dziennika Ustaw R. P. z 31 grudnia z. r. ogłoszone zostało rozporządzenie ministra reform rolnych z 17 grudnia 1930 r. ustalające kurs obligacji 5 proc. Państw. renty ziemskiej, wypłacanych z tytułu wynagrodzenia za nieruchomości ziemskie na zasadzie części pierwszej art. 31 ustawy z dnia 28 grudnia 1925. (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1 poz. 1) na rok 1931 w wysokości 76 proc. ich imiennej wartości. Rozporządzenie to weszło w życie z 1 stycznia 1931 r.

(k) **Kredyty pod zastaw drobiu i dziczyzny.** Państwowy Bank Rolny przewiduje zasadniczo wprowadzenie kredytów pod zastaw drobiu i dziczyzny, magazynowanych w chłodni portowej w Gdyni, podobnie jak to ma miejsce przy innych towarach (jaj, masło). Kredyt taki może

KONIAKI WINKELHAUSEN

P. W. 7694-50.155

50 lat jako kościelny w Mosinie

Złoty jubileusz p. Jaworskiego
w służbie kościelnej

W dzień Nowego Roku Mosina była świadkiem niezwykłego jubileuszu. 50-lecie pracy jako kościelny w jednej i tej samej parafii obchodził p. Marceł Jaworski. Na intencję Jubilat odbyła się w kościele parafialnym msza św., którą odprawił ks. prob. Krajewski. Następnie cały dozor kościelny z burmistrzem udali się do domu niedomagającego już starszka, a ks. proboszcz odczytał mu błogosławieństwo, nadesłane przez ks. Kardynała Prymasa. W pięknej tej uroczystości, na którą nadeszło szereg telegramów z parafii i od kilku księży proboszcz, wzięło udział 21 wnuków Jubilata.

Służbę swą Jubilat rozpoczął w czasie szerzącego się „kulturkampfu”, współpracując gorliwie w służbie Bożej z ks. Jurkowskim, który przebywał jako kapelan w Sowińcu w pałacu p. Taczanowskiej, obecnej p. Unrużnej. W Mosinie zmieniali się za czasów jego służby kolejno księża proboszczowie: Loga, Raczkowski, Bibicki, Ulrich, Gidaszewski, Robowski, Adamski, Kalkowski, zastępczo ks. Grunwald, Rops i ks. prob. Krajewski, a on trwał i trwał na posterunku. W tem lat 29 pod ks. prob. Kalkowskim, będąc w czasie wojny równocześnie organistą. Opatrzność nie szczędziła mu w czasie tego pół stulecia doświadczeń: sam chorował kilkakrotnie ciężko, a w r. 1913 stracił wierną towarzyszkę życia.

Noworoczna uroczystość, świadcząca o uznaniu za po Bożemu spełnianą służbę, będzie dla starszka miłym wspomnieniem — oby na jak najdłuższe jeszcze lata.

Komitet budowy ołtarza jubileuszowego u Ojca św.

Ojciec św. przyjął na audjencji członków międzynarodowego Komitetu budowy ołtarza w kościele św. Karola na pamiątkę jubileuszu kapłańskiego Papieża. Komitet złożył Ojcu św. w dani pozostałość z sum zaofiarowanych i zebranych. Ojciec św. podziękował i niezwłocznie przeznaczył tę kwotę na rzecz misyj, a mianowicie na budowę rezydencji delegacji apostołskiej w Afryce. Komitet ofiarował jednocześnie małych rozmiarów reprodukcję katedry medolańskiej do przechowania w bibliotece watykańskiej.

Odnowienie starożytnego zakonu

Ojciec św. potwierdził dekretem konstytucję jednego z na starszych zakonów — zakonu św. Pawła pierwszego pustelnika, czyli t. zw. Paulinów. Początek tego zakonu odnieść należy

do pierwszych wieków chrześcijaństwa, do czasów pierwszych pustelników w Tebaidzie i Palestynie, oficjalnie jednak dopiero w r. 1225 założono pierwszy klasztor pauliński na Węgrzech. Odtąd zakon ten zaczął się rozwijać bardzo szybko, zwłaszcza w Polsce, we Francji, w Hiszpanii i Portugalii. Później nastąpił upadek, spowodowany wypadkami zewnętrznymi, najazdami tureckimi, reformacją, rewolucjami, wreszcie zamknięciem klasztorów przez Rosję i Prusy.

Obecnie tylko trzy klasztory reguły św. Pawła istnieją w Kościele katolickim i wszystkie trzy w Polsce. Zakon ten liczy 44 zakonników, w tem 20 kapłanów; nowicjat znajduje się w Krakowie przy kościele na Skałce.

Wydany ostatnio dekretem Ojciec św. pragnie przyczynić się do nowego rozwoju tego zakonu.

Sokoli czeszy właścicielami 807 kin.

Jak rozwija się Sokolstwo w Czechosłowacji, świadczy fakt, że na 1870 kinoteatrów na całym terenie państwa 807 jest własnością organizacji sokolich.

Podziękowanie

Dary na rzecz Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego i Paulo parafii św. Marcina złożyli łaskawie: Bank Cukrownictwa 300 zł, dyr. Zółkowski 50 zł, Pensjonat p. Łukomskiej 16 zł, prezydentowa Zychlińska 4 centnary cukru, pracownicy gastronomiczni f. rmy „Dobski” 43,25 zł.

Wszystkim ofiarodawcom składamy na tej drodze serdeczne „Bóg zapłać”. Zarząd.

RADJO

Programy radiofoniczne:

Sobota, dnia 10 stycznia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty PAT, notowania giełdy pien; godz. 17.25 odczyt z cyklu o dziennikarstwie; godz. 17.45 koncert z Warszawy dla młodzieży; godz. 18.45 recital wiolonczelowy prof. Zygm. Butkiewicza; przy fortepianie: prof. Gertruda Konatkowska; godz. 19.30 „Zagadnienie społeczno wychowawcze” (wygl. p. Julia Cybulska; godz. 19.45 „Otwarte oczy na wschód” (wygl. red. Świdziński); godz. 20.00 — 20.15 „Z socjologii tłumy”; godz. 20.30 koncert muzyki lekkiej (transmisja z Warszawy); godzina 22.00 — 22.15 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godzina 22.15 kwadrans tańca; godz. 22.30 śpiew i muz. taneczna z kabaretu „Apollo”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 14.30 Przegląd wydawnictw periodycznych; godz. 16.35 muzyka gramofonowa; godz. 16.45 kącik dla młodych talentów muzycznych; godz. 17.15 „Psychologia rewolucji a bolszewizm” — wygl. prof. Marjan Zdzichowski (transmisja z Wilna); godz. 17.45 koncert dla młodzieży; godz. 19.10 Centralne Towarzystwo Organizacji i Kółek Rolniczych do swych członków i ogółu rolników; godz. 20.00 feljton p. t. „Królewski zwierzę”; godz. 20.15 odczyt: „Warszawa przed stu laty”; godz. 20.30 muzyka lekka. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Stanisława Nawrota, Kazimiera Horbowska (śpiew) i Edward Sienkiewicz (woloncz. i saksofon); godzina 22.00 feljton p. t. „Furman Hryhory”; godz. 22.15 utwory Chopina w wykł. Józefa Smidowicza; godz. 23.00 muzyka taneczna.

Königsbrunnhausen (1635 m) 12.00 audycja szkolna, 14.00 gramofon, 16.30 koncert z Hamburga, 20.00 audycja wesola z Langenberga, 21.10 kabaret z Berlina; **Budapeszt (550 m)** 18.25 koncert ork. wojskowej, 20.15 wykład, poczem koncert ork. cygańskiej; **Wiedeń (516 m)** 19.40 audycja wesola; **Mediolan (501 m)** 19.30 muzyka, 21.00 transmisja z opery; **Rzym (441 m)** 20.40 transmisja opery z Teatro San Carlo w Neapolu; **Bukareszt (394 m)** 20.00 pieśni rumuńskie w wykonaniu chóru „Carmen”.

Niedziela, dnia 11 stycznia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 9.00 koncert poranny pod batutą p. Burdelskiego; godz. 9.30 gazeta poranna; godz. 10.15 transmisja na bożenstwa z Bazyliki wileńskiej; godz. 12.05 „Poród u krów” (wygl. dr. Szczuka); godz. 12.25 „Projekty w dziedzinie obrotu zbożem” (wygl. St. Krawczyński); godz. 12.45 „Czyszczenie metali” (wygl. Gabriela Zółtowska); godz. 17.45 koncert gramof. z prelekcją p. Bol. Busiakiewicza; godz. 18.45 koncert Radja Pozn.; godz. 20.00 słuchowisko z Warszawy p. t. „Jak Szymon Chrzyszcz wesoło się ożenił” — K. Makuszyński; godz. 20.30 koncert wieczorny

(transmisja z Warszawy); godz. 22.00, sygnał czasu, komunikaty sportowe i policyjne; godz. 22.15 audycja wokalna Janiny Turczyńskiej (transmisja z Warszawy); godz. 22.50 muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolska”.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 transmisja nabożeństwa; godz. 12.15 transmisja poranka z Filharmon. Warsz.; godz. 14.00 „Samokształcenie się w rolnictwie przy pomocy książki” — wygl. Wł. Sawicki; godz. 14.30 „Pogadanka prawnicza” — wygl. mec. Zygmunt Nadratowski; godz. 15.00 „Cukier dla koni i świń” — wygl. inż. Jan Rostański; godz. 15.40 program dla dzieci starszych i młodzieży; godz. 16.40 „Singapur — Brama Dalekiego Wschodu” — wygl. prof. M. Siedlecki; godz. 17.40 koncert Orkiestry Policji Państwowej; godz. 19.25 feljton p. t. „Chłopski rozum”; godz. 20.00 słuchowisko p. t. „Jak Szymon Chrzyszcz się wesoło ożenił” — Kornela Makuszyńskiego; godz. 20.30 koncert popularny; godz. 22.00 dr. Esmanowski wygłosi feljton p. t. „Kpiarz z Sewilli”; godz. 22.15 recital Janiny Turczyńskiej; godz. 23.00 muzyka taneczna.

Königsbrunnhausen (1635 m) 11.00 gramofon, 12.00 koncert z Królewca, 14.00 recital fort., 15.00 koncert wokaln., 16.30 muzyka lekka, 20.05 koncert z Monachium; **Budapeszt (550 m)** 20.00 muzyka lekka, 21.30 koncert solistów; **Wiedeń (516 m)** 17.30 muzyka kameralna, 19.40 pieśni ludowe, 20.10 „Niebieski ptak” baika Maeterlincka, 22.40 muzyka lekka; **Rzym (441 m)** 20.40 „Ewa” opera Lehara; **Mediolan (501 m)** 21.00 transm. z opery.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Dziesiątacy.** Dnia 9 bm. o godzinie 19.30 odbędzie się w sali p. Jarockiego zebranie byłych żołnierzy 10 pułku Strzelców Wlkp.

— **Tow. Powst. i Wojaków im. Ig. Skorpki Poznań - Wilda.** Roczne walne zebranie odbędzie się w sobotę, dnia 10 b. m. o godzinie 19 w lokalu zebrani, ul. Kilińskiego 15.

— **Tow. „Obywateli Polaków z Obczyzny”.** W niedzielę 11 bm. o godz. 9 msza św. w kościele Salezjanów przy ul. Wronieckiej. Po mszy św. uroczyste zebranie na sali p. Jarockiej, ul. Masztalarska nr. 8a. O godz. 19 zabawa.

— **Związek Cechowej Czeladzi Ciesielskiej.** Zebranie roczne walne odbędzie się w niedzielę 11 bm. o godz. 11 w lokalu p. Koniecznego, ul. Masztalarska 2.

— **Tow. Przemysłowców Wilda.** Roczne walne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 11 bm. o godz. 10.15 w sali parafialnej przy kościele Zmartwychwstania Pańskiego. W kasie pośmiertnej płatny jest wypadek 56.

— **Zw. Inwalidów Cywilnych, Jeżyce.** Zebranie odbędzie się 11 bm. w sali p. Botha ul. Bukowska 23, o godz. 14.

— **Kat. Tow. Rzemieślników Polskich.** Zebranie budżetowe odbędzie się dnia 12 bm. o godzinie 20 na sali Domu Królowej Jadwigi. Na porządku obrad preliminarz budżetowy na rok 1931.

— **Zrzeszenie Emerytów Kolejowych Z. U. K.** Zebranie odbędzie się 13 bm. o godz. 15 w sali p. Bohowej przy ulicy Marszałka Focha 85.

— **Koło Tow. Rękodzielników.** Roczne walne zebranie odbędzie się we wtorek 13 bm. w lokalu Nowy Rynek 4. Na porządku obrad sprawozdania sekretarza, skarbnika i bibliotekarza oraz wybór nowego zarządu.

— **Tow. Przemysłowców, Poznań-Rataje.** Walne zebranie odbędzie się w sobotę 17 bm. o godz. 18 w lokalu posiedzeń p. Przybeckiego. Na porządku obrad wybór nowego zarządu i wykład o podatkach.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 7. 1. 1931 r. zgłoszono: Piotr Tomicki, robotnik, 34 l., Edmund Sobolewski, ślusarz, 22 l., Władysława Szlabówna, służąca, 42 l., Antonina Skubłowa z d. Waliszakówna, wdowa, 82 l., Kazimierz Kwintkiewicz, bednarz, 50 l., Antoni Konieczny, urzędnik gosp., 84 l., Marja Brzozowska, uczeń szkolna, 9 l., Marja Gałgankowa z d. Olejniczakówna, 27 l., Jerzy Wesolowski, 12 dni, Jerzy Mańczak 10 minut, Marja Kędziara z d. Łukaszczykówna, wdowa, 65 l., Magdalena Muth z d. Lisiecka, wdowa, 74 l., Kazimierz Wawrzyniak 6 godz., Józefa Hubertówna, bez zawodu, 62 l., Wiktor Siedzki, destylator, 54 l., Wanda Anioła 2 m. 15 dni.

Dnia 8. 1. 1931 r. zgłoszono: Katarzyna Kazowska z d. Garyantesiewiczówna, wdowa, 72 l., Piotr Żurawicz 8 mies., Marja Wardęska, bez zawodu, 79 l., Irena Krzyżanówna 3 m., Antonina Jachnińska z d. Koperska, wdowa, 80 l., Anna Krawiecka z d. Fechnerówna, wdowa, 62 l., Stefania Stabolepsza 4 l. 4 m., Jerzy Kubanek 1 r. 7 m., Paweł Lindner, malarz-złotnik, 81 l., Kazimierz Socha, robotnik, 80 l., Marja Czesz z d. Konieczna, 46 l., Ferdynand Stranz, kapital, 85 l., Andrzej Frankowski 22 dni.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Łosiński 20 zł; — N. N. z pokorną prośbą o wystuchanie w pewnej intencji 2 zł; — Marcin Ślusarek, Krzywina 5 zł; — Janina Kucharska 10 zł; — Zebrane na imieninach Baltazary Pawłowskiej, W. Garbary 37 z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 15 zł; — O. M. Poznań z prośbą o zdrowie 10 zł; — H. K. z podziękowaniem za opatrność Boską z prośbą o dalszą opiekę 15 zł; — M. T. z prośbą o zdrowie i zwycięstwo w wszelkich przeciwnościach 2 zł; — N. N. z pokorną prośbą do Przenajświętszego Serca Jezusa, o opatrność świętą, 5 zł; — Baranowska 20 zł; — E. B. 5 zł; — M. P. z podziękowaniem za doznane łaski w starym roku, prosząc o błogosławieństwo w nowym roku 5 zł; — Trzemalskie 5 zł; — K. R. w pewnej intencji 1 zł; — Marja K. z prośbą o zdrowie i błogosławieństwo w domu 5 zł; — R. N. Sienna za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę 10 zł; — Ludwikostwo Wasowiczowie, Krotoszyn, 10 zł; — J. S. w pewnej intencji 10 zł; — Górskie z prośbą o błogosławieństwo w nowym roku 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 747,40 zł.

Na chleb św. Antoniego: M. P. z prośbą o szczęście, powodzenie i zdrowie 5 zł; — razem z poprzednio pokwitow., 185,60 zł.

Na ubogich m. Poznania: Józefostwo Frydrychowiczowie z Chlewisk zamiast wienca na trumnę śp. Stefana Giersberga 20 zł; — Ksawery Przyjemski zamiast wienca na trumnę śp. Stefana Giersberga 20 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 1011,50 zł.

Na kościół w Kuźnicy na Helu: J. D. 50 zł; — Ir. B. 50 zł.

Najtaniej na Karnawał

modne perfumy, najlepsze wody kolońskie ikwiatowe. Nowości na podarki nadeszły. Mydła toaletowe, wody do włosów, kremy, pudry, pomadki, do usi i ołwki do brwi, jaknajtaniej. Dla przyjeźdźców specjalne ustępstwa. **Perfumerja Paryska, Gwarna 10**

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

do kasy komitetu wpłacono do dnia 7. 1. 1931.

9992 47

506	Związek Kat. Tow. Robotników Polskich w Poznaniu:	10.-	T. Kowalska Gniezno	10.-	M. Fedko, Przydonica	1.-
	Milos aw	10.-	K. „Eles” Poznań	15.-	Z. Michalewska, Końsko	3.-
	Śnieciska	15.-	K. Śliwowska, Konin	10.-	wola	3.-
	Orlowo	10.-	M. Kopystyńska, Otynia	2.-	F. Wiśniewski, Tartaków	5.-
	Czarnków	20.-	H. Waltuch, Łódź	3.-	X. T. Gunia, Tarnobrzeg	3.-
	Stary Gostyń	25.70	S. Sercanik, Kraków	2.-	L. Zabińska, Słupia	1.-
	Pogorzela	12.-	W. Józwiak, Poznań	10.-	M. Kłosówna, Harkłowa	5.-
	Ilówiec	20.-	M. Buczkowska, Świecie	10.-	A. Kubacka, Miechów	10.-
	Mchy	10.-	F. Cichocka, Starogard	10.-	X. Grajewski, Tuczno	5.-
	Wielichowo	20.-	J. M. Zmudziszcy, Janowice	10.-	St. Miliński, Rybnik	2.-
	Mosina	5.-	J. M. Fenski, Osiek	10.-	K. Uszok, Kostuchna	3.-
	Chojnice	15.-	Szczepaniak, Bedzieszyn	5.-	T. Kunysz, Brzeźany	2.-
	Sobótka	10.-	T. Korcz, Czarnków	5.-	M. Machajowa, Brzeźany	2.-
	Inowrocław	20.-	A. Guzik, Olekszyn	2.-	M. Podgórska, Król. Huta	5.-
	Ludomy	6.50	Dr. Kubiński, Poznań	50.-	J. Jania, Szekawa	3.-
	Iwno	9.50	R. Kacka, Bełchatów	10.-	J. Trojanowski, Pustomyty	2.-
	Swarzędz	10.-	Dr. T. Schulc, Poznań	10.-	J. Czystewski, Skierkiewice	2.-
	Razem zł	218.70	Fr. Kupczyk, W. Wysocko	10.-	A. Majchrzak, Koźmierz	2.5
			z prośbą o pomoc w ważnej sprawie	5.-	St. Zakrzewski, Łódź	5.-
	Bartkowiak, czł. Tow. Rob. Leszno	25.-	Kat. Szkoła Powsz. Bozaja	10.-	J. Maciejewski, Łęczyca	3.-
	Lisiecki, czł. Tow. Rob. Margonin	5.-	St. Adamczak, Gostyń	2.-	P. Nachej, Koźmierz	12.-
	Razem zł	248.70	A. Cieplińska, Lwówek	10.-	H. Bukowska, Katowice	5.-
			K. Pieczyńska, Ostrzeszów	5.-	M. Korycińska, Gołecin	1.50
	Nowicka	10.-	A. Litkowski, Chelmza	2.50	B. Dłużniowska, Garwolin	2.-
	J. Pawlak, Kościan	10.-	Fr. Kroczyński, Poznań	10.-	J. Soterny Olza	5.-
	Marja Janicka, wygrany zakład	100.-	W. Nowacka, Poznań	5.-	F. Kozerański, Opoczno	10.-
	Baska Jankowska	5.-	X. St. Łukowski, Gniezno	5.-	St. Leśniński, Jeżorany	2.-
	M. G. Poznań z podz. za odebr. łaski z prośbą o zdrowie i błog. Boże	5.-	H. Taranczewska, Obrzycko z podz. za odebrane łaski z prośbą o dalsze	20.-	X. A. Wojnarowski, Kamień	2.-
	P. G. Poz.	5.-	W. Skiera, Jarocin	4.-	X. A. Zabrzeziński, Odporyszów	3.-
	X. Kan. Zborowski, Poznań	50.-	Sz. Sobczak, Sławkowo	2.-	A. Wiśniewska, Poznań	5.-
	Fr. Kesy, Nieśwież	5.-	St. Świerczyńska, Morzy-czyn	8.-	M. Dybizańska, Poznań	5.-
	M. Barańska, Śrem	5.-	Fi. Buczkowski, Inowrocław	5.-	Szymczak, Gniezno	2.50
	K. C. Z. Poznań	10.-	H. Wawrzyniakówna, Mie-dzychód	5.-	T. Gacacz, Gródka	2.50
	J. Z. i S. G. na uproszenie	25.-	St. Pieczonkówna, Poznań	5.-	M. Mollus, Lutowo	2.50
	X. Osowski, Marzyszewo K.	17.50	W. Białkówna, Poznań	50.-	H. Krzysztofiak, Warszawa	2.50
	zebrane na ślubie p. Heleny Łopaliówny w Bukowym Lesie	17.50	Siostra Gizela, Poznań	20.-	E. Małewska, Nałęczów	2.50
	M. Janicka, Bydgoszcz	6.-	J. Chmielewski, Podobowice	5.-	B. Chyla, Tczew	2.50
	J. Skrzypczak, Barcin	10.-	W. Kuczyński, Inowrocław	10.-	J. Rozwadowski, Zalesie	2.50
			W. Krucielan, Kraków	2.-	X. Wł. Tereszewicz, Łąka	2.50
			St. Paluch, Czechowce	5.-	Pankiewiczówny, Białystok	1.57
					K. Bogacka, Krzeszowice	2.50
					K. Nowakówna, Kobierzyn	2.50
					M. Samborska, Lwów	2.50
					L. Koralewska, Krotoszyn	2.50
					L. Łukasiewicz, Luszcza	2.50
					K. Kobieliowa, Libiąż	2.50

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretariat Al. Marcinkowskiego 21.

W czwartek, 8 stycznia 1931 r. zasnęła w Bogu, po długich i bardzo ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, najukochańsza i najczulsza matucha, córka, siostra, bratowa, szwagierka i ciocia, ś. p.

z Galińskich

Julja Knowska

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 11. b. m., o godz. 15 z kościoła św. Józefa, na stary cmentarz św. Wojciecha. Msza św. żałobna odprawi się w poniedziałek, dnia 12. b. m., o godzinie 9, w kościele parafialnym św. Wojciecha.

W ciężkim nieutulonym smutku pogrążeni
mąż z synem, matka i rodzina.

Poznań, Działyńskich 7, Głiwice, Ostrów.

Pw 8304-1.128

W poniedziałek, dnia 5 stycznia 1931 roku, zasnął w Panu, opatrzony Sakramentami św., w 85 roku życia, nasz ukochany ojciec i dziadek, ś. p.

Antoni Konieczny

były urzędnik gospodarczy

a 3 dni później, dnia 8 b. m., jego córka, a nasza ukochana żona, mamusia, siostra, szwagierka i ciocia, ś. p.

z Koniecznych

Marja Czeszowa

akuszerka.

Wspólny pogrzeb odbędzie się w sobotę, 10-go b. m., o godz. 13.30 ze Szpitala Miejskiego na cmentarz parafialny w Górczynie, o czym donosi

w smutku pogrążona
rodzina.

zw 27 262

Dnia 7 stycznia 1931 roku, o godz. 11 wieczorem, zasnęła w Bogu po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Olejami św., moja najdroższa żona, nasza najukochańsza matka, siostra i ciocia, ś. p.

z Witkowskich

Anna Zalewska

przeżywszy lat 55. Ekspozycja zwłok odbędzie się w niedzielę, dnia 11 b. m., o godz. 3.30 po południu, do kościoła parafialnego. Nazastrz odbędzie się o godz. 10 przed południem msza św., poczem nastąpi złożenie drogiej ram zwłok do grobu.

O modlitwę za duszę drogiej Zmarłej proszą wszystkich Krewnych i Znajomych

w nieutulonym smutku pogrążeni

mąż, dzieci i rodzina.

dw 2571

Czarniehowo, Gniezno, Bydgoszcz, Grudziądz, Włocławek, Kępno.

W środę, dnia 7 stycznia 1931 r., o godz. 23.30 zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza i najdroższa matka, teściowa, bratowa, szwagierka i ciocia, ś. p.

z Fechnerów

Anna Krajewska

w 70 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 11 b. m., o godz. 14 z zakładu św. Józefa na cmentarz świętomarciński przy ul. Towarowej.

W ciężkim smutku pogrążeni

córki, zięciowie i rodzina.

zw 27 259

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Poznań, ul. Piekary 22/23.

Dnia 7 stycznia 1931 r. powołał Pan Bóg do grona Swych aniołków, po tygodniowej lecz ciężkiej chorobie, opatrzoną Olejami św., naszą ukochaną jedyną córeczkę, siostrzyczkę, wnuczkę, siostrzeniczkę i kuzynkę

Marylcię

w 10-tej wiosnie życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 11 b. m., o godz. 3-ciej, z domu żałoby ul. Traugutta 9, na cmentarz parafii Bożego Ciała. O czym zawiadamiają Krewnych i Znajomych

W nieutulonym smutku pogrążeni

Janostwo Brzozowscy

z synkiem i rodzina.

dw 2568

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Zakład pogrzeb. St. Jaśkiewicz, ul. Klasztorna 14.

Poszukujemy zaraz tachowych

inspektorów (akwizytorów)

dla działu życiowego i ogniowego. Wynagrodzenie stałe. Reflektuje się tylko na pewne w-zorzedne siły, dobre u-t-sunkowane. Oferty piśmienne do „Par”, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 1.119

Pw 8305-1.119

Folwark

400 mórg dobrej ziemi, w tem 50 mórg łąki, 150 las zagajenie, budynki w dobrym stanie, dom 5 pokoi, inwentarz żywy i martwy komplet trzy kilometry od miasta, jeden kilometr od szosy, cena 80 tys. zł. wpłata 30 tys. lub zamiana na dom ze składem lub bez także na inne przedsiębiorstwo mniejsze gospodarstwo z dopłatą, także wydzierżawie: gotówki do przyjęcia inwentarza żywego i martwego około 13 tys. zł. Maliński, Krotoszya, ul. Piastowska 30.

zw 27 268

Lokale

handlowe i przemysłowe W moim nowoczesnym domu handl. przy ul. Wołnej 12, narożnik W. Garbar będą następujące lokale wolne:

I. ptr. 360 mtr?
III. „ 150 „
IV. „ 150 „

iasne, suche ubikacje — Portjer — Lift dla osób i towarów — Centralne ogrzewanie. Pw 8306-1.117

Kazimierz KUŻAJ
Centrala-Dywanów
ul. 27 Grudnia 9

Dnia 8 stycznia 1931 roku, o godz. 1.30 w nocy rozstał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, mój ukochany mąż, nasz troskliwy o, cieć, syn, brat, zięć, szwagier i wujek, ś. p.

Andrzej Wawrzyniak

przeżywszy lat 39.

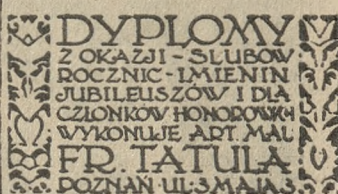
Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 11. b. m. o godzinie 3.45 z kaplicy Sio-tr miłosierdzia w Głównej na cmentarz nowy w Głównej

W ciężkim smutku pogrążeni

żona z dziećmi i rodzina.

Poznań-Główna, Gnieźnieńska 74.

zw 27 258

zw 27135

Pokoje

umeblowane z komfortem oraz całodzennym pierwszorzędnym utrzymaniem do wynajęcia we wili. Wały Wazów 24.

zw 27 254

Wszystkie Piękne Panie

zawiadamiam, że mimo licznych prośb, nie możemy z powodu natężenia pracy powtórzyć

Wielkiej Rewji Mód

która w niedzielę, 4 stycznia 1931 r. zapelniała po brzegi wielkie lokale „Moulin Rouge”, cieszyła się niebywałem dotąd w Poznaniu powodzeniem i zdobyła szczerze uznanie tak licznie zgromadzonej publiczności.

Z poważaniem

Salon Mód „Fémina” Fredry 3, tel. 3619.

Pozostałe z rewji prześliczne modele sukien balowych są po cenach reklamowych do sprzedania. Nowe modele wykonujemy punkt po cenach artyst.

dw 2569

TANIA SPRZEDAŻ INWENTUROWA

połączona z reklamową sprzedażą wytwornego

OBUWIA

Na znane z swej jakości, dobrego fasonu oraz nadzwyczajnej trwałości obuwie damskie i męskie nie udzielam 30 ani też 50% rabatu lecz sprzedaję poszczególne partje znacznie

nijzej ceny własnego kosztu.

Specjalnie zwracam uwagę na poniżej wyszczególnione ceny.

Obuwie męskie:

Wysokie i półbuty — boksowe oraz giemzowe, czarne lub brązowe w różnych fason. pasowo szyte od zł 25,—

Obuwie damskie:

Pantofelki lakowe oraz kolorowe na obcaszkowych i franc. w najróżniejszych kombinacjach od zł 20,—

Nie wolno pomijać tej okazji!

Obuwie mniej modne w najlepszych jakościach sprzedaję jeszcze taniej.

FIRMA

Pw 8300 1.121

EDMUND PAWŁOWSKI

Poznań, Al. Marcinkowskiego 7. „OBUWIE” Przyjmuję asyg. Kredytu.

Bal Koła Prawników i Ekonomistów

w niedzielę, dnia 11 stycznia 1931 r. w salach Bazaru.

Ceny biletów: familijny 30 zł, zwyczajny 12 zł, stud. 6 zł, członków Koła 4 zł.

zw 27 254

JUTRO W SOBOTĘ!

JUTRO W SOBOTĘ!

Wielki Bal Maskowy p.t. Rewja Masek

urządza Pozn. Tow. Wioślarzy „TRYTON“ T. z. na pięknie udekorowanych salach „BELWEDERU“
Premjowanie 10 najładniejszych masek. 2 pierwszorzędne orkiestry - filmowanie masek.
Wstęp tylko zł 4 (już z podatkiem). dw 2572

Zaproszenia i bilety wstępu do nabycia w sekretariacie St. Rynek 82, I ptr. i w firmie F. Staszewski, 27 Grudnia 5 (skład porcelany).

Halo! Halo! Karnawał rok 1931.

Dancing „Carlton“

Plac Wolności 17. Tel. 19-05.

Na ogólne życzenie urządzamy w sobotę,
 dnia 10 stycznia b. r. zw 27256

zabawę karnawałową

przy pełnym i urozmaiconym programie, jak:
 tańcząca ruletka z nagrodami.

Ceny niższe. Początek o godz. 9.

VIRISAN DLA MĘŻCZYZN

Znakomity środek wzmacniający przy przedwczesnem
 osłabieniu, nieprzebyty w swem działaniu. Czerstwość
 i siła wraca natychmiast. 60 porcyj Zł. 12,50. Prospekt
 w załączeniu. nw 6944

DR. MALOVAN i SKA. — GDAŃSK, ODDZ. 102

Poważna firma poszukuje zdolnego, energicznego
sprzedawcy maszyn rolniczych

motorów oraz części. Wymagana znajomość
 rynku oraz klienteli ziemiańskiej. Oferty
 do Kurjera Poznańskiego pod zw 27244

Wielki browar odda zastępstwo

na woj. Poznańskie
fachowcowi

posiadającemu odpowiedni kapitał i stosunki.
 Pomieszczenia składowe na browar. Oferty
 nadsyłać do Wydziału Reklamy T-wa „Ruch“
 w Warszawie, Poznańska 38, pod „Browar“.
 nw 6945

LOKAL

handlowy, na biura lub t. p. ca 240
 kw. mtr wielki, I. piętro w najlepszym
 położeniu Poznania do wynajęcia.
 Współdział właściciela niewykluczo-
 ny. Zgłoszenia do „Par“, Al. Marcin-
 kowskiego 11, pod nr. 1.127 Pw 8202-1.127

Zarząd Domu Rzemieślniczego w Poznaniu Tow. zap.
 sądownie, zwołuje Walne Zebranie członków na dzień
 12 stycznia 1931 r. o godz. 19-tej w sali posiedzeń Domu
 Rzemieślniczego, ul. Fr. Ratajczaka 21-g, z następującym
 porządkiem obrad:

1. Zagajenie.
2. Sprawozdanie Zarządu.
3. Sprawozdanie Rady Kontrolującej.
4. Wnioski bez uchwał.
5. Wolne głosy.
6. Zamknięcie.

W razie nieprzybycia przynajmniej połowy członków
 uchwały drugiego zebrania, które odbędzie się 14 dni póź-
 niej, będą prawomocne bez względu na ilość obecnych
 członków. zw 27260

Dom Rzemieślniczy w Poznaniu, Tow. zap. sądownie
 Zarząd: (—) Namysł. (—) Żuromski.

Największy Dom Odzieży w Polsce!

Wielka Sprzedaż Inwenturowa

rozpoczęta!

Ceny obniżone do ostateczności!

Zwracamy uwagę na
 nasze olne wystawowe.

Konfekcja damska i dziewczęca
Kapelusze damskie i stroje
Odzież męska i dla chłopców
Futra damskie i męskie
Kapelusze i artykuły męskie
Materiały z metra

WSZYSTKO za BEZCEN.

Zamówienia podług miary wykonujemy obecnie po znaczącym obniżeniu cenach.

Olbrzymi wybór!

Uprzejma obsługa!

Znane dobre gatunki!

Prosimy się przekonać bez przymusu kupna.

F. Sisiecki
Dom Konfekcyjny

POZNAN — Stary Rynek 98-100.

Farbowanie

włosów, oraz
 i rąk. Trwa-
 ła elektr. on-
 dulaż, ma-
 nicurę, ma-
 sażę głowy
 i twarzy i
 wszelkie in-
 ne zabieg w
 wykonaniu starannem. Ceny przystępne.

Salon de Coiffure

M. Muszyński
 (dla Pań i Panów)
 ul. 27 Grudnia 4 i 3 Maja nr. 3.
 Pw 8290-1.120

Matrymonjalne.

kawaler lat 40, ziemianin, zdrowy
 silny, dobrego i ładnego cha-
 rakteru, obecnie na dzierżawie
 ładnego majątku, tysiąc morg
 przy dużym mieście, z braku
 znajomości i czasu pragnie cho-
 tą drogą znaleźć sobie towa-
 rzyszkę życia, osobę miłą, z do-
 brej rodziny, dobrze wychowa-
 ną, lubiącą wieś i gospodarstwo.
 Panny lub młode wdówki ze-
 chcą łaskawie złożyć swe oferty
 z fotografią i życiorysem do
 Kurjera Poznańskiego zw 27252.
 Dyskrecja zapewniona, zwrot
 fotografii pod słowem honoru.

Ub kacie warsztatowe

80 kw., jasne, wysokie, w po-
 bliżu p. acu Drwęskiego, zaraz
 do wynajęcia. Zgłoszenia
 przyjmuje Mikołajewski,
 pl. Nowomiejski 5, II, od 14-15.
 zw 27267

UWAGA

Szanownej Klienteli Jeżyc i okolicy do uprzejmej
 wiadomości, że w sobotę, dnia 10 b. m. otwieramy filję

przy ul. Dąbrowskiego nr. 45

dawniej firma Heckert.

Poznańskie Zakłady Przemysłu Mięsnego

Bracia Dawidowscy S-ka Akc.

Fabryka konserw i warzelnia smalcu.

Centrala: Poznań, ul. Gwarna 17, tel. 37-80, 24-50 i 53-57.

Filje: Półwiejska 11/12.

Marszałka Focha 168.

Paryż, 21 Rue des Innocents tel. Gutenberg 2184.

Pw 8803-1.128

Wspólnika

z kapitałem 30-40 000 zł
 do dobrze prosperującego
 przedsiębiorstwa zbożowe-
 go i handlu maszyn przyje-
 me zaraz, z tem, że cały
 interes może na życzenie
 za kilka lat przejść na włas-
 ność. Oferty proszę nade-
 stać do Kurjera Poznańsk.
 pod zw 27230

Skład

z 2 oknami wystawowe-
 m. przy St. Rynku.
 bardzo obszerny do wy-
 najęcia. Zgłoszenia do
 ekspedycji Kurjera Po-
 znańskiego pod zw 27266

Uczennica

fryzjerska potrzebna. Marszałka
 Focha 36. zdw 53 980, nin p. Poznań I. zdw 53 847

Maskowe kostiumy

wypożycza, wielki wybór

Pawlikowska

Poznań, ulica Woźna 15

rp 125-8/9

Ogrodnik

młody, kawaler, potrzebny jest
 od 1 lutego. Zgłoszenia swia-
 dectwa przyjmuje Zarząd Anty-
 zdw 53 847

Clou karnawału!

Cały Poznań podąży na

Wielki Bal Maskowy Kl. Sp. „Warta“

w sobotę, 10 stycznia w salach DOMU RZEMIEŚLNICZEGO

3 orkiestry.

Wstęp tylko 4 zł.

dw 2567

Początek o godz. 21.

Clou karnawału!

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: z 18924, n 2735, d 1790)
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Sprzedam

tanio z powodu choroby skład kolonij i piekarnie dobrze prosperujące oraz dom jednopiętrowy w dobrym stanie. Chodkowski, Toruń ul. Przy Rzeźni 49. zdw 54 375

Gdynia

przedmieście, stacji kolejowej sprzedam place po 5 zł nad morzem 3,30 zł kwadratowy metr. Parcele przy stacji 4 morgi roli z lasem za 2 400 zł. Dogodna spłata. Makowski. Wejherowo ul. Klasztorna 10. zdw 54 378

Futra

damskie, spody męskie, modernizacja, naprawa. Wierzbicki 13. parter. zdw 54 334

Klubowy

elegancki garniur najlepszej wyścielenie 250 zł. Skierska. Wrocławska 17. I. zdw 54 324

Klubowa

kapaga jak nowa, 80 zł. Lewicki. Grobla 4. I. zdw 54 323

Pianino

za bezcen sprzedam. Dąbrowskiego 25, Bakowski. jw 5556

Dobrze

zaprowadzona pracownia cukiernicza z całym urządzeniem w śródmieściu natychmiast do sprzedania. Oferty do Kurjera Poznańskiego rw 12 722

Parcele

1270 metrów. Droga Urbanowska. 1100 metrów Szeląg. korzystnie sprzeda. Dudek. Wielkie Garbary 34. rw 12 725

Pianino

korzystnie sprzedam. — Adres wskaże Kurjer zdw 54 415

Młocarnia

motorowa, 64 cal. szeroka bębna na kulkach, podwójne czyszczenie, z pasami z przodu i z tyłu. korzystnie sprzeda Roman Kosiński. Kórnik. nw 6391

60 mórg

I. klasy przy szosie 3 km pow. zasto Wreńska sprzedam na dogodnych warunkach. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Gniezno 8. nw 6989

Kalendarze

blocki duże i małe poleca Hurtownie W. Graczyk. Gniezno. Dąbrowski 25. nw 6987

Skład

epozywczy z mieszkaniem, urządzeniem i towarami natychmiast korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Leszno. Komeniusza 42. nw 6986

Hotel

restauracja, koncesja zapewniona 5-pokojowy noclegowy, umiarkowanie sprzedam, miejscowość kuracyjna. cena 6 000. Inowrocław. Dworcowa 40. Osiniński. nw 6984

Bemberga 5,50

pończochy z kolorowym brzegiem, detalicznie. hurtownie „Atlantic”. Wrocławka 15. I. parter. zdw 54 351

Gramofony

Płyty gramofonowe

mechanizmy
Sprzedaż po cenach najniższych Feliks Balot. Woźna 12. Pw 9009-130

Manekiny

damskie, męskie sprzedam. Sobczak. Ślusarska 5. zdw 53 483

Antyki

wielki wybór. Poznań 22. sklep. Pw 1639-57.858

Wytwórnice

dobrego artykułu ze stali-kleju. teta 30% gotówki. reszta, odpłata. Oferty Kurjer zdw 53 733

Zakład fryzjerski

damsko męski z urządzeniem mieszkaniowym 3 pokoje kuchnia za 7 tysięcy zł na Górnym Śląsku zaraz do oddania. Oferty Kurjer zdw 53 933

Dom

mieście, składem kolonialnym i obuwiczym, 2 pokoje, kuchnia, wjazd, podwórko i szopy przy głównej ulicy, blisko rynku. Cena 12 000, wpłaty 8 000. Krzyżanek. Wronki-Zamość. nw 6940

Samochód

limuzyna modna 4 osobowa. Fiat 503, mało używana, sprzedam zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 128

Mebie

używane oraz inne przedmioty sprzedam i kupuję. Poznański Dom Komisyjny. Dominikańska 3. telefon 11-44. Pw 8101-165

Underwood

maszyny do pisania nowa tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 179

Antyk

wazon tanio sprzedam. Adres Kurjer zdw 54 178

Pończosznice maszyny

mało używane tanio sprzedam. Zabikowo. ul. Poniatowski 10. autobus. zdw 54 149

Skład

kolonialny w śródmieściu na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 54 145

Rzeźniczek

składowe urządzenie bufet z marmurowymi płytami, oszkleniem i maszyną warsztatową z napędem elektrycznym sprzedam bardzo tanio. Zgłoszenia Stefan Fellmann, Junikowo. Huta Miedzi. zdw 54 133

Regal

do hodowli kanarków i rozmaite klatki. Czajca 12. podwórze 8. wchód, I. zdw 54 130

Poco marzać

kieży można tanio nabyć płaszcze, swetry, golfy, jumpery, poulowy itp. w firmie Maksymilian Stürmer, Stary Rynek 80/82. zdw 54 119

Za zł 5,95

można nabyć suknie damskie, wełniane w firmie Maksymilian Stürmer, Stary Rynek 80/82. zdw 54 118

Futro

lapy karakulowe okazują się na sprzedaż. Kantaka 8. Salon M6d. zdw 53 791

Singera

damska maszyna okragle czółen ko sprzedawca Warsztat Mechaniczny. Kraszewskiego 5. zdw 54 328/9

Skrzynce

Jean Bastisti Vuillaume. Paryż 1844 r. sprzedam w Pjanowski Leszno. ul. Osiecka 54. nw 6 949

Skład

blawatów w Lesznie przy przyn. cypalnej ulicy, blisko Rynku, najlepsze położenie, obiekt ten nadający się na każde przedsiębiorstwo natychmiast z towarami lub bez do oddania. Zgłoszenia n. Agencja Kurjera Poznańskiego. Leszno. Komeniusza 42. nw 6 948

Parcele

centrum z ubikacjami sprzedam lub wdzierżawie. Czarniecki. Ratajczaka 13. zdw 54 125

Skład

na każdą branżę korzystnie sprzedam. Woźna 21. zdw 54 240

Maskowy

efektywny kostium wypożyczyć lub sprzedam. Jasna 16. III. lewo. zdw 54 234

Kolonialne

zaprowadzona korzystnie w rynku miasteczka z mieszkaniem. sprzedaż. tytoniu. Oferty Kurjer zdw 54 223

5 lampowy

aparat Telefunken, głośnik Philipsa, kompl. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 215

Dyrekcja Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki ma do sprzedania inwentarz biurowy jak:
kase ogniotrwała, biurka, szafy regaly, laby, wieszaki, lampy, maszyny do pisania, kasetki do pieniędzy, lambrakiny, ramy do okien, komplety kieszonkowe, sukno zielone przybory kancelaryjne itp. Sprzedaż codziennie od rnda. 10-13. Marz. Focha 18. II. piętro. zdw 54 134

Restauracja

mieszkanie dwupokojowe Chwaliszewo. 5 500. Dutkiewicz. Chwaliszewo 70. zdw 54 268

Portenian

mahoniowy brzoza używany, lecz dobry. Oferty Kurjer zdw 54 261

Zemarmistrzowskie

narzędzia tokarnie Lorch i Polley, małe mechanizmy i przybory, szafki sprzedam tanio. Tabaczynski. Grunwaldzka 27. zdw 54 250

Dom niemiecki

olbrzymi tlesowany na sprzedaż. Smyczyński. Kraszewskiego 11. Pw 8267-60.3

Pokój

męski sprzedawca. Stolaria. Warszawska 4. zdw 164

Śmielów — Porcelana

jest obecnie najlepsza zatrudnia 800 ludzi. Sprzedaż wyłącznie Śmielowskiej porcelany bez wyjątku każdemu Wroniecka 24. podwórze Hurtownia Porcelany. Tamże szklanki tylko 10 groszy, umywalnie 7 1/2 złotego, noże, widelce, tuzin 23 1/2 złotego. Różne prezenty jak najtaniej — szkło — porcelana dla restauratorów z rabatami tanio. zdw 54 287

Dobra egzystencja i lokata kapitału

Dobrze wprowadzony i urządzone zakład budowy maszyn i fabryka artykułów maszynowych w Poznaniu z zapędem elektr., do brojni specjalnościami, tanie komornie zaraz na sprzedaż. Oferty pod zdw 54 364

Pończochy, skarpetki

olbrzymia zniżka cen
do 50% wskutek likwidacji „Jul-pol”. Pocztowa 11. zdw 54 282

Sprzedam

kamienice dwupiętrowe, dwa skład, piekarnie i ślusarnia, cena 55 tys. Jan Kubiak. Janówiec Dworcowa 126. zdw 54 396

Brennabor

wózek sportowy i kuchnia żelazna na sprzedaż. Heimrat. św. Marcin 14. zdw 54 402

Sprzedam

szafa, komoda, sekretarzyk — Scheluschke. Żupańskiego 13. zdw 54 395

Singera

maszynę do szycia sprzedam korzystnie. Jasna 5. II lewo. zdw 54 337

Rower

męski w dobrym stanie sprzedam. Meierowicz. Grobla 17. parter. od godz. 18 do 20. zdw 54 341

Konia

dobrego sprzedam. Staroleka. ul. Romana Maya. Stan. Błaszak. zdw 54 340

Mebie antyki

brzoza mahoni, sekretarzyk, komody, kanapy, fotele etc. korzystnie na sprzedaż. Magazyn Mebli Strzelecka 30. przez podwórze. zdw 54 339

Kilimy

artystyczne. Kalksteinowa Wierzbicki 13. zdw 54 335

Restauracja

mieszkanie Poznań, objęcie 4 500 w tem rok dzierżawy. Wskaże Rutkowski. Podgórna 12 b. parter. zdw 54 347

Dwie

parcele 1 250 m kw. na sprzedaż. Placzk. Junikowo. zdw 54 422

Okazjal

Z powodu choroby sprzedam kompletną fabrykę z przyległym mieszkaniem z meblami przy Starym Rynku, dobrze zaprowadzona. Cena 6 500 zł gotówką. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 418

Skład cukierków

z powodu wyjazdu sprzedam natychmiast. Adres wskaże Kurjer zdw 54 435

Maszynę

krawiecką dużą tanio sprzedam. Małackiego 16. I. prawo. zdw 54 437

Samochód

Berkmann 6 osobowy w dobrym stanie sprzedam. cena 1 000 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 454

5 KUPNA

Kupię

restaurację, kawiarnię lub skład delikatesów z mieszkaniem, tylko w centrum miasta. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 176

Dywan

wiekszy, klubowy, skórany, duże lustro kupię. Oferty Kurjer zdw 54 171

Skrzypce

dobrze kupię. Oferty Kurjer zdw 54 139

Kupię

motor na ropę 3-4 KM w dobrym stanie. Lwówek. Paweł Kłowski. nw 6981

Parcele

800 m² (najchłodniej Łazaru) za gotówkę kupię. Oferty Kurjer zdw 54 131

Markizę

do okna wystawnego, używaną, w dobrym stanie kupię. Jurkewski. Toruń-Mokre. Kościuszki 5. zdw 54 220

Kupię

dom lub wille w Poznaniu wprost od p. gospodarza, jednak z wolnym 5 do 8 pokojowym mieszkaniem gotówką, place 30 do 70 tysięcy zł. Oferty do Kurjera zdw 54 205

Kupię

Kasę National w dobrym stanie. Oferty Kurjer zdw 54 206

Domek

mieszkalny z piekarnią, w mieście lub bliżej wsi z stacją kolejową bliżej Poznania kupię przy wpłacie 7-9 000 wstąpienie w dzierżawie. Kurjer zdw 54 212

Karto - Index

używany kupię. Zgłoszenia z ceną pod zdw 54 254

50-100 mórg

dobrych ziem z budynkami kupię za gotówkę. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera zdw 54 274

Basen

na 200-400 ltr. z blachy cynkowej lub poczynowanej kupię. Łatanowicz. Piaskowa 67. Poznań. zdw 54 448

Skrzynki

od smalcu amerykań. większa ilość kupię. Łatanowicz. Piaskowa 67. Poznań. zdw 54 447

Pianino

używane w dobrym stanie kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 156

Dom handlowy

żydowska 31
kupi i sprzedaje maszyny do pisania i szycia, broń wszelkiego rodzaju, aparaty fotograficzne, miernice, oraz wszelkie inne przedmioty. Pw 8293 53.35

Kupię

okazyjnie brylantowe kolczyki. Oferty Kurjer zdw 54 450

Kino - aparat

domowy kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 270

KAMENICE

Dom

dwupiętrowy, centrum, rocznie 18 000, cena 30 000, w tem hi. Bydgoszcz. Dworcowa 90. zdw 51 934

Kamienicę komfortową

III. piętrową sprzedam. Cena 160 tysięcy, wpłaty 50 000, w tem hi. poteka 15 000 zł Amortyzacja na 4 1/2 %. Oferty Kurjer zdw 53 796

Wille

z ogrodem o 6-8 pokojach bez lokatorów z światłem elektrycznym, w okolicy Poznania, stacja kolejowa w miejscu kupię na korzystnych warunkach. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 242. Pośrednictwo wykluczone

Kamienicę

śródmieście Poznania, ruchliwa ulica, składy, dochód roczny 6 500, cena 57 000, wpłaty 25 000 sprzedam „Krakus”. Pocztowa 30. zdw 54 305

Kamienicę

komfortową blisko śródmieścia, dochód 24 000, cena 220 000, wpłaty 80 000, pięciopokojowe mieszkanie wolne sprzeda „Krakus”. Pocztowa 30. zdw 54 304

7 PIENIADZ

Wspólnika

kawaler z branży konfekcyjnej z gotówką około 3 000 zł poszukuje Zgłoszenia pod 175 do Ekspozytury Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 6974

Poszukuje

15 tysięcy na I. hipotekę w Poznaniu. Właściciel domu Dąbrowskiego 88. Agenci wykluczeni. zdw 53 720

Poszukiwany

kupiec z gotówką 10 000 zł na stałe stanowisko. — Gwarancja pewna. Oferty Kurjer zdw 53 751

4 000 — 6 000 dolarów

dam na hipotekę kamienicy. Zgłoszenia do Kurjera zdw 54 160

18 000 zł

pożyczki poszukuje na pół roku pod zastaw hipoteki, pupilarnie pewnej 1% miesięcznie i 1 500 zł prowizji. Oferty Kurjer zdw 54 143

12 000

posiadam, kupię restaurację, względnie przyjmę posadę kasjera inkasenta. Oferty Kurjer zdw 54 269

15 000

kasę lub dobrą hipotekę, przyjmę filię, bufet, skład konserwacyjny, posadę. Dembek. Rydgoszcz. Senatorska 22. zdw 54 252

Kwity

lombardowe wykupię. Oferty Kurjer zdw 54 272

10-12.000 zł

wypożycze na I. hipotekę złoty w zlorie 15% za 3-4 pokojowe mieszkanie w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 54 233

200 zł

pożyczki na krótki czas poszukuję dam wysoki procent

Pokój
ładny, ciepły. Matejki 1. I.
zdw 54 342

Pokój
niekrepujący. Półwiejska 38a. III
lewo. zdw 54 308

Pokój
frontowy. Woźna 1. III. lewo.
zdw 54 367

Pokój
dwom panom do wynajęcia. Ul.
Kochanowskiego 23. I. p. prawo.
zdw 54 366

Trzyosobowy
Wierzbicze 39a. III. prawo.
zdw 54 350

Śródmieście
niekrepujący, elektryczność, ła-
zienka, telefon, centralne ogrze-
wanie, płynąca ciepła, zimna
woda. Oferty Kurjer
zdw 54 349

Pokój
umeblowany, niekrepujący. Rom.
Szymańskiego 7. front. III.
prawo. zdw 54 354

Dwuosobowy
Śniadeckich 9. II. środek.
zdw 54 355

Dwu- trzyosobowy
centralne, elektryczność, utrzy-
manie po 120 Różana 28. II.
zdw 54 427

„Informator“
poleca pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż).
zdw 54 431

Pokój
Pomorska. Zygmunta Starego 6.
zdw 54 443

Ładny
pokój 3. Maja 5. III. lewo
zdw 54 360

Pokój
Ogrodowa 2. II. prawo.
zdw 54 359

Słowackiego 18
pokój sympatyczny, elektryczność,
centralne, łaźienka, wynajm. Le-
wandowska. zdw 54 307

Czysty
frontowy pokój solidnym panom.
Działyskich 2. II. prawo.
zdw 54 311

Pokój
do wynajęcia. Zupańskiego 19.
parter lewo. zdw 54 316

Pokój
frontowy. Rybaki 7. II. prawo.
zdw 54 319

Pokój
panom wynajmie zaraz. Matec-
kiego 31-32. III lewo. zdw 54 320

Dwuosobowy
Hojnacka. Woźna 14b. III prawo.
zdw 54 321

Pokój
dla studentów. Śniadeckich 6. III
p. drzwi środkowe. zdw 54 333

Słoneczny
centralnym ogrzewaniem. elektr.
Jasna 9. III. rw 12 721

2 pokoje
gabinet, sypialnia, elektryka,
ewtl. bezdzietnemu mażństwu.
Sokolowska. Grobla 1b. II.
rw 12 728

Elegancki
pokój Wielka 15. III. lewo.
rw 12 729

Pokój
z klatki schodowej, pościel poża-
dana. Lewandowski. Woźna 13.
IV prawo. zdw 54 446

Pokój
elektryczność dla pań — panów
utrzymaniem — bez zaars. Ma-
teckiego 19. I. zdw 54 445

Pokoje
umeblowane wynajm. Dąbrow-
skiego 52. I. prawo. zdw 54 410

Pokój
dla pani. elektryczność. Kocha-
nowskiego 28. wysoki parter pra-
wo. zdw 54 412

12 SZUKA POKOJ

Urzędnicza
szuka czystego słonecznego skro-
mnego pokoju ewentl. wspólny
go na stałe. Oferty Kurjer
zdw 54 247

Panienska
(własna pościel) poszukuje po-
koju. Oferty. warunki Kurjer
zdw 54 225

Panienska
z dobrej rodziny poszukuje czy-
stego pokoju z utrzymaniem ku-
chini oraz łaźienki w śródmieściu
u samotnej pani. Oferty Kurjer
zdw 54 365

Próżnego
pokój parter lub I. piętro śród-
mieście poszukuje Kurjer
zdw 54 265

Profesor
z matką i ewentl. bratem wy-
najmie od 15. I. 1-2 pokoje u-
żywanie kuchni. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 54 288

Solidny
pokój dla 2 panów w śródmieściu
poszukiwany Oferty Kurjer
zdw 54 429

„Informator“
poszukuje pokoi
Ratajczaka 15 (Pasaż)
zdw 54 430

Próżny
pokój od gospodarza poszukują
bezdzieln. Oferty Kurjer
zdw 54 207

Student
szuka tańszego pokoju. Oferty
Kurjer zdw 54 432

Poszukuje
pokoju umeblowanego niekrepu-
jącego z elektrycznością. Oferty
z podaniem cen Kurjer
zdw 54 452

13 LOKALE

Ubikacji
centrum poszukuje na cicha wy-
twórnię czynsz do 150 zł mie-
siecznie. Oferty Kurjer
zdw 52 754

Lokalu
poszukuje organizacja. Warunki
przesyłać Kurjer zdw 54 161

Ubikacje
handlowe, duże, jasne frontowe
od gospodarza wskaże Świerż
Zupańskiego 18. zdw 54 138

Lokal
handlowy, duży Plac Wolności.
obszernymi suteranami z powodu
wyjazdu zaraz odstąpię Zgłosze-
nia zdw 54 210

Ubikacje
nadające się na pralnie w śród-
mieściu poszukuje. Oferty Ku-
rjer zdw 54 356

Poszukuje
ubikacji parterowej na fabrykę
wód mineralnych, biuro i stajnię
na 4-6 koni Zgłoszenia Kurjer
zdw 54 455

14 DZIERŻAWY

Piękny pawilonik
w Parku Wilsona do dzierżaw-
ienia na okres lat pięciu. Zgło-
szenia Marsz. Pocha 18. Dyrek-
cja Międzynarodowej Wystawy
Komunikacji i Turystyki
zdw 54 135

Piekarnia
do wydzierżawienia zaraz. dzier-
żawa podług umowy i nadaje się
na inne przedsiębiorstwo. W
Krec Steszew. zdw 54 439

Młyn
parowy 300 ctr wydzierżawie lub
przyjme wsołnka. Zgłoszenia
Kurjer zdw 54 442

Wydzierżawie
zaraz dom wolnym składem,
mieszkaniem. Do objęcia potrze-
ba 1500 — 2000. Skornia. Lubin.
powiat Kościeln. rw 12 720

Dzierżawa
100 morg pszennej ziemi zabudo-
wania maszyn. objęcie zwiergo
i martwego inwentarza 11 tys.
Maliński. Krotoszyn. Piastowska
30. zdw 54 409

Skład
z mieszkaniem całkowicie odre-
staurowane (światło elektr.) do-
bre położenie w Poznaniu. nado-
jacy się na każdą branżę najwie-
cej jednokrotnie na rzeźnictwo.
wynajm 4.800 zł w tem rok dzier-
żawa. Adrea Kurjer zdw 54 417

Skład
z przyległym mieszkaniem natych-
miast do wydzierżawienia H.
Cierpinski. Poniec. pow. gostyń-
ski. ul. Sienkiewicza 2.
nw 6985

15 UZDROWISKA

Krynica
Willa „Flora“ pensjonat Fr.
Kiepur komfortowo urządzone.
bieżąca ciepła i zimna woda. cen-
tralne ogrzewanie wodne. 3 mi-
nutny pieszo do Nowych Łazienek
Telefon nr. 57. zdw 54 376

Zakopane
Nowo otworzony pensjonat „Bel-
weder“ droga do Strążysk. 10
min. od poczty poleca komforto-
we, słoneczne pokoje z central-
nym ogrzewaniem. kuchnia wy-
kwintna na masle. Ceny od 12 zł
telefon 655 nw 6990

16 OSOBISTE

Pania
która jechała dnia 7. I. o godz.
11-11.30 pociągami na linię Lesz-
no-Poznań. prosi, pan który
wsiadł w Czempinów o adres do
Kurjera zdw 53 907

Ostrzegam!
przed żoną moją Anna Winiarska
z domu Chlebda. Za czyn jej
nie odpowiadają Henryk Winiar-
ski. zdw 54 188

Pana studenta prawa
którego poznałam na balu Stow.
Przyjaciół Czeskich w Białej
Sali, dnia 8. XI. 1930 r. proszę
o podanie adresu celem bliźszego
poznania do Kurjera zdw 54 132.
Hanka.

A...
wracając natychmiast rodzica prze-
bacza, żadnych wymówek nie be-
dzie. Mama ciężko zachorowała
miej litość. B.... zdw 54 280

Zagubiona
legitymacja akademicka, unie-
ważniam. Józef Dydas. Poznań.
zdw 54 436

Pania
siedząca w towarzystwie pana w
Kawiarńi Warszawskiej czwar-
tek wieczór 9-ta przy oknie wy-
stawomem prosi o spotkanie na
a vis a vis. Kurjer zdw 54 358

„Życzliwy trzpiotek“
prosi o możliwość poznania. —
St (stud) zdw 54 312

21 ZGUBY

Zgubiona
książeczka wojskowa na nazwi-
sko Leon Kupka, unieważniam.
zdw 53 822-3

Unieważniam
wykaz osobisty poświadczania
inw. i karte inwalidów które
wraz z portfelem i 100 złotych
zgubiłem w dniu 7. 12. 30 r.
Ludwik Brandt. zdw 54 204

Zaginęła
obrazka ślubna M. R. Łaskawy
znalazca odda za wynagrodze-
niem. Szydłowska Kopernika 10.
zdw 53 363

Zgubiono
sznurek pereł droga Rynek Jeżyce
— Wierzbicze. Oddać za wynag-
rodzeniem Prusa 2. III lewo.
jw 5352

22 ROZMAITE

Garnitury
frakowe i smokingowe wypoży-
cza Banas. 27 Grudnia 2
zdw 52 409

Książki
powieściowe szkolne naukowe
poszczególne dzieła i całe biblioteki
kupuje p. paci najkrzyśniej.
Woźna 12. Książka - Antykwa-
riat. zdw 53 458

Kostjumy maskowe
najpiękniejsze
wypożycza „Femina“. Fredry 3
zdw 53 926

Maskowe
kostjumy tania wypożyczam.
„Janina“. Górna Wilda 13.
zdw 54 012

Jasnowidz
Pewuki, ekspertyza pism, telepa-
tia, psychoterapia. Woźna 18.
III. zdw 54 191

Obiady
prywatne smaczne i obfite 70 gr.
Jesze. Czartoria 5. (Chwałisze-
wo). rw 12 726 7

Odstąpię
numer telefonu śródmieściu. —
Spieszne zgłoszenia zdw 54 131

Młoda
rutynowana maszynistka dla pań.
pnow. poleca się poza dom. Oferty
Kurjer zdw 54 209

Suknie
od 10 zł wieczorowe wykonuje
Gałazkowa. Focha 98. VIII wej-
ście, m. 6. zdw 54 250

Maskowe
kostjumy tania wypożyczam.
Olisańska. Św. Marcina 38. dom
boczny. prawo. III. zdw 54 294

Rysowania robótek
 ręcznych
ceny fabryczne Stary Rynek 40.
II. ptr. H. Mura. zdw 54 419

Maskowe
kostjumy od 5 zł wypożyczam.
Półwiejska 24. parter.
zdw 54 425

Akuszka
Kleinwächterowa Poznań cen-
trum ul. Romana Szymańskiego
2 pierwsze piętro. lewo drugi
dom od Placu Świętokrzyskiego
zdw 50 070

23 OŻENKI

Dla
mego krewnego kawalera. lat 40.
administratora większego majątku
działnego rolnika, posiadającego
określenia szukać w celu
matrimonialnym panny lub
wzrostu szlachetnego charakteru.
Majątek dla wspaniałego dobra po-
żądany. Dyskrekcja zapewniona.
Łask. zgłoszenia z fotografią (nie
anonimowe), która się zwraca.
skierować do Kurjera Poznań-
skiego zdw 53 700

Samotny
lat 36, na poważnym stanowisku.
chcę poznać w celu matrimonial-
nego przystojną niewiastę z
wyższym wykształceniem. Zgło-
szenia nieanonimowe nadsyłać
możliwie z fotografią Kurjer
Poznański zdw 54 380. Dyskrekcja
gwarantowana.

Tysiące
bogactw pań pragnie wyjść za
mał za inteligentnych panów
nawet bez majątku. Kto chce
się szybko i dobrze ożenić niech
się wróci do największego biu-
ra matrimonialnego „Postep“
Warszawa Senatorska 33. Nie za-
dane wysyłamy kilkadziesiąt ofert
do wyboru. nw 6401

Kawaler
lat 29, bez posady w braku zna-
jomości poszukuje panny albo
wdowy celem ożenku. Zgłoszenia
Kurjer zdw 54 157

Dla córki
mej jedynaczki lat 22, muzykal-
nej z wyprawą 3 pokojowym u-
meblowaniem z pianinem po ro-
dzicach otrzymała nieruchomość
szukam męża prawego charakte-
ru od lat 26, nauczyciela lub wy-
szerego urzędnika. Poważne zgło-
szenia możliwie z fotografią do
Kurjera Poznańskiego zdw 54 163
Anonimy do kosza

Kawaler
zegarmistrz, lat 37 pozna pannie
najchętniej z prowincji. celem
ożenku. Tylko poważne zgłosze-
nia proszę skierować do Kurjera
zdw 54 217

54 MUZYKA

Koncert
Trio ewentualnie damski muzyka
i humor potrzebna Oferty nie
wygodowane Hotel Dworcowy
Kościeln. nw 6993

Trío
z podwójnymi instrumentami i z
akordeonem wolne od 1. lutego.
Podleki. Starogard. Gminna 17.
zdw 53 699

Pianista
dobrze grający do tańca wolny
Zgłoszenia Kurjer zdw 54 153

Student
muzykalny pragnąłby współpraco-
wać z kompozytorem szlaci-
wym. Oferty Kurjer zdw 54 391

Repertuar
kawiarniany - kinowy sprzedam
tania. Oferty Kurjer
zdw 54 399

Pianino
krzyżowe tania do wynajęcia. Zgł.
Kurjer zdw 54 306

Szatynka
lat 27, średniego wzrostu posia-
dająca 3000 gotówki z braku
znajomości pragnie poznać pa-
nna w stosownym wieku religijne-
go, nie dalszych poglądów w
celu matrimonialnym. Panowie
tylko poważnie myślący na stałe
posadzie raczą swe oferty złożyć
Kurjer zdw 54 263

Dla kuzynki
szatynki, inteligentnej, posag
20 000 zł, umeblowanie 3 pokoje-
we poszukuje męża inteligentne-
go na stałe stanowisku. Oferty
Kurjer zdw 53 732

Student
medycyny na ukończeniu pragnie
poznać zamożną panią, zle-
miankę w celu matrimonialnym.
do pomoczenia ukończenia studiów.
Pośrednictwo rodziców mile wi-
dziane. Zgłoszenia Kurjer
zdw 54 147

Kawaler
lat 30, mistrz rzeźnicki, posiada
jacy własne przedsiębiorstwo po-
szukuje żony. Panny do lat 28
raczą złożyć oferty z fotografią
do Kurjera zdw 54 245

Przystojny
kawaler słusznej postawy lat 32
z gimn. wykształceniem obejmu-
jący piękne wzorowe 400 morgo-
we gospodarstwo ożeni się z pan-
ną z posagiem od 50 000 zł wwyż
Zgłoszenia do Kurjera pod
zdw 54 106

Pani
wykształcona, gotówka 40 000.
wydaje zamaż Panowicz akadem.
wykształceniem powyżej czter-
dziestki zechce złożyć oferty do
Kurjera zdw 54 138. Wdowcy nie
wykluczani.

Dwaj
koleczy lat 25, inteligentni pra-
gna poznać sympatyczne kole-
żanki Łaskawe zgłoszenia z fo-
tografią do Kurjera zdw 54 203
Dyskrekcja zapewniona. Ce ma-
trymonialny

Kawaler
lat 30, rzemieślnik posiadający
majątek w nieruchomości około
30 tys. zł, pragnie na tej drodze
poznać pannę inteligentną, go-
spodarną do lat 26 majątek po-
żądany. Oferty proszę skierować
do Kurjera zdw 54 405

24 NAUKA

Kursy stenografii
płania na maszynach. Kantaka
1. II. zdw 47 93

Tanie kursy tańców
Opaliński. 27 Grudnia 19. II.
zdw 52 455

Akademia Tańców
Wituskowskich rozpoczyna 10.
15. stycznia specjalny tan kurs
karnawałowy. Dom Rzemieślniczy
Ratajczaka. Pw 8097 120

English lessons
Leçons de français
M. Dolgow, ulica 3. Maja 5. m.
adwokata Bełszeńska zdw 53 341

Korepetycy
rutynowanego do klasy ósmej
specjalność matematyka i języki
Oferty. cena Kurjer zdw 54 185

Studentka
romanistki, która niedawno wró-
ciła z Francji dzieli tania lekc-
je języka francuskiego. Oferty
Kurjer zdw 54 170

Matematyk
udzieli lekcji (2 zł) ewentualnie
za pokój Oferty Kurjer
zdw 54 141

Szkoła Tańców
Stelli Kledekciej
Specjalny kurs dla początkują-
cych 9. 1. 31. Kurs rozpoczyna-
cy 12. 1. 31. Poczta 29
Pw 8293 9-140

Freblanki
poszukuje się na prowincję do
prowadzenia freblanki. Zgłosze-
szenia Staroleka, ul. Staroleka
63. Grabowska. zdw 54 248

Korepetycyj
tania w zakresie 5 klas gimn.
także początków muzyki udzieli
z przychodem w domu nauczy-
cielka domowa Łaskawe zgłosze-
nia. Kurjer zdw 54 271

Księgowość
stenografia, pisanie maszyną.
Kromczyńska. Ogrodowa 16.
zdw 54 292

25 MUZYKA

Koncert
Trio ewentualnie damski muzyka
i humor potrzebna Oferty nie
wygodowane Hotel Dworcowy
Kościeln. nw 6993

Trío
z podwójnymi instrumentami i z
akordeonem wolne od 1. lutego.
Podleki. Starogard. Gminna 17.
zdw 53 699

Pianista
dobrze grający do tańca wolny
Zgłoszenia Kurjer zdw 54 153

Student
muzykalny pragnąłby współpraco-
wać z kompozytorem szlaci-
wym. Oferty Kurjer zdw 54 391

Repertuar
kawiarniany - kinowy sprzedam
tania. Oferty Kurjer
zdw 54 399

Pianino
krzyżowe tania do wynajęcia. Zgł.
Kurjer zdw 54 306

27 SZUKA PRACY

Ugłoszenia do 30. sioła dla poszu-
kujących posady. w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych

Młody
pomocnik fryzjerski
poszukuje stałej posady. Łaskawe
oferty Kurjer zdw 52 337

Stenotypistka
polsko - niemiecka stenografia
poszukuje posady Łaskawe zgło-
szenia Kurjer zdw 52 439

Panienska
młoda, pracowita z dobrem
świadectwem do wszelkich prac
domowych. poszukuje posady
najchętniej u samotnej osoby
Oferty Kurjer nw 6971

Mężczyzna
lat 26 z kilkuletnią praktyką biu-
rową, znajomością polskiego i nie-
mieckiego, dobra prezentacja
szuka posady ewentualnie począt-
kującego w biurze adwokackim
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 53 978

Bufetowa
sumienna poszukuje posady —
Oferty Kurjer zdw 53 856

Inteligentna
panienka poszukuje posady w
piekarni cukierskiej. Zna język nie-
miecki. Świadectwa dobre. Zgło-
szenia Kurjer zdw 53 828

Pielęgniarka
do niemowląt szuka posady.
Miejscowość obojetna. Kowalski.
Poznań. Wodna 8. II.
zdw 53 934

Stenotypistka
poszukująca posady posady
Oferty Kurjer zdw 54 009

Książkowy - bilansista
prosi o zatrudnienie biurowe. —
Łaskawe zgłoszenia Kurjer
zdw 53 999

Pomocnik
kupiecki poszukuje zaraz posady
do składu kolonialnego, delikate-
sów

UWAGA!

Zastępstwo na nadzwyczajnych warunkach odda bardzo poważna Instytucja Bankowa kilkunastu uczniom i pilnym zastępcom.

Najwyższa i sumiennie wypłacana prowizja, — a także stała pensja.

Przyjętych zastępców ubezpieczamy w Kasie Chorych.

Zgłoszenia osobiste wraz z dowodami osobistymi przyjmujemy nasz Inspektor p. Henryk Frisch:

dnia 10, 11, 12 i 13 stycznia 1931 w Poznaniu, Hotel Britania; dnia 14 stycznia 1931 w Nowym Tomysku, Hotel Wielkopolski; w niedzielę od g. 10-iej do 1-iej przed poł. i od 3-iej do 5-iej po poł.

Panowie zastępcy z najbliższej okolicy, zgłaszający się u naszego Inspektora i obejmujący to zastępstwo, otrzymają zwrot kosztów podróży. Tw 879

Służąca

od 15. I. 31. potrzebna Zgłoszenia restauracja. Plac Sapieżyński 5. Zdw 54 257

Kucharka - służąca

dobrymi świadectwami, czysta, bez prania, oraz niania młodsza zdrowa, od 15 potrzebna. Zgłoszenia pisemne do Kurjera Poznańskiego zdw 54 309

Pomocnik

fryzjerski potrzebny zaraz. Poznańska 22. zdw 54 390

Posługaczka

na przepoł. potrzebna. Ulica Mickiewicza 15. II. lewo. zdw 54 384

Kasjerka

na składnice z kaucją zł. 2.000. — potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 372

Kierowniczką

do składu brzozy kolonialnej z kaucją około 4.000 zł potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 371

Uczeń

fryzjerski potrzebny zaraz. — Mickiewicza 19. zdw 54 389

Służąca

młodsza, uczciwa z gotowaniem do samotnej osoby na wies. Podać wynagrodzenie Kurjer zdw 54 382

Służąca

z zaraz z gotowaniem. Poznańska 27. Kubaszkowski. zdw 54 353

Służąca

uczciwa do wszystkich prac domowych potrzebna od 15. I. Zgłoszenia Górna Wilda 28, restauracja. zdw 54 420

Posługaczka

uczciwa codziennie potrzebna. — Koźłowska, Górna Wilda 44. zdw 54 433

Administrator

z dobrymi referencjami potrzebny Zgłoszenia do Kurjera zdw 54 441

Szwajcar

lub dojazd potrzebny od 1 kwietnia z zaciągami. Krych Łowcin poczta Swarzędz. n.w. 6983

Dziewczyna

potrzebna do prac domowych z kaucją 200—300 zł. Adres wakaże Kurjer zdw 54 363

Robotnik

potrzebny za wypożyczeniem 600 do 1000 zł. Stała praca. Oferty Kurjer zdw 54 362

Czeladnik kominarski

może się zaraz zgłosić do pracy. Przedsiębiorstwo kominarskie — Stanisław Majewski Gniezno, ul. Sobieskiego 7. Kosztów podróży nie zwraca się. zdw 54 377

Fryzjer

na sobotę. Przemysłowa 33. zdw 54 313

Cholewkarza

dziennej modelarza sumiennego na stałą, samodzielną pracę poszukuje zaraz Zgłoszenia Kurjer n.w. 6872

Humor zagraniczny

Wygrałem wielki los na loterii i zrezygnowałem z mego lekarskiego zawodu.

Gratuluję tobie i twoim pacjentom!

(Humorist, Londyn). S. F.

Ogrodnik

obeznany wszechstronnie w swym zawodzie. specjalność kwiatarstwo warzywnictwo. sadownictwo ciecie drzew karlowych poszukuje posady zonedego od 1. 8. lub 1. 4. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 331

Krawcowa

domowa Oferty Kurjer Poznański zdw 54 330

Panienska

inteligentna poszukuje posady kacerki najchętniej w drogerji. może złożyć kaucję. Oferty Kurjer zdw 54 348

Panienska

inteligentna z średnim wykształceniem poszukuje jakiegokolwiek odpowiedniej posady. Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera zdw 54 214

Technik

dentystyczny biegły w zlocie i kauczuku szuka zaraz lub później posady. Oferty Kurjer zdw 54 140

Pokojuowa

w prasowaniu lub do wszystkich go przyjmie posadę od 15. I. — Oferty Kurjer zdw 54 139

Inteligentna

panienka z ładnym charakterem pisma poszukuje posady. Pierwszy miesiąc bez wynagrodzenia Oferty Kurjer zdw 53 880

Cukierniczo - piekarski

starszy pomocnik poszukuje zaraz posady. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Leszno Komeniusza 42. n.w. 6 950

Korespondent

polsko-niemiecki, lat 26, domacz z praktyką pierwszorzędnych firmach, prima świadectwa, znający książkowość amerykańską, piszący biegle na maszynie poszukuje stanowiska od 15. bm. Łaskawe oferty Kurjer zdw 54 246

Przyjme

posadę zaraz kierownika kuchni parowych gazowych w zakładach chirurgicznych w mieście lub na prowincji Zgłoszenia Kurjer zdw 54 244

Kucharka samodzielną

z długoletnimi świadectwami poszukuje posady od 15. I. 31. — Oferty do Kurjera zdw 54 235

Osoba

znająca dobrą kuchnię szuka posady w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 54 227

Szukam

natrudnienia na cały dzień lub na parę godzin z gotowaniem lub bez i bez spania. Oferty Kurjer zdw 54 226

Posługaczka

poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 54 224

Młodsza

panienka poszukuje posady uczenicy biurowej. Oferty Kurjer zdw 54 222

Krawcowa

pierwszorzędna dzielna krawcowa szuka posady Zgłoszenia Kurjer zdw 54 219

Panienska

z porządnej rodziny szuka posady jako uczennica do składu, w ekspedycji szybko się orientuje, brzoza obojętna Łaskawe oferty Kurjer zdw 54 218

Kolodziej

z czteroletnią praktyką, własne narzędzia poszukuje zajęcia na majątku. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 54 174

Rutynowany

katałkowy, bilansista, korespondent polski niemiecki, wykwalifikowany jako podróżujący, pisze na maszynie, zna dokładnie sprawy podatkowe, celne i prawne zapoznany z stanowiskami Łaskawe zgłoszenia wprasza Iwański, Gniezno. Wawrzynca 12. zdw 54 196

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Parada miłości”. Aurora: „Klub czarnej ręki”. Colosseum: „Szantaz”. Corso: „Białe Cienie”. Casino: Pat i Patachon wśród ludożerców.

Edison: Zemsta Hiszpana. Harfa: „Jeden przeciw dzieściu”.

Kapitol: „Dla Ciebie Polsko”. Metropolis: „Bitwa nad Somą” (Grób Miljonów).

Odeon: „W szponach diabli”.

Orzel: „Piraci panamscy” i „Szkatułka życia i śmierci”.

Renaissance: „Podwójne życie Apaszy”.

Słońce: „Niebezpieczny romans”.

Stylowe: Teatr Rewja „W szale karnawału”.

Tęcza: „Czarny Pierrot”.

Wilsona: „Nie zdradzaj”.

Skrzypaczka

obligacista, rutynowana także „Banjo” i „niew wolna Oferty zdw 54 195

Posługaczka

poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 200

Drogerzysta

władający także językiem niemieckim, dobry rachowiec i ekspedient szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 54 201

Pracznia

poszukuje prania Oferty Kurjer zdw 54 414

Szwajcar

samotny szuka posady. Zgłoszenia Agencja Kurjera Wronki. n. 6939

Córka

porządnych rodziców szuka posady jako uczennica do składu — brzoza obojętna. Oferty Oredownik 53532

Posługaczka

poszukuje posady i prania Oferty Kurjer zdw 53 886

Sierota

sumienna i pracowita szuka posady do prac domowych na cały dzień bez spania. Oferty Kurjer zdw 53 798

Malopolanka

kucharka, samodzielną, długoletnie świadectwa szuka pracy zaraz lub 15. I. Łaskawe oferty Kurjer zdw 54 046

Maszynistka

i stenotypistka poszukuje posady wynagrodzenie skromne. Zgłoszenia Kurjer zdw 54 049

Dziewczyna

poszukuje posady na pół lub na cały dzień. Łaskawe oferty Kurjer zdw 54 067

Panienska

poszukuje posady uczennicy — brzoza obojętna lub do dzieci. — Łaskawe oferty proszę do Kurjera zdw 54 066

Kucharka

posiadająca dobre świadectwa poszukuje posady od zaraz lub od 15. I. Oferty proszę Kurjer zdw 53 984

Dziewczyna

poszukuje posady od 15. I. lub 1. 2 do wszelkich prac domowych z gotowaniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 53 995

Służąca

starsza zna wszelkie prace domowe. szuka posady u małej rodziny lub jednej osoby od 15. I. Oferty Kurjer zdw 54 030

Uczciwa waga i dobry towar to pieniądz!

Już cały Poznań o tem mówi, że tylko we firmie

„WĘGLOKOKS”

kupuje się najtaniej i najlepszy węgiel górnośląski i wszelkie inne materiały opałowe jak koks, brykiety, drzewo.

Zatem każda gospodyni i dobry gospodarz, chcąc zaoszczędzić dużo pieniędzy, zawsze i stale kupować winno we firmie

„WĘGLOKOKS”

Kto raz kupi i się przekona nigdy już nie odstąpi.

Ceny za orzech I. prima węgiel górnośląski przy zakupie

od 3- 20 ctr zł 3,40 za ctr.

” 20-100 ” ” 3,30 ” ”

” 100 i więcej ” ” 3,20 ” ”

Zamówienia telefoniczne, piśmienne względnie osobiste wykonujemy natychmiast i obsługujemy wszystkie piętą

„WĘGLOKOKS”

Górna Wilda 132, telefon 73-78

obok firmy Nowakowski i Synowie

Dojazd tramwaj. linji 8 i 4.

Pw 8297 53.36

Dobra

krawcowa szuka pracy. Time. — Sw. Marcin nr. 43. zdw 54 052/3

Technik dent.

dobra siła 5 lat w zawodzie poszukuje posady zaraz Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 53 994

Panna

skromna, inteligentna poszukuje posady jako wyrecyzielka pani domu. Oferty Kurjer zdw 54 010

Dziewczyna

uczciwa poszukuje posady do wszystkiego jako początkująca od piętnastego. Oferty Kurjer zdw 53 936

Ekspedjentka

z Szkoła Handlowa i 3½ letnia praktyka z branży księgarsko-papierniczej, pozamiejscowa poszukuje odpowiedniej posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 54 075.

Poszukuję

posady woźnego lub portiera, słowe 1.000 zł kaucji Oferty Kurjer zdw 53 918

Fryzjerka

kursistka-manikurzystka z półtoraroczną praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 53 882

Inteligentna

panienka z lepszej rodziny, znająca język niemiecki umiejąca szyć, zamilowana do dzieci poszukuje posady do lepszego państwa z jednym lub dwójkiem dzieci. Miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer zdw 53 863

Bufetowa

przyjezdna poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 53 947

Posługi

popołudniowej poszukuje Oferty Kurjer zdw 53 922

Maszynistka

bardzo biegła, sprawy adw., szuka posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 54 060

Posługaczka

poszukuje posady i prania zaraz. Oferty Kurjer zdw 53 840

28 WOLNE MIEJSCA

Ogrodnika

z dłuższą praktyką trzyletnią samotnego, kwiatarza samodzielnego na małe ogrodnictwo handlowe poszukuje się. Oferty z podaniem pretensji, odpisem świadectw do Kurjera Poznańskiego zdw 53 661

Poszukuję

bony do dwojga dzieci. Waly Zygmunta Augusta 10 a I. lewo. 4—5. zdw 53 552

Kapitan

emerytowany, lat 35 posiadający maturę realną seminarjalną szkołę handlową język niemiecki, francuski, czeski, jęz. słowiański, ruski, rumuński, praktyka bankowa, buchalteria, stenografia, poszukuje odpowiedniej posady — Oferty kierować do Kurjera zdw 2515

2 fryzjerów damskich

zupelnie biegłych w układaniu wodnej ondulacji i ewentualnie trwałej (aparatu „Engelne”) może się zgłosić. Reflektuje na tylko pierwszorzędne siły. „Renaissance”. Salon fryzjerski dla pań i panów, właśc. Czesław Witkowski Poznań, Aleje Marcinkowskiego 24. zdw 54 148

10 zł dziennie

Poważne przedsiębiorstwo prze myślu krajowego poszukuje pań i panów do lekkiej piśmiennej pracy domowej Gdynia — port skrytka pocztowa 4 zdw 52 952

Czeladnik

rzeźnicki do samodzielnego prowadzenia filii w Gdyni zaraz potrzebny Gwarancja 1.000 zł. konieczna. Oferty do Ekspozytury Kurjera Poznańskiego w Gdyni pod 180. n.w. 6 973

Ekspedjentka

z brzozy potrzebna zaraz Focha 65 — skład obrwia zdw 54 004

Technik

budowlany do samodzielnego zaprojektowania i kierownictwa budować się mającego domu mieszkalnego w Poznaniu potrzebny na ewtl. stałe stanowisko. — Gwarancja konieczna. — Wyczerpujące zgłoszenia z podaniem referencji Bydgoszcz Skrytka pocztowa 81. n.w. 6941

Dam

stała posadę. Gwarancja 200—300 zł. Oferty Kurjer zdw 54 317

Panna

inteligentna, muzykalna, objać może samodzielną stanowisko w handlu. Kaucja wzgl. zabezpieczenie konieczne Oferty do Par. Aleje Marcinkowskiego 11. pod 1.89. Pw 8272-1.89

Każdy

chcący do pracy osiągnie stałą i pociągłą egzystencję przyjmując zastępstwo od naszego organizatora p. Antoniego Jęka Osurów Wielkopolski ul. Koszarowa 6 Zgłoszenia osobiste lub pisemne n.w. 6951

Stenotypistka

władająca również językiem niemieckim potrzebna do biura farycznego. Zgłoszenia do Kurjer zdw 54 177

Pierwszorzędna

freblanka ze znajomością języka niemieckiego i zycia potrzebna od 15. I. do 3 dzieci we wieku 8, 6 i 4 lata. Dr. Hanke Król. Huta. Pocztowa 2. zdw 54 190

Posada

stała woźnego, inkasenta, druga sofera z gotówką 500 złotych zaraz do objęcia. Zgłoszenia „Pawilon”. Marszałka Focha 15. zdw 54 325/6

Sekretarz

na wyjazd potrzebny za kaucją lub poręczeniem natychmiast. — Zgłoszenia osobiste referencje Poznań Poznańska 52, II piętro. Czerbak-Areki. zdw 54 154

Agentki

i agencji wszystkich branż emeryci urzędnicy i nauczyciele mogą uzyskać znaczny dochód przysługujący zastępstwu w pierwszej i jedynej wyłącznie chrześcijańskiej polskiej instytucji bankowej dla rozprawiania wnoszącej idee oszczędności oraz do zbierania zamówień na obligacje państwowe Zgłoszenia Spółdzielczy Bank dla Eksportu i Importu Lwów, ulica Akademicka 10. d.w. 432

Służącej

młodej, zdrowej, uczciwej umiejącej gotować obsłużyć dziecko 3 letnie poszukuje od 1 lutego. Liowski. Kolejowa 4. zdw 54 237

Osoba